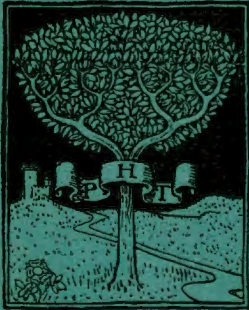

Emorbyggen.

PERSONHISTORISK TIDSKRIFT

1913

UTGIFVEN

AF

PERSONHISTORISKA SAMFUNDET

GENOM

CARL MAGNUS STENBOCK

SAMFUNDETS SEKRETERARE

ÅRG. XV.

HÄFT. 4.

INNEHÅLL

	Sid.
Fra Karl Johans hof. Indberetninger til Fredrik VI af officeren Joseph Abrahamson. Ved S. A. LINDBÆK . . .	231.
Carl Carlson Bonde. In memoriam. Af C. M. S. . . .	276.
Notiser, frågor och svar	281.
Personregister. Af O. B.	284.

BILAGA.

Handlingar utgifna genom personhistoriska samfundet 7. Olof och Caroline Wijks porträttsamling.

ILLUSTRATIONER.

Carl Carlson Bonde. Samt i bilagan: Olof Wijk d. y.; K. E. Bagge, f. Beckman; Erik Dahlberg; K. E. Horn; Drottning Desideria; Gillis Edenhjelm; F. M. Franzén; Gustaf II Adolf; Drottning Kristina; Gustaf III, 2 portr.; P. B. Hebbe och K. E. Frendenheim; F. Jennings; J. N. Nordenfelt; A. W. Nordenfelt; C. Linnæus; M. Meytens d. y.; G. W. Roth; Fr. Sparre; K. M. A. Wrede-Sparre; O. Wijk d. ä.; Okänd man och okänd dam.

PERSONHISTORISK
TIDSKRIFT

FEMTONDE ÅRGÅNGEN

1913

UTGIFVEN AF

PERSONHISTORISKA SAMFUNDET

GENOM

CARL MAGNUS STENBOCK

SAMFUNDETS SEKRETERARE.

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET, P. A. NORSTEDT & SÖNER

1914

[130349]

INNEHÅLL

	Sid.
«Minnesbilder i profil» af friherre Carl Otto Palmstierna. Af <i>Adam Lewenhaupt</i>	1.
Ett bidrag till Axel Gabriel Silfverstolpes politiska biografi. Af <i>Axel Brusewitz</i>	41.
Några källor till en 'iconographia medicorum suecanorum'. Af <i>Mårten Sonden</i>	61.
Bidrag till släkten Montgomerys historia. Af <i>David Montgomery</i>	81, 229.
Två von Schwerinska familjetaflor. Medd. af <i>Th. Hagberg</i>	113.
Anteckningar till Ulfsparreska familjeporätterna. Af <i>J. A. Ulfsparre</i>	114.
Anna Hamilton Geete: 'I solnedgångens' författarinna. Af <i>Lotten Dahlgren</i>	117.
Malin Stures släktbok, utgifven af <i>Sigrid Leijonhufvud</i>	145.
Till Axel Oxenstiernas ungdomshistoria. Af <i>Nils Ahnlund</i>	167.
Ett bref från Lennart Torstensson. Medd. af <i>Axel Wachtmeister</i>	190.
En bild från kriget i Polen 1704. Medd. af <i>I. J. Petrelli</i>	192.
Et spottedigt, medd. ved <i>C. Kliigaard</i>	199.
G. A. Reuterholm till Nils Dalberg medd. af <i>Ivar Norberg</i>	200.
En finsk officer på audiens hos Gustaf IV Adolf. Medd. af <i>Ivar Hjertén</i>	206.
En bortglömd svensk friherrlig ätt. Medd. af <i>Arvid Lindhagen</i>	211.
Släkten Wertmüller. Af <i>G. A. Granström</i>	213.
Fra Karl Johans hof. Indberedninger til Frederik VI af officeren Joseph Abrahamson. Medd. ved <i>S. A. Lindbak</i>	231.
Carl Carlson Bonde. In memoriam. Af <i>C. M. S.</i>	276.
Personhistoriska Samfundet	144.
Personhistorisk Litteratur	120, 218.
Insända böcker	141, 224.
Notiser, frågor och svar	142, 226, 281.
Personregister, utarbetadt af o. B.	284.

Illustrationer.

Två Schwerinska familjetaflor, Göran Eriksson Ulfsparre, Erik Månsson Ulfsparre, Hans Åkesson Ulfsparre, Fabian Ulfsparre. Carl Carlson Bonde.

I Bilagan:

Olof Wijk d. y.; Katarina Elisabet Bagge, f. Beckman; Erik Dahlberg; Katarina Ebba Horn; Drottning Desideria; Gillis Edenhjelm; Frans Michael Franzén; Gustaf II Adolf; Drottning Kristina; Gustaf III, 2 portr.; Filip Bernhard Hebbe och Kristina Elisabet Fredenheim; Frans Jennings; Johan Niclas Nordenfelt; Anna Wilhelmina Nordenfelt; Carl Linæus; Martin Meytens d. y.; Georg Wilhelm Roth; Fredrik Sparre; Kristina Margareta Augusta Wrede-Sparre; Olof Wijk d. ä.; Okänd man och okänd dam.

Handlingar utgifna genom Personhistoriska Samfundet 7.

Olof och Caroline Wijks porträttsamling. Af Nils Sjöberg.

Fra Karl Johans hof

Indberetninger til Frederik VI af officeren Joseph Abrahamson

Ved Sofie Aubert Lindbæk

De indberetninger, der nedenfor skal meddeles, skyldes en af de officerer, som stod Frederik VI nærmest, *Joseph Abrahamson* (1789—1847), søn af den kjendte forfatter Werner H. F. Abrahamson. I en ganske ung alder kom han ind i kongens generaladjutantstab, som især i krigsårene spillede en meget stor rolle; han vandt her kongens yndest, og det blev ham betroet at føre »den hemmelige protokol», kongens gehejme korrespondance. På grund af sine sprogkundskaber og sin taktfulde optræden blev han meget benyttet som kongens udsending; han var med i det troppekorps, som 1815—18 besatte en del af Nordfrankrig, og blev senere anvendt til talrige militære og diplomatiske sendelser. I Danmark deltog han i ledelsen af mange grene af administrationen og virkede særlig med mere iver end held for en reform af almueskolevæsenet, hvor han vilde indføre den saakaldte »indbyrdes undervisning».

Han besøgte svenske övelseslejre tre gange 1819, 1824 og 1832, og sendte hver gang kongen indberetning om sine indtryk. Det er naturligvis mest om militærvæsen, han taler, men ved siden deraf giver han skildringer af fremtrædende personligheder ved det svenske hof. Som man vil se, vidner disse skildringer om en skarp iagttagelsesævn og ikke ringe stilkunst; mærkelig er desuden den forholdsvis velvillige bedømmelse af Sverige og svenskerne, der står i skarp modsætning til den levende uvilje, Abrahamson nærer mod nordmændene.

I.

Indberetning til Frederik VI fra kaptejn Joseph Abrahamson om en rejse til den svenske øvelseslejr 1819.

Den højstkommanderendes Arkiv. Indkomne Sager. H. P. 1819 Nr. 14.

For 3 Aar siden har man opført et meget smukt Palais der hvor det gamle Hervads Kloster laa. Der boede Kongen, medens Kronprindsen hele Tiden blev oppe paa Heden [o: Bonarps hed] i Leiren.

Kongens Følge var ei saa talrigt, som man havde sagt det.

Statsministeren *Engeström* og Kantsleren *Wetterstedt* vare de betydeligste Mænd. *Wetterstedt* reiste allerede den 20 tilbage til et Gods han eier en Snees Mile fra Stockholm, med Tilladelse at blive der, saalænge Kongen bliver i Skaane. Excellensen *Engeström* derimod bliver her nede med Kongen.

Dernæst vare de to tjenestgjørende Generaladjutanter med Kongen.

Söetatens Generaladjutant er Admiral *Cederström*, Landetatens Generaladjutant Generalmajor *Björnstjerna*. Det ere de to vigtige Personer, der føre de to mægtige Stokke. *Cederströms* er sort med hvid Elfenbeens Hoved og *Dupsko*, *Björnstjernas* aldeles af Guld. Begge ere besaaede med Guldkroner. Stokkene byde i den hele Etat, og fordre ubetinget Lydighed.

Cederström er allerede en gammel Mand; han er meget tilbageholden og taus; opvakt skal han aldrig have været.

Björnstjerna er en ung 39 Aars Mand. Han er en Mand med Kundskaber, og han har tjent i flere Feldttog udenlands. Han er unægteligen en Mand af Fortjeneste, men føler sig ogsaa, skjönt noget höflig og tilsyneladende beskeden, overordentligen. Om sig taler han med megen Beskedenhed, men han overdriver og gjør Vind, saasnart Talen er om svenske Bedrivter. Dog lader han sig temmelig let vise till Rette.

General *Björnstjerna* havde sit sedvanlige Referat til Kongen, Arméen vedkommende: og anderledes vedkom heller ikke det forsamlede Arméecorps ham. Men han havde den Ære, at kommandere mod Kronprindsen, den eneste Gang, at der manøvreertes i to Partier.

Secretairen for Krigsdepartementet i Ministeriet var ikke med selv, derimod en af hans nærmeste Underarbeidere; men i denne

Tid havde Björnstjerna altid den Ære at blive kaldet af Kongen, og at være tilstede, naar denne Herre, Kammerherre Ehrenheim, havde Referat.

Den norske Statsminister *Anker* og Statsraaderne *Motzfeldt* og *Sommerhjelm* vare og i Følget.

Af marqverende Personer vare der især Generalerne Grev *Hampus Mörner* (ældste Kavallerigeneral) og Grev *Jacob de la Gardie*, der har været Ambassadör i Petersburg; Generallieutenant Grev *Piper*, en af Kaptainslieutenanterne.

Endvidere Landshövdingerne Grev *Rosen* fra Gothenborg og Grev *Axel de la Gardie* fra Christianstad; den sidste især, en höist interessant Mand.

Kongen havde som Adjutanter med sig Grev *Brahe*, Grev *Essen*, Baron *Gyllenhaal*, Oberstlt. *Adlercreutz* og Oberstlieutenant *Paalmann*.

Brahe er nyligen blevet Overstaldmester: som saadan har han Rang mellem Feldtmarskalk og Generallieutenant. Han er et ungt Menneske, i stor Yndest hos Kongen. Han er höflig, men affecteert, taciturn og uden Klögt naar han endeligen engang taler: han er et meget smukt Menneske.

Essen har omtrent samme Væsen, föler sig maaskee ikke fuldt saa meget, og er lidt mere communicativ. Han har faaet survivance paa Overjægermesterpladsen, hvorved han saaledes ogsaa faaer Rang umiddelbar efter Feldtmarskalk.

Adlercreutz har havt den Ære nu senest at sees af Deres Majestæt selv.

Gyllenhaal er et godmodigt, höfligt Menneske, men uden Kundskaber og ei med Verden nok for at skjule det.

Paalmann er en oplæst, temmelig ung Mand, der ei besidder hverken Kameraters eller Folks i Almindelighed deres Agtelse.

Brahe fungeerte som Hofchef; dog var en Kabinetsskammerherre Baron *Friesendorff* (det er en höiere Grad end simpel Kammerherre) den egenlige Opvartende. De vare meget jaloux paa hinanden, og *Friesendorff* havde ei Conduite nok til at lade være at fortælle os Fremmede derom. Han er et temmeligt simpelt, men meget artigt Menneske.

Baron *Platen* var et slags Intendent: han har indrettet Palaiet og gjort det med megen Smag: han havde og Overopsigt med Kjökken og Kjelder o. s. v.

Hos Kronprindsen var hans Gouverneur, den værdige General *Skjöldebrand*. Han er 62 Aar, men end en meget rask Mand.

Han har et saare elskeligt Udvotes, aabent og godt. Han besidder alle Menneskers Höiagtelse, af hvilke han er kjendt. Han er en Mand af særdeles mange Kundskaber; men man mærker det ikke paa ham. Han har særdeles Fortjeneste af Kronprinsens Opdragelse og har aldeles hengivet sig ene derfor, siden dette vigtige Embed blev betroet ham.

I Almindelighed tillægger man ham Aarsagen, at saadanne fortræffelige Folk valgtes til Lærer for Prindsen. To af dem vare her, den ene, Generallieutenant *Cardell*, som jeg allerede har omtalt, ved Artilleriet, og den anden en Oberstlieutenant *Lefren* af Ingenieurcorpset. Denne Officer ansees for et af de bedste Hoveder Sverrig har; han har skrevet, baade over sin egenlige Videnskab og over Tactiken. Det er et saare lyst Hoved, der har anvendt sin Tid overmaade vel.

De andre Lærere Prinsen har havt, skulle ogsaa have været udmærkede Mænd.

Chefen for Prinsens Stab Generalmajor *Reuterskjöld* er en dygtig Forretningsmand. Han var kun for Leirtiden her, ellers har han Intet med Prindsen at gjöre.

Souschefen Grev *Lövenhjelm* skal være en meget flink Forretningsmand, og vilde ogsaa være Mand af Verden, hvis han ikke saa ideligen lod sig mærke med de mange Prätensjoner han gjör.

Oberste Grev *Posse* gjorde Tjeneste hos Prindsen som Hofmarskalk. Han er en meget artig Mand, kun lidt affecteret vigtig, naar han vil overbevise Folk om de mange Forretninger, han har.

Næsten alle Officerer (paa 3 nær) der gjorde Tjeneste hos Prindsen som Adjutanter, vare ikkun tagne dertil for den Tid Leiren varede. Alle disse afgik igjen, da Leiren hævedes.

Om Artillerigeneralen og om Cavallerigeneralerne og Obersterne er allerede paa sit sted talet. Infanterigeneralerne vare:

Förste Division:

Divisionairen, Generallieutenant Baron *Posse*. Han gjælder for en af de bedste Infanterister i Sverrig. Ogsaa blev han derfor, da han endnu var den 20:de Generalmajor i Anciennetetslisten, gjort til Geuerallieutenant, og fik den ene Infanteriinspection. Han er 52 Aar gammel, höi som en Kjempe, och meget rask.

Han skal være dygtig Soldat, men afholdt er han ikke. Han har et ubeskriveligt koldt, tilbagetrukket Væsen, og en ganske egen Maade, uden just at være grov, at være umaneerlig uhøflig. Man maa lade ham, at han ikke var partisk, thi denne Fremgangsmaade brugte han mod Alle.

Den første Brigade blev commandeert af Generalmajor *Adlercreutz*, den anden af Generalmajor *Stabel*.

Anden Division:

Divisionairen var Generalmajor *Rosenblad*, en gammel godmodig Mand, agtet af Alle for sit Hjerter og for sin Caracteer, men ei beundret for sit Hoved. Han berömmede Kronprindsen Meget, men især derfor, at han, naar han havde en Irettesættelse at give til en General eller Oberste, saa gav han den ikke paa Stedet, men indbød altid Personen det gjaldt, i sit Cabinet. Den gamle Herre fortalte det med saadant Liv, med saadan Sandhed at han nok af egen Erfaring havde den faste Overbeviisning derom.

Den tredie Brigade commandeertes af Generalmajor *Hederstjerna*. Det er en Mand, der skal have megen Fortjeneste. Han havde her et saare smukt Kommando. 6 Batailloner Smaalændere stode nemlig under hans Kommando, og deriblandt de to bedste Regimenter i den hele Leir, de to deilige Regimenter Kalmar og Kronoberg.

Den fjerde Brigade var under Generalmajor *Bergentraale* en Mand, der skal have tjent udenlands, og have megen Erfaring.

Lazarethet var en Længe af det forrige Hervadskloster. De havde været meget heldige, i det de havde haft over 350 Syge, og nu kun havde 200 omtrent. Mærkeligt er det, hvor lidet Normændene taaler Forandring af Klima og Kost: blandt disse 200 Syge vare over 60 Norske, det er $\frac{1}{3}$ af det hele Antal, er afgivet af 1000 Norske (d. e. hver 16:^{de} Mand) og $\frac{2}{3}$ er afgivet af de 12000 Svenske (d. e. hver 89:^{de} Mand).

Misfornöielse gjorde jo sagtens ogsaa saare Meget: den simple Mand var med megen Uvillie taget til Skaane, saa og Captainerne og Subalternofficererne i Almindelighed. Overalt tilfredse, glade i deres Stilling eller med andre Ord svenskt sindede, vare egenligen kun endeel fra oven af. Hvad der havde gjort et Pas eller to, hvad der vare blevne Korpsadjutanter, og hvilke Alle vare blevne benaadede med Sværdordenen, og endeligen de enkelte favoriserede af de yngre, hvilke vare blevne, deels Adjutanter, deels Ordonnans-officerer.

Ogsaa var den Maade, som Normænderne i Almindelighed behandlede paa af de Svenske, saa kold, saa frastødende, at det uægteligen maa sætte ondt Blod.

Kongen havde sædvanligen et Taffel paa 24 Couverts, men enkelte Dage herved 50 Couverts.

Kronprindsen havde dagligen i den hele Leirtid 60 indtil 72 Couverts; sædvanligen var oppe i Pavillonon hos ham et Bord paa 18 og tæt ved i et overordentligt stort Telt et Marskalkstafel paa 50 Couverts eller derover. Dette overordentlig store Telt er bygget af Gustaf den 3de 1774 til en Leir han da havde paa Heden her. Det rummede over 800 Personer den sidste Aften, da den store Fête gaves i det og det 6 Sideværelser.

Den dag, den 24de, spistes i det store Telt om Middagen; Kongen sad midt for et Bord paa 150 Couverts: Kronprindsen ligeoverfor ham. Om Aftenen var Bal i Teltet og Souper i 5 Sale og tilbyggede, deels Bræddehuue, deels Telte i Pavillonon.

Mundtligt har jeg allerede allerunderdaanigst haft den Ære, at melde Deres Majestæt, om det udmærkede, næsten affecteerte Galanterie, den søgte Forekommenhed, hvormed Alt hvad der var danskt, behandlede; ligefra Kongen af, og heelt ned til den sidste der hørte til Hoffet, vedligeholdtes dette den hele Tid.

Jeg meldte mig først i Hovedkvarteret og da i Kongekvarteret. Jeg bad naturligviis ikke om Audients, da jeg Intet havde at tale med Kongen om: men han lod Kammerherre *Wegener* og mig tilsige at komme en Time efter.

I Samtalen, som meest gik ud paa, om Exerceertiden her var forbi, og Spørgsmaal om Styrke o. s. v. angav jeg den til mellem 11 og 12 m., men lagde til, at det kun var den aarlige, sædvanlige Troppesamling, og at Alt, til sædvanlig Tid var gaet hjem. Han var udsøgt artig — spurgte tilsidst, om vi blev Noget? Jeg svarede, at vi, hvis han tillod det, ønskede at blive til Leiren hævedes. Sans doute, svarede han, je le vois même avec plaisir.

I de 5 Dage spiste jeg to Gange ved Kongens og 2 Gange ved Kronprindsens Taffel, eengang ved Ministeren Engeströms.

Ved Manoeuvren kaldte Kongen mig 4 Gange hen til sig — to Gange efter Bordet havde jeg den Ære at tale temmeligt længe med ham. Det var især om Infanteri og Jæbertjenesten, om Artilleriet, og derved fortrinligen om Jernkanonerne, at Samtalerne gik. Endeligen ogsaa om den inbyrdes Underviisning. Kronprindsen lader Skilderierne komme hvori med Deres Majestæts

Tilladelse, Beretningerne om den nye Underviisningsmaade indføres. Kongen paastod at han lod Kronprindsen forelægge sig Alt derom. Han sagde mig særdeles smigrende Ting i den Anledning, og beklagede sig, at han ikke kunde sætte saa allmennt nyttig en Sag, saa kraftfuld igjennem, som Deres Majestæt. Han paastod at Sagen allerede meget længe havde interesseret ham, og han til den Ende havde sendt en Mand til Engelland, for at blive fuldkommen underrettet om Methoden. Vel instrueret var denne Mand kommet tilbage, og en Skole efter den indbyrdes Underviisning, var blevet anlagt i Mandens Födeby, i Norköping. Kongen havde derpaa befalet *Directionen for Underviisningen* at arbejde paa Methodens Indførelse, og bedet Bisperne og Geistligheden i Almindelighed, at række virksom Haand til det. »Mais, le croyez-vous», sagde Kongen, »la direction ne rien fait et semble vouloir rien faire, quoique cela soit 16 mois depuis que le jeune homme est de retour d'Angleterre.» Ogsaa blandt Geistligheden finder Sagen Modstand, dens Hovedgrund er, at der er noget Nyt, at det er alt for militairt et Udseende at Methoden har, og at — hvilket er Hovedaarsagen — det vil koste for megen Umag at omændre alle Skoler.

For nu at faae Sagen til at gaae, saa har Kronprindsen besluttet at anlægge 4 Skoler i Stockholm, og har faaet Löfte af 7—8 Adelsmænd, at de vil gjøre Forsög dermed paa deres Godser.

To Gange Kronprindsen er kommet gjennem Norköping, har han hvergang været 2—3 Timer i Skolen.

Kronprindsen og Alt, hvad der var hos ham, var ogsaa forekommende i höi Grad; men det saae ikke saa beregnet ud, det havde mere aabent Udseende, det saae med eet Ord mere »meents» ud.

Ved Afskedsaudientsen, som jeg havde paa Ballet, vedblev Kongen i samme Tone, som han hele Tiden havde holdt mod os. Efter at han gjentaget havde paalagt os at forsikkre Deres Majestæt om hans oprigtige og inderlige Hengivenhed, og at formelde hans Respect til hendes Majestæt Dronningen, sagde han, da jeg takkede ham for den nyde Höflighed, at han kun havde gjort sin Pligt, at det var hans bestemteste Villie, at enhver Dansk skulde behandles saaledes allevegne i Sverrig, at han var overbevist om, at enhver Svensk vilde hjælpe ham i saa Henseende o. s. v. Alt med en sögt, kjerlig Tone.

Efter Deres Majestæts Befaling, blev jeg did den 25 over, saa at jeg den 26 om Morgenen saae over $\frac{7}{8}$ af Leiren brudt af, og transporteret bort. Da först afreiste jeg, og kom herved Midnat til Kjöbenhavn.

Kjöbenhavn d. 30:de juni 1819.

I dybeste Ærefrygt henlever

Deres Majestæts

allerunderdanigste

J. Abrahamson.

II.

Indberetning til Frederik VI fra major Joseph Abrahamson om en rejse til den svenske øvelseslejr 1824.

Den höjstkommanderendes Arkiv. Indkomne Sager H. P. 1824 Nr. 14.

Deres Majestæt:

Allerunderdanigst have Oberst Kammerherre du Plat og jeg, idag til Deres Majestæt indgivet den förste Part af vor Rapport over den Reise, vi paa Deres Majestæts allerhöieste Befaling have foretaget til den svenske Leir paa Bonarps Hed, og snart skal allerunderdanigst den anden Part følge. Men i bemeldte Rapport holde vi det for rettest, da den er en formelig allerunderdanigst Melding underskreven af os begge, kun at beröre især *det Militaire*, og overalt hartad Intet uden det, *som vi med fuld bestemt Vished* allerunderdanigst kunne indberette.

Der er derimod mange andre Gjenstande, som jeg allerunderdanigst vover at ansee interessante nok til allerunderdanigst at vorde indmeldte og forelagte Deres Majestæt, og det uagtet en Deel deraf kun er privat Leiligheds-Meddelelse, endeel kun Rygte, endeel derimod bestemt. Saadant skal jeg imidlertid hvergang nöiagtigen bemærke.

Til saadanne Gjenstande regner jeg: Kongens, Dronningens, Kronprindsens, Kronprindsessens Personlighed; Forhold mellem dem inbyrdes; Levemaade; Characteristik af Generaler og Chefer; Hofet; Adjutanter; Mærkelige andre Personer; Tænkemaade i Almindelighed, saa og af enkelte Stænder m. m.

Det ligger i Tingens Natur, at disse Fremsetninger tildeels nödvendigen maa skee, som Brudstykker, tildeels er ingen egenlig

Forbindelse mellem dem, tildeels kan ingen chronologisk Orden derved finde Sted.

Kongen er 61 Aar (udgives for 60), og man er upaatvivleligen forundret ved at see ham springe af og op paa en Hest med megen Lethed, og at bevæge sig med saare megen Livelighed.

Men paa den anden Side er Sagen ei saa meget vanskelig hos en Mand, der ikke er affældig endnu, naar man betænker den Tid, i hvilken han samler Hvile.

Følgende var Kongens Liv her i Leiren, den ene Dag, som den anden.

Kl. 11—11^{1/2} om Aftenen gik han tilsengs. I Sengen blev han sovende til Klokken circa 12 om Middagen. Derpaa skylte han sin Mund, drak et Par Kopper Bouillon, og blev fremdeles liggende i Sengen til Kl. 1^{1/4}—1^{1/2}—1^{3/4} ja til 2, modtagende imidlertid Statssecretairerne, den tjenestgjørende Generaladjutant, den opvartende Kammerherre og den jourhavende Adjutant.

Han modtog fremdeles af disse Herrer (saa og af Dronningens og Kronprindsessens Kammerherrer) medens han klædtes paa, hvilket skete fra 1^{1/2}—1^{3/4} naar han stod op, til Kl. 3. Fra Klokken 3 til 3^{1/4} gav han Audients til skaanske og andre tilreisende Herremænd.

Klokken 3^{1/4} kjørte han til Palaiet; gav en kort Cour fra 3^{1/4}—3^{1/2} og da til taffels.

Taffelet varede sædvanligen 3^{1/2}—5. Klokken 5^{1/4}—5^{1/2} (saa-længe converseredes ved Kaffeen) gik Kongen sædvanligen tilbage til sit Palais og modtog de høie Embedsmænd ^{1/2} Time.

Kl. 6 red han ud til Exercits. Denne varede sædvanligen til 8^{3/4}—9—9^{1/2}.

Da fordetmeste Thee i Kronprindsens Pavillon ^{1/2}—1 Time; da til Hervads kloster; ^{1/2}—1 Times Conversation, og i Seng.

Manoeuvrerne begyndtes siden Kl. 4; da holdt Kongen kort Taffel og var Kl. 4^{1/2} paa Pladsen.

Med Undtagelse af de 3 Aftener at Kongen soupeerte med, forholdtes om Aftenen paa Manoeuvredagene, som de andre Dage.

Kongen var, som anført, de 3—4 Timer, man saae ham ude ret bevægelig, ret livelig. Dette syntes han ogsaa med Tilfredshed at vide og at vise. Dertil regner jeg:

a. Ved en Brigadeexercits (den 20 Juni om Eftermiddag) blev Kongen hæftig, og da man ei ved Teten af Colonnen gjorde den Trækning (til høire) som Kongen vilde have, sprang han af Hesten, lod den staae, løb ind paa Colonnen, dreiede Fløimanden i den

Direction, han vilde have ham, og løb da, baglænds, vist en 20—30 skridt, vinkende med den lille Ridepisk, han altid fører i Haanden, og raabende: »Kom, kom! à moi! à moi!» Derefter gik han til sin Hest, og sprang med megen Lethed op paa den.

b. Ved et Manoeuvre (den 1 Juli) red han op i Sönderaasen og blev ved at ride saalænge over Stok og Sten, at tilsidst kun 2—3 af hans Følge vare med. Et Par af dem rede egne Heste og gave den naive Bekjendelse, at de bleve tilbage for ei at forværre deres Heste; men de fleste rede Kongens Heste (alle hans virkelige Adjutanter ride, naar de ere til Tjeneste hos ham, kongelige Heste) og bleve tilbage, for at de kunde fortælle, som de ej undlode: »Kongen har været paa Toppen af Sönderaasen; kun 2—3 af os kunde følge med; han satte over flere Grövter og Gjærder; og da han ikke mere kunde komme frem tilhest, sprang han af og klattede det övrige Stykke fremad, op til Toppen af Aasen.» Denne Fortælling fik alle Chefer, og af disse kundgjordes den igjen for alle Officerer etc.

c. Dagen efter (ved Manoevret den 2:den Juli) da Uorden i höi eller rettere i höieste Grad indtraf, holdt Kongen ved Bonarp. Deels ærgrede han sig nok, at det gik saa galt, deels vilde han maaske give Folk Andet at tænke paa; kort han red frem og vinkede ad Alle, at blive holdende. Nu red han — han havde en temmelig urolig Skimmel den Dag — 20—30 Skridt frem, og begyndte der at ride Volte, til höire, til venstre, Slangegang, changere, ottetal etc., tiltalende hele Tiden Hesten o. s. v. Det varede vist i en 10—12 Minuter!

d. Imellem, naar han spadserer, lader han sig synke paa det ene Been, som han böier, strækkende det andet fra sig, og tager da et Halmstraa eller en lille Steen op af Jorden, hvorefter han igjen reiser sig. Det skal da moere ham at see Hoffolkene prøve detsamme og — falde om!!!

a. og c. saae jeg selv, b. var den Aften i Alles Munde, d. er fortælt mig af Øienvidne.

Kongens Maal er upaatvivlelig at vinde Alle for sig og at grundfæste sin Familie der. Han anvender Penge, Ord, Naadesbeviisninger af al Slags dertil. Maaskee feiler jeg, men det forekom mig, som om dette Maal, han altid har for Øie, henrev ham mange Gange til at gaae for vidt. Dertil regner jeg:

a. At han gav Haanden ikke alene til Generalspersoner, men til Regimentets — ja — til Bataillonschefer; flere gange gav han Kammerherre du Plat og mig Haanden!

De Svenske tænke ikke med Glæde paa, hvorledes de, hvergang de under den afsatte Konge fik Audients, maatte kysse hans Haand; men enhver Tænkende mellem dem er ei glad ved den her anførte Fremgangsmaade af Kongen. Flere gange vare heel talende Ansigtstræk Vidne til, hvad de föelte ved at see *deres Konge* give mig, en fremmed *Major*, Haanden.

Ogsaa har dette stor Indflydelse paa Kronprindsens Opførsel, hvilket jeg bedre hen heri allerunderdanigst skal söge at vise.

b. Ved Kaffeen lod han altid Generalerne *Suchtelen* og *Bloomfield* sidde ned hos sig i Sophaen. Ja to Gange saae jeg selv, at Kongen lod General *Suchtelen* sætte sig i Sophaen hos Dronningen, medens han (Kongen) tog en Stoel och satte sig paa.

c. Det varede længe — 6 Dage — inden at en eneste Dame fra Omegnen kom til Opvartning. Den 1te, der omsider kom, var en Grevinde *Schwerin* (en Kjöbmandsdatter fra Gotenborg, hvilket de adelige Herrer ved Hoffet öieblikkeligen og uden mindste Opfordring dertil fra vor Side, ilede med at meddele os), som desarsag behandledes med overdreven Naade. Fölgende Træk, som jeg selv saae, beviser bedst dette:

Strax efter Taffelet, ved Conversationen, förte Kongen Grevinde *Schwerin* hen til en Sopha og satte sig med hende i den, saaledes, at hun sad paa den höire Side. Noget efter kom Dronningen, hvorpaa Kongen til venstre gjorde lidt Plads, saa at man nu saae ham sidde i Sophaen, med Grevinde *Schwerin* til höire og Dronningen til venstre.

d. Om Aftenen hændte det to Gange, at Kongen red hjem fra Kronprindsens Pavillon, og at Dronningen og Prindsessen med Damerne i to Vagne kjörte hjem. Da saae man Kongen först at hjælpe *samlige* Damer ind og op i begge Vogne, inden at han satte sig tilhest og red bort!

e. Det overdrevne Naadige i hans Spöragsmaal om flere Ting og Gjenstande, i det han brugte Udtryk, som: je suis charmé que vous êtes de même opinion que moi — cela me fait beaucoup de plaisir que vous trouvez l'artillerie en bon état og lignende Udtryk.

f. Enhver maatte vist finde det rigtigt, at Kongen ved de militaire soupers förlod det kongelige Taffel for at gaae ned at sætte sig ved et af de mindre Borde, hvor Regiments- og Bataillons-Chefer spise ved. Men hvad der forundrede var den Maade han tog det paa, da vi reiste os ved hans Komme: »non, non, Messieurs, non, ne vous dérangez pas, mais je vous en prie, mais

asseyez vous donc! — et bien, Messieurs, il faut donc que je me retire», etc. Alt med overdreven naadig ytringer i Mine, Stemme etc.

Han sad den 1:ste Aften ved et Bord, hvor der vare idel Bataillonschefer ved. De andre Aftener var det arrangeret, at flere Generalspersoner toge Plads ved hans Bord.

g. Endeligen regner jeg dertil de mange Naadestegn han uddeler til Personer af *de gamle* Familier, han mener at kunde troe — thi i Almindelighed er han bange for den høie gamle Adel, og denne er ingenlunde tilfreds.

Dertil henregner jeg:

1. Det uhyre store Antal Ordener, han uddeler. Der var kun 3. Generalmajorer, som ikke havde det store Baand over Kjolen (det bæres hver dag til Exercits). Og meget faa Stabsofficerer fandtes, der ikke havde Ridderkorset af Sværdordenen.

2. Hædersvæger. Det er Kaarder i Form af de gamle Sværd. Af dem uddeler Kongen aarligen mange tildeels meget kostbare — fra 150—1000 Rigsdalers Værdi. Medens vi vare i Leiren, fik Kongens Adjutant Oberstlöitnant Grev Lewenhaupt saadan Kaarde af ca. 300 Rdrs. Værdi. En artig Mode er, at hvem, der har faaet den, ei bærer Officeersfeldttegnet i den! men i Tjenesten og overalt aldeles uden Portépee.

3. Medailler. Kongen forærer sin Kroningsmedaille i en dobbelt Guldkjæde 2 Gange om Halsen til enkelte, dog kun de ældste gamle Rigsherrer. Her var tilstede dermed Gen. Lt. Gr. Jacob de la Gardie.

4. At Kongen favoriserer de Familier, han troer, er begribeligt. Dog synes han ogsaa der at gaae vel raskt og vidt, og opvækker derved Misundelse, Vrede og Misfornöielse hos det övrige meget store Fleertal.

Brahe:

Faderen — Seraphim-Medaille — Entrée i Cabinettet — Statsraad — Rigsherre o. s. v.

Sönnen, med 32 Aar: Generalmajor, Sec.chef for Garden tilhest (Kongen selv Chef) Storkors af Sværdordenen, 1:ste Hofstaldmester med *virkelig Generals* Rang, 1:ste tjenestgjörende Adjutant hos Kongen etc.

Cederström:

Faderen — Generaladmiral — Seraphimridder, m. m.

Sönnen, en ung Knös, Ritmester og Escadronschef i Garden tilhest. Brodersönnen med 43 Aar Generalmajor (i 7 Aar alt) og her i Leiren fungerende som Generallieutenant.

Broderen (Clausson) Adjutant hos Kongen, Oberst i Armeen etc. etc. etc. etc.

Dertil bör end regnes de betydelige Summer Penge, som han af egen Formue, har forstrakt disse i Gunst værende Familier med, deels som Laan, deels som Forskud, deels endeligen ved at kjøbe Eiendomme af dem til en Priis, saa at han neppe har mere end 1 eller höist $1\frac{1}{2}$ % af sine Penge.

Men Antallet af Familier med Prætensioner er for stort til, at det er Kongen muligt at begunstige dem alle. Han holder sig derfor især til nogle og stöder Hoben fra sig.

— — —

Strax i den 1:ste Samtale, jeg havde med Kongen, taledede han til mig om indbyrdes Underviisning. Han syntes overrasket ved Resultatet og sagde, at han gjerne önskede at faae en kort Resumé af denne Fremgang i Danmark. Jeg svarede, at jeg nyligen havde havt den Lykke allerunderdanigst at overrække Deres Majestæt en Generalrapport derover; at denne var trykt, og at jeg let kunde lade et Exemplar komme fra Kjöbenhavn, hvis han befalede det. Han svarede, at han önskede det.

Samme Dags Eftermiddag kom Generallieutenant Björnstjerna og begyndte en Samtale paa lang Omvei, som omsider faldt ud til at udfritte mig om Amtskartarbeidet, af hvilket en svensk Officer havde bragt ham et Exemplar, rimeligen bildende ham endeel ind derom. Jeg kunde neppe lade være at smile ved hans Forsigtighed, og ved hans Forsög, om mueligt, at faae et Exemplar til Kongen og et til sig. Jeg svarede Generalen: at jeg var saa fri at ansee ham feil underrettet, at Arbeidet vel paa allerhöieste Befaling af Deres Majestæt foretages i Deres Majestæts Steentrykkeri, men at det, istedenfor at holdes hemmeligt, netop var Deres Majestæts allerhöieste Villie, at det skulde gjöre saa meget Gavn som muligt, og at derfor megen Udbredelse af det fandt Sted; — at jeg bestemt vidste at det vilde glæde Deres Majestæt, hvis det kunde være Kongen behageligt at modtage denne Bagatel, og at jeg strax vilde beordre et Par Exemplarer hid.

Da de kom, sagde jeg det til Björnstjerna, og spurgte, om han vilde levere Kongen det? men i det Sted fik jeg Indbydelse til Privataudients for selv at overlevere Kongen det.

Kongen var, som sædvanlig i höi Grad forekommende. Han udbredte sig i en 10 Minuters Samtale med mig om indbyrdes Underviisnings Gang, dens Hovednytte, Vanskelighederne ved at

fremme den o. s. v. Dernæst om Steentrykkeriet, om det hensigtsrette i denne Udgaves Form og Størrelse m. m.

Han sagde, at han beklagede, at Steentrykkeriet ingen Vei kunde komme i Sverrig. Han klagede over, at Forsögene ei vare drevne med Varme, at den begyndte gode Fremgang var gaaet tilbage igjen etc. Han paastod netop, at have betænkte en lignende Udgave pr. Landshövdingdömme (Læn) af Sverrig, men at baade Kobberstik og Steentryk var saa indskrænket i Stockholm m. m. Han gik derpaa over i Anledning af, hvad jeg svarede ham med Hensyn til begge Dele, især nemlig, at ingen af dem var gaaet naar Deres Majestæt ikke med faderlig Godhed og Udholdenhed og Bestemthed og Opoffelser, havde villet det, og at her, som saa tidt, saa herligt Resultat fremspirede hos os af Deres Majestæts Overbeviisning om det Gode, og af Allerhöieste deres faste Villie til at sætte det igjennem — til at tale med mig om Deres Majestæt, og jeg skylder at bemærke, at Kongens Tone i det hele var mindre affecteert end ellers, og at der var næsten Hjertelighed i hans Tone og Udtryk, da han taledede om Deres Majestæts og hendes Majestæt Dronningens beviste Naade mod hans Sön. Han taledede næsten eet Quarter om Deres Majestæt. Han taledede deels om Deres Majestæt som Regent, deels om Deres Majestæt som Fader; — han udbredte sig over Deres Majestæts Caracteer og over vor Kjærlighed til Dem. I hans hele Tone var imidlertid dette loyale Constitutions Sprog, som her affecteres af Alle, fra Kongen af nedefter, og hvilket Sprog især er moersomt i Munden paa dem, der ideligen söge at faae flere Privilegier, og som end den dag idag er, med alle de frie Floskler i Munden behandle Borger og Bonde en canaille, og paa enhver Rigsdag forsöge paa at vælte hartad alle Byrder over paa de lavere Stænder.

Kongen endte med at sige fölgende, som jeg faa Minuter efter skrev ned, da jeg end huskede hvert Ord:

»J'admire le Roi, et je l'admire plus de jour en jour. Un roi qui est absolu est bien à plaindre, quand il n'a pas de bonheur d'avoir cette fermeté d'âme. Il n'y a que lui en Europe qui conserve, avec telle organisation du pays, l'estime et le respect de tous les princes, de tout sujet, et je suis le premier qui le porte une estime sans bornes. Je me trouve lié, et bien souvent très-contrarié, il est vrai! — mais d'un autre côté, je suis assez content de ces liens, bien sûr, que je ne saurais être avec le plein-pouvoir, ni si modéré ni si impartial, que le Roi de Dane-

marck. J'admire sa fermeté, sa modération, sa sagesse. Je vous vous autorise Mr. le Chevalier de dire cela au Roi; je vous prie de le dire et de présenter à Sa Majesté le Roi mes plus sincères complimens et l'assurance et de mon estime sans bornes et de ma vive reconnaissance. Je n'oublierai jamais, jamais les bontés de Sa Majesté et de la Reine envers mon fils: jamais!»

Han endte Samtalen med at spørge om Reisen Deres Majestæt nu foretager, om Deres Majestæts Befindende, om naar Tilbagekomsten blev til Kjöbenhavn? Jeg svarede, at för medio Juli skete det ikke, men at jeg ikke kunde vide, om det maaskee blev senere. »Maaskee», sagde han, »faaer jeg dog den Fornöielse, at hans Majestæt kommer tilbage til Kjöbenhavn, medens jeg endnu er her i Skaane.»

Efter flere Samtaler har jeg Grund til at troe, at Kongen meget önskede det for at faae Leilighed til at complimentere Deres Majestæt og igjen at blive complimenteret, hvorpaa han og med ham de allerfleste Svenske sætte overmaade höi Værd med Hensyn baade paa Deres Majestæts Personlighed og paa Deres Majestæts Huses Ælde.

Kongens kjæreste Erindring er hans franske Marskalksdage. Han bærer derfor end altid den franske Marskalksuniform, med saare liden Forandring; dertil trekantet Hat uden Fjeder, blaaé snævre Pantalons i Stövlerne, disse temmeligt lange og uden Qvaster. Over Kjolen bærer han altid Seraphimbaandet, og i samme, brugende det som Kaardegehæng, en liden Kaarde. Han bærer sig meget godt. Han har end altid megen Anseelse og Værdighed i sit Væsen, naar han ikke, ved at vilde vinde, giver for Meget bort. Hans Udseende er godt; kun noget blegere i Ansigtet. Han er ikke federe, men ei heller mere paafaldende mager.

Han spiser med Appetit og drikker som Franskmand, en Deel Viin og Vand. I Stockholm skal han tidt i flere Maaneder ikke gaae ud af Stuen; i den have 18—19° Reaummur, og da ikke bryde sig om at gaae en Vinterdag til Höitid, flere Timer paa Paraden. Han skal der, paastaaes, blive om Aftenen oppe til Kl. 2. Han har end altid det sögte i sin Tone. Dertil de enkelte Mærkeligheder, han synes at sætte Noget i. Saaledes at han, naar han kommer nogetsteds, hilser Folk med: »Adieu, Messieurs, adieu!», hvilket vel i gamle Dage var Skik og som à Dieu kan forsvares, men dog i vore Tider bliver forunderligt. Og saa fortælles der curieuse Anecdoter om Misforstaaelser og Feiltagelser, som denne

Tiltale har voldet paa Folk fra Provindserne, der kun kjendte den ene Bemærkelse Farvel! af adieu.

Som Beviis paa den Glæde, hvormed Kongen end altid tænker paa de franske Marskalksdage, tjener ogsaa, at hans personlige Adjutanter bære den samme underlige, for ei at sige naragtige Husardragt, som Marskalk Bernadottes Adjutanter bære. En charmois [carmoisine?] Pelts og en Peltsværks stor Hue paa Hovedet tager sig mærkværdigt ud.

Kongen lod altid til Manoeuvrene en Haandhest føre med. Tidt skiftede han Hest efter en Times Forløb. Haandhesten havde hver Dag et andet Dækken, det ene brillantere end det andet. Alle vare de af Flöiel (grønne, rosenrøde, carmoisine, blaae) med uhyre Gallons, Fryndse og Cantille Besætning, alt af Guld og meget tykt og svært.

I Haanden førte han altid en lille Ridepisk, som han pegede og badinerede med. Defileringen gjør han meget af. Han tager Hatten af for enhver Chef og for enhver Fane. Han nikker til enhver Officer. Hver Aften, hver eeneste Aften formeredes Bataillonsmasser af Tropperne, som uden Intervaller rykkede sammen; Kongen bered da Linierne, hilste hver Bataillon ved at løfte paa Hatten, og tilstod Extrabrændvin. Den Scene havde vi hver Dag, og da Kronprindsen kom, to Gange.

Paa Kongens Navnedag, St. Hans Dag, og paa Kronprindsens Födselsdag, 4. Juli, tilstodes pr. Mand Belöbet af en Forpleining eller 8 Skilling b:co ($\frac{1}{6}$ „) eller omtrent 14 Rbs. i Tegn.

Meget lidt Svensk kan Kongen. De enkelte Ord han kan benytte han ved Tropperne. Saaledes hörer man: »Agta! Agta!» — »Traval!» — »Kom!» — »Sagta!» — »Det er brav!» — Det er nok ogsaa Aarsagen, at han saa lidet giver Audients. Det regnes som noget meget Heldigt, at faae Kongen i Tale. Overalt skal den egenlige Regjering af Landet ei være, hvad han meest beskjæftiger sig med. Der paastaaes, at de udenlandske Anliggender, Armeen og tildeels Finantserne, vare de eneste Gjenstande, han qua Forretning ynder. Folks private Ønsker og Anliggender blive først da interessante, naar det er Mænd af Indflydelse. Derimod skete det 2—3 Gange, at Bønder og Bønderkoner skiltes med Ansøgninger i Hænderne ved Pavillonon, naar Kongen kom fra Exercits og steg af. Nu traad han hen til den Ansøgende, klappende ham (eller hende) paa Kinden, lod Ansøgningen oversætte, lovede alt Godt, klappede dem igjen paa Kinden og sagde

da gjerne høit noget smukt i den Anledning. Mod sit Omgivende er han meget naadig. Let bliver han imidlertid hidsig, er da alvorlig, tidt streng, men meget snart fattet og gjør det da godt igjen. Vi havde 2 Exempler:

det ene:

Ved det 1ste store Diner havde Kongen ladet ansige 110 Personer, og Kronprindsen over 50. Da man nu ikke havde regnet derpaa, men kun simpelt paa Prinsens Angivelse af 12—14 Personer, saa havde man troet 140 couverts tilstrækkelig, medens det nu var for lidt. Kongen blev meget haard i sine Udtryk mod den tjenestgjørende Kammerherre Gyllenhaal og sagde ganske høit, hvad han af haarde Ting sagde ham.

det andet:

Ved Fêten paa St. Hansdag prækede den Feldtpræst, hvis Tour det var, maadeligt. Det fortælte man strax Kongen, som desuden var ærgerlig over det slette Veir den Dag. Han vendte sig da til Generalmajor Grev Axel Mörner, som havde arrangeret Fêten og havde et ganske særdeles Arbeid dermed, og sagde ham adskillige haarde Ting. Dog jævnedes samme Dags Aften Alt.

Kongen skal baade i Stockholm og paa Reiser, hver Lördag Aften gjøre sine Huusholdningsregninger op. Han skal ikke taale, at der Lördag Aften skyldes 2 Skilling for hans Huus til nogen Leverandeur, Haandværksmænd etc. Han skal tidt med ganske særdeles Strenghed gennemgaae Regningerne og alvorligen tiltale Folk, naar han finder Feil, Skjodesløshed eller mistænker Rigtigheden i det Fremsatte. Han skal, fortælles der, i 2 Aar have havt Konditorsagerne til Desserten til Taffelet i et Værelse ved Siden af Arbeidscabinettet paa Stockholms Slot, da han havde Hofconditoren mistænkt. Forresten paastaer Alle, at han vel er god Oeconom men ikke altfor nøieseende undtagen mod Kronprindsen. Ham giver han aldrig Noget. Det skal gaae saa vidt:

1) at Kongen naar de reise sammen selv efterseer Regningerne for Fortæring m. m. underveis og strax stryger hver mindste Smule ud, der vedkommer Kronprindsen och hans Hof.

2) at Kongen i Leiren 3 Gange spiste i Prindsens Pavillon lod endog 2 Gange tilsiige 300 Personer hvergang, lod Prindsens Hofmarskalk skaffe Alt — men — at det skal holde saare haard at faae Noget refunderet derfor. Man fortalte os, at 10000 Rdr., som Prindsen ved forrige Leir var kommet for kort, og som han havde bedet Kongen om, havde givet Anledning til et bouderie

mellem Fader og Sön i 3 Uger; — at General Cederström havde maattet betale for Prindsen; — og at Faderen omsider i Calmar först havde givet Pengene dertil.

Kronprindsen er i Udseende ei meget forandret. Lidt mandigere seer han ud; — fyldte nu ogsaa 25 Aar. Hans Sygdomstilfælde er slemt. Alt to Gange har han lidt deraf, maatte bruge Iglér, lade 3 Tænder bryde ud, lade sig 2 Gange operere. Det var nok dennesinde, skjönt man ikke vilde vedgaae det, ikke alene Tandbyld, men ogsaa Tandfistel. Det vil höist rimeligm fra Tid til anden komme igjen.

At Prindsen har faaet en meget omhyggelig Opdragelse, at han har lært saare Meget; at han er arbeidsom, virksom og interesserende sig saare for Alt hvad han har mellem Hænder — det kan visseligen Ingen nægte ham. Men, paa den anden Side, vare flere, tildeels vel kun mindre Ting paafaldende, hvilke synes at antyde, at Prindsens Conduite maaskee i flere Henseender ei er den retteste.

I Forholdet mellem Fader og Sön saaes naturligviis aldrig Noget, der lignede bouderie — men naar Kongen, som alt i mellem skete, midt i et Manoeuvré befalede en Ændring, kunde Prindsen ei imellem skjule sit Misnöie. Ja eengang pareerte han ikke. Kongen holdt ypperlig Contenance, og ingen Scene forefaldt.

Dernæst bör erindres den spændte Fod, som Prindsen staaer paa med den tjenestgjørende Generaladjutant Gen.lt. Björnstjerna, der imidlertid modtager Befaling til Alt hvad han gjør af Kongen selv, og i dennes Navn befaler Alt. Derved tillod Prindsen sig flere, som det synes mig, heel uoverlagte Ting. Dertil regner jeg:

1) Det nye Infanterireglement er udkommen, een Deel i Novbr. 23 og een i Marts 24. Kongen har approberet og befalet det. Glt. Björnstjerna har authoriseret Trykningen og Udgaven i følge Kongens Ordre. Udarbeidelsen er skeet under Björnstjernas Overopsyn, af en Commission, hvis Præsés var den titulaire Generaladjutant Djurklo (af Svea Garde), som var i Leiren som inviteert. Prindsen er, med de fleste Chefer, vred paa det nye Regiment. Men det gik saa vidt, at han i Kongens Gemak höit raillerede derover til Fremmede endog (den österrigiske Chargé d'affaires Grev Colleredo og mig) og satte os i störste Forlegenhed derved. Han gik saavidt, at han sagde, höit: »A-t-on jamais rien vu aussi bête que cela?» og derefter: »le pauvre Djurklo! il est comme le

chien chassé; il n'ose pas se présenter! il est chassé et poursuivi de bataillon à bataillon en récompense de toutes ces choses charmantes.»

2) Et Manoeuvre i 2 Partier var bestemt til 1 Juli. Glt. Björnstjerna fortalte mig og endeel andre Officerer (10—12) at han skulde commandere mod Prindsen hele Suppositionen etc. Da erklærede Prindsen at han ikke vilde commandere mod Generalen; for at undgaae en Scene, og for ikke at støde Björnstjerna ved at lade en anden General commandere, blev der ikke et eneste Manoeuvre i 2 Partier.

3) Sagen er, at Björnstjerna tidt maa give en Befaling, der ikke hover Prindsen; men især nok, at Björnstjerna foruden øvrige Charger og er Inspecteur over Artilleriet og altsaa alt imellem inspicerer, hvad Prindsen som Artillerichef (Generalfeldttöimester) anordner. Principet er iøvrigt det Samme her om Inspecteur, som i Engelland om Chefen for Artilleriet, the master general of the ordonnance, at han nemlig ikke skal være Artillerist af Profession; — og der lader sig upaatvivleligen sige saare Meget, overordenligen Meget derfor.

— — —
 Allerunderdanigst bör jeg herved erindre at det af flere, og deriblandt to meget lange Samtaler, jeg havde med Prindsen, er mig klart, at Prindsen selv maaskee er lidt mere overbeviist om det meget Gode, han udretter, og om den overordenlige Vigtighed, han er af for Tjenesten og Landets Vels Skyld, end godt er, baade for ham selv og for Folket, han nu eengang er bestemt for. Han taler næsten aldrig uden om, hvad han har gjort, gjør eller vil gjøre. Han paastaaer f. Ex. i Artilleriet at gjøre Alt, selv at lade Tegninger gjøre, selv at lade Forsøg foretage, selv at examinere Eleverne i Academiet, selv at ændre i Professorernes Forelæsninger i Manuscript etc. Og hvad der næsten er det Værste, han raillerer over det Andet, om det saa er Kongen selv, der har befalet det.

Endeel af hans Omgivelse bidrager vel deres til det, og didhen ene kan jeg ogsaa kun regne den Uforskammenhed, med hvilken Kronprindsadjutanterne lastede alle Foranstaltninger, der vare tagne i Leiren för Kronprindsens Komme, og det tildeels med aabenbare Uret.

Kronprindsen föler tydeligen, at Kongen giver for meget bort. Deraf forklarer jeg det stivere, koldere Væsen, han for en stoer Deel nu har. Hans Latter er ordenligen næsten tvungen nu, og

lyder ilde. I det Udværtes viser han det ved modsat Conduite af Faderen.

1) Saaledes er han neppe at bevæge at hjælpe Kronprindsessen i Vognen, men ingenlunde andre Damer.

2) Saaledes er hans Hilsen meget alvorligere, koldere, bestemtere end Faderens.

3) Saaledes lader han af 20 Gange at Faderen tager Hatten af, denne de 19 Gange sidde.

4) Saaledes hans Forænger til Folk meget faa og smaa.

5) Saaledes hans Væsen meget mere afmaalt, meget mere bestemt baade mod Fremmede og mod Svenske.

6) Saaledes endeligen giver han meget sjældent Haanden til Nogen og NB. lader den endog kysse!!!

Da jeg dog kun saae eet Exempel derpaa, men dette i høieste Grad var mærkeligt, saa tillader jeg mig først allerunderdanigst at fremsætte den Tildragelse, der voldte denne mærkelige Scene.

Historien er denne:

Den 22:de Juni rykkede Generallieutenant Tavast ud med den ham underlagte 1. Infanteridivisjon (Fördelning) samt 3 Batailloner Jægere, 8 Kanoner og 8 Escadroner. Alt fra Begyndelsen af var Inddelingen ilde betænkt, da Generalen sendte den halve Styrke ad Bjergveien og med det øvrige halve upaatvivleligen var for svag i Plainen. Deraf fulgte at Generalen var for svag, da han kom op mod Forsby, en Landsby han skulde attackere. Da faldt han paa en uheldig Tourneringsriden, som, da han var saa svag, kun var at udføre med een Bataillon, der, mod Kongens Befaling, gik over et par Gjerder. Dette skal jeg nøiagtigen i vor militaire Rapport detailleret beskrive.

Da kom Gen.lt. Björnstjerna til som *Tilskuere*. Han besaae, hvad der var skeet og dadlede, deels at Generalen havde ladet Gjerderne overstige, deels den ene Bataillon, der var sendt til Tournering, saasom den, hvis Fjenden var stærk nok for at oppebie Storm, maatte blive tilintetgjort ved hans Retraite, og var nyttigen afsendt, hvis Fjenden ikke var stærk nok dertil.

Sikkert er det, at Gen. Lt. Björnstjerna havde Ret i Sagen, — men ligesaa vist er det, at han havde Uret i Maaden. Det var ikke kjönt at han, der er 16 Aar yngre Officeer end Tavast, og som 14:de Generalmajor har faaet extraordinairt Caracteer af Generallieutenant etc., medens Tavast er den ældste General lieutenant i hele Armén: — at han, siger jeg, begyndte med det Udtryk »urimelig» og gjentog det, da Tavast gjorde nogle Ind-

vendinger, med streng og bydende Tone. End prøvede Tavast paa at jevne Sagen og vilde, rigtignok med intetsigende Grunde forsvare den; da löftede Gen.lt. Björnstjerna Stokken, Tegnet paa hans Værdighed, og *befalede* G.lt. Tavast:

- öieblikkeligen at trække den ene Bataillon tilbage igjen,
- at ændre Suppositionen, og strax at antage at Fjenden havde faaet betydelig Forstærkning,
- at gjöre en Storm paa Forsby og derefter at begynde Retraiten.

Dertil brugte han end adskillige haarde Udtryk, og det Alt i samtlige Adjutanter, et Par Chefers og vi to fremmedes Nær-værelse.

Gen.Lt. Tavast adlöd; — thi ligesom den tjenestgjörende Generaladjutant altid skriver »Paa hans Majestæts naadigste Befaling», saaledes er ogsaa Enhver forbunden til, naar han hæver Stokken og taler, at respectere hans Ord, som Kongens Befaling. Det er den store Respect i Sverrig for Stokken (Kjeppe, Batonen), og derfor svarede en af Tavasts Adjutanter Major Grev Sparre mig, da jeg, paa hans Klage over denne Scene, tilstod, at jeg fandt det haardt og Meget, at Gen.lt. Tavast saaledes compromitteret havde maatte parere: »Ja, hvem Djævelen vilde det vel, naar ikke den sacramentske Batonen var.» Dagen efter kom Kronprindsen. Strax fortælt Sagen til ham, aldeles til Last for Gen.lt. Björnstjerna. Prindsen entreerte gandske deri, og sagde Gen.Lt. Tavast adskilligt deeltagende derover. Det var den 24de om Aftenen. Hvad han sagde, hørte jeg ikke, men vel, at »Björnstjerna» nævntes. Da bukkede Tavast sig — og kyssede Prindsens Haand. Samtalen varede end Noget, hvorpaa Tavast atter tog Prindsens Haand — — og kyssede den igjen.

Dette var ikke et pludseligt Taknæmmelighedsudbrud; — nei, han tog Prindsens Haand og förte den saa langsomt til Munden, som om han vilde give ham Tid til at frabede sig det. Paa ingen Maade: Prindsen rakte Haanden med megen Tilfredshed hen, lod den af den 61 Aars gamle Mand före heelt op, og lod sig kysse til 2de Gange paa den. Jeg stod 2 Skridt derfra, og over 100 Personer vare i Pavillonens Sal og Forstue. I Dören mellem begge foregik denne Scene.

Man var meget vred derover. Man frygter for den Indflydelse, som saadan Kryben kan have paa den unge Herres Character; man er bange for, at denne skal tage en altfor tillidsfuld Vending.

4) Hid henhörer end en Bemærkning: Til Kongens Taffel »indbydes», til Prindsens Taffel derimod »befales» man at möde.

Det i" Udtryk er vist nok alt for lidt for Kongen, især i Modsætning mod det Sidste fra Prindsen af.

Kongens Ytring fuld af Respect for Deres Majestæt, ved vor Afskedsaudients, og Kronprindsens meget nette Adfærd tilsidst, har jeg allerede allerunderdanigst omtalet i vor Rapport af 6:te d. M. Kronprindsen talede ved enhver Leilighed høit om det Meget, han skyldte Deres Majestæt og Hendes Majestæt Dronningen, og gjentog altid, at han, saalænge han levede, aldrig nogensinde skulde glemme det.

Godt Hoved har Prindsen, og nöie følger han, hvad han een-gang kjender. Han gik ind med os i enhver mærkelig Forandring i Armeebesættelsen hos os, om Deres Majestæts Udnævnelser af Oberst Haffner, G. M. Pr. Philipsthal, Oberst Hegermann-Lindencrone, Oberstlöitn. d'Origny, Major Trepka o. s. v. og var i saa Henseende saare vel underrettet, som end videre saaes af hans Ytringer om disse Personer, om deres Regimenter og Corps etc.

— — —
Kronprindsen kan imidlertid dog ei lade være at sætte lidt Skin imellem paa Sagerne. Dertil regner jeg følgende to Ting, der mödte os:

1) Alle fortalte os, at der til Manoeuvrerne Intet blev befalet uden Opstillingen; at *Alt Andet* blev befalet paa Stedet. Nu fattede vi vel strax Mistanke —

deels, da vi imellem hörte om en Evolution, der skulde udføres og blev udført, deels, da Chefen for Kronprindsens Stab, under allehaande intetsigende Paaskud, nægtede os disse Opstillingsordres. Men gjentaget forsikkredes det os, endog fra *höi* Haand, at der ingen detaillerede Suppositioner, men i sær ingen detaillerede Dispositioner gaves, men at Alt befaledes paa Stedet.

Paa den simple Vei var da Intet at gjøre. Vi valgte da andre Midler, og af vor militaire Rapport vil Deres Majestæt allernaadigst see det Held jeg havde at forskaffe os *de detaillerede Dispositioner* til *ethvert* af *Kronprindsens Manøuvre!!!*

Hvad skal saadan Komædie til?

2) Kronprindsen forsikkrede os at der var kun 45 Mand paa Lazarethet og at det höieste havde været nogle og 60. Vi toge da Leilighed og foere did. Sygehuset var excellent indrettet. Inspecteuren forsikkrede os, at nu var der kun 40 og det höieste havde været 60. Og at det var alle de Syge i Leiren. Deels

forekom dette os utroligt, thi gaaende fra den svenske Præstensjon om 16000 Mand i Leiren og holdende os til Sandheden af 12—13000, blev dette neppe $\frac{1}{2}$ % — noget Uhört.

Den Sag maatte oplyses.

Vi skaffede os da först Kundskab om den officielle Melding fra Sygehuset, og saae at der den Dag vare 58 og at der i nogle Dage havde været 79.

Dernæst spurgte vi om Syge i Leiren. Inspect. forsikkrede »ikke en Mand», saa og Officererne i Hovedkvarteret. Apothekeren i Sygehuset narrede vi derimod til at sige Sandhed. Vi gratulerede ham nemlig til hans ringe Arbeid. Han meente det var det ingenlunde. Vi bleve ved. Saa bekendte han, at han maatte lave Medicine til 200—250 Syge der vare i *Leiren*. Det gav alt-saa et Resultat af 260—320 Syge.

Men ogsaa dette Antal $2-2\frac{1}{2}$ % kunde man godt være be-kjendt. Hvorfor da igjen Comedie?

Dronningen seer 10—12 Aar ældre ud end hun er og har ingen Værdighed, Anstand, Holding eller Ynde; ei heller Smag i Paaklædning.

Forstand kan hun umuligen have efter forskjellige mærkelige Spørgsmaal hun gjorde os. Ei heller vidner derom flere uoverlagte Yttringer f. E. det gamle: »il n'y a qu'un réel Paris.» Enthousiasmen med hvilken hun yttrede sig om det behagelige i at leve i Frankrig, det Ugeneerte der, det deilige Climat etc.

Tilsidst föelte hun det og taleder derfor om le bon peuple suédois og om dets store Kjærlighed til hende.

Hendes idelig Smil for meget; hendes høie Latter alt imellem kunde jeg ikke vænne mig til; hendes Forlegenhed i Conversation höist fölelig.

Muligen at disse Mangler vare mig, som dansk, meest paa-faldende; Maalestokken jeg dömt efter var for ophöiet. Men ogsaa de andre Fremmede gjorde, idetmindste tildeels disse Bemærkninger.

Dronningen har en temmelig Grad af embonpoint.

Dronningens Damer vare 4:

Grevinde Tacher de la Pagerie, en Niece af Dronningen. Hun var Enke paa c:a 30 Aar. Med sig en 10—12 Aars Datter. Vel

stærk embonpoint, meget smukt Hoved, deilige Øine, særdeles megen Forstand.

Grevinde Gyllenstolpe, Enke, 45—50 Aar, skal være en meget forstandig Kone. Fiint Væsen, meget smukt Franskt. Hun har 5 Sønner, alle Officerer.

Grevinde *Hamilton*, Enke paa 27—28 Aar. Maadeligt Franskt, meget styg Mund, do. Næse, alt for mager. Men Forstand og en heel deel Indtagende, en heel deel Naivt i Væsen og Maade at være paa.

Fröken *Haxthausen*, stor, meget stærk og föer af Lemmer, styg Huud, meget stor, bred Mund, afskyelige, colossale Tænder, store Hænder og Födder, evigt Smiil, neppe megen Forstand, ei Idee til Ynde. Hun skal have givet Gen. Lt. Tavast en Kurv.

Af disse Damer havde den franske, Grevinde Tacher, Bopæl ovenpaa i Palaiet, og der 4 Værelser, medens enhver af de 3 andre Damer, ikkun i Stueetagen havde hver *eet eneste Værelse paa eet Fag*. Det satte en heel Deel öndt Blod, saameget mere, som Grevinde Tacher havde faaet Titel af Hovmesterinde for at tage Pas over alle Dronningens Damer, ene Overhofmesterinden undtagen, som dog ikke var med paa Reisen.

Det sagdes at Grevinde Tacher til Efteraaret vil forlade Sverrig.

I övrigt bestod Dronningens Hof af en eneste Kammerherre Baron de Geer, som ellers var *Fændrik* i Lifregimentets Grenaderer.

Iblandt Officererne i Kongens Fölge fandtes dog een af Dronningens Kammerherre i Reserv — Baron Roxendorff.

Kronprindsessen er endnu saa meget ung.

Hendes Udvortes er omtrent fögende:

Meget höi og rank; smækker, særdeles spingel, da hun slet ikke er udvoxet, slet, ikke formeret i Væxt endnu; Alt gaaet i Höiden. Hendes Pande, Næse, Øine, Kinder ere meget kjönne; hendes Mund kun, naar hun tier. Hendes Tænder for store, ei sluttende. Hendes Øie er meget smukt og forstandigt, men end barnligt. Hendes Udtryk godmodigt i höi Grad; hendes Smiil meget blidt. Hendes Fod er ei saa kort og smal, som hun kunde önske det; hendes Haand derimod vel formet. Hendes Tale er hurtigt; Organet behageligt. Hun har naturligviis ei megen Vær-

dighed, men megen Ynde, er artig og forekommende mod Alle, og indtager Nationen derved, at hun taler meget godt Svenskt. Hun hænger upaatvivleligen med Liv og Sjæl ved hendes Gemal. Paa Grund af hendes Ungdom havde Lægerne paalagt Kronprindsen et svært Bud paa 2 Aar, — 3 Maaneder skal han have holdt det. Til gode Omstændigheder var ei Spoer at see; ogsaa vilde Ingen have nogen Ide derom.

— — —
Kronprindsessens Damer vare ogsaa 4.

Grevinde Piper, som Hofmesterinde. Hun tog strax Permission, saa at jeg ikke har talet med hende. Hun skal være en Kone af megen Forstand.

Comtesse Lewenhaupt, meget lille fin Taille, smuk Fod, brynet, meget kjønne Øine. Men guul i Huden, fuld af Finner og Fregner, styg Næse. Megen Forstand.

Comtesse Taube — lille, fin Taille — meget smuk lille Fod, smaae stygge, men meget forstandige Øine, ei behagelig Næse eller Mund; stærk Brynette.

Fröken Haxthausen, yngre Söster til Dronningens Hofdame, lille, ret net Taille, store, meget kjønne blaae Øine; Pande og Næse kjønne; Munden vel bred, store Tænder, smalle, tynde Læber; Foden ei heldig, især meget tyk ved Anklen. Mangler nok ikke Forstand. Hun er forlovet med Major Br. Stedingk, Kammerherre hos Kronprindsen, og er i höi Grad afholdt af ham.

Een *Kammerherre* til *Opvartning*, *Kapt.lt. Hesselberg*.

Dronningen skal ynde at conversere til ud paa Natten til Kl. 1—1¹/₂—2. Kronprindsessen og hendes unge Damer gjorde Alt for at blive fri fra disse Nattetourer og for det meste lykkedes det. Alle ere bange for de lange Conversationer hos Dronningen.

Kongen elsker begge de Unge, baade Prindsen og Prindsessen i höi Grad. Kongen iagttager nöie, hvad han bör, mod Dronningen, men gjør det con amore mod Prindsessen, som han med Kjærlighed kommer imöde ved hver Leilighed.

Prindsessen var ogsaa meget net mod Kongen, fuld af Opmærksomhed ved hver Leilighed. Med Hensyn til Dronningen fandt jeg det ikke.

Sammen ville det unge Par altid være og har nok Intet imod at være fra Forældrene.

Da det blev bestemt, at Kongen og Dronningen skulde efter Leiren være i Helsingborg og Kronprindsen i Ramlösa, meldtes,

at Pladsen paa dette sidste Sted var saa knap, at Prindsessen maatte blive i Helsingborg.

Derpaa vilde baade hun og Prindsen ikke inlade sig. Prindsen befalde öieblikkeligen sin Hofmarskalk Grev Posse og en af sine Adjutanter Baron Bennet at afgaae til Ramlösa og coute qui coute og ihvor knapt det end blev, at gjøre Quarteer der for Prindsessen med. Ellers vilde han slet ikke did!

Kongens Omgivelse var följende:

Gen.lt. Björnstjerna, tjenestgjörende Generaladjutant. Om hans Forhold med Prindsen har jeg alt allerunderdanigst fremsat det Nödvendige. Myndig, streng, fölende sig i sin Post — see hans Historie med Tavast. Han kan ikke lade være at broute, naar Talen er om Sverrig eller noget Svenskt. Han synes paa sidste Rigsdag at have arbeidet Meget for en forbedret Underviisning af den opvoxende Slægt. Han paastaaer Reformation i saa Henseende behöves höiligen, da man ved Universiteterne af 20—24 Timer om Ugen skal læse de 16—18 ene over de döde Sprog. Han siger at interessere sig meget for den indbyrdes Underviisning (der protegeres baade af Konge og Kronprinds) og gjorde i Förstningen Vind, paastaaende at den var snart hele Sverrig over. Jeg forærede ham et Exemplar af Hovedrapporten, og han havde det Galanteri fra Stockholm at lade komme en Beretning til mig til Oversigt af hvad for Sagen er skeet i Sverrig (hvilken jeg nærmere allerunderdanigst i egen Rapport skal vove at forelægge); og da han gav mig den, maatte han gjøre Afbigt, i det han sagde: »Her har De vor Oversigt, og maa jeg tilstaae, at de rigtignok i Danmark er langt længer med denne nyttige Sag end vi, men vi skulle nok komme efter.» *Gen.lt. Björnstjerna* er Chef for den store Generalstab, Inspecteur over Artilleriet, Storkors af Sværdordenen, har russisk og preussisk Orden og er alt i 10 Aar Generalsperson, ved en Alder af 45 Aar og 31 Aar Officer!!!

Gen.lt. Gr. Gustav Lövenhjelm, Cavalleriinspecteur, Minister i Paris, Storkors af Sværdordenen, Personnel Adjutant hos Kongen, Overkammerjunker, 2 russiske, 1 österrigsk og 2 preussiske Ordener, 53 Aar gammel, 40 Aar Officer, alt 6 Aar Generallieutenant (den 4:de i Armeen). Han agtes af Alle som deres 1:ste Cavalleriofficer. De skyldte ham deres Cavallerireglement og Hovedaarsagen til deres Cavalleries Godhed, Exerceerskolerne (Exersitsie-

squadron). Han er end en meget rask Mand, klogt Blik i høi Grad. Men Ingen ynder hans Caracteer. Han var nu paa Reisen til Paris, men afgiver dog ikke sin Cavalleriinspection (for Gagens Skyld).

Generaladmiralen Cederström bliver nu affældig. Höiagtelse havde han aldrig. Nu faaer han snart Medlidenhed. Han spiste stærkt, drak særdeles Meget, imellem halv fuld, men indlod sig forresten paa Intet. Han er 70 Aar, Seraphimerridder og Sverrigs ældste Söofficeer. Som en af Rigets Herrer er han Excellents.

Generallicutenant Grev Jacob de la Gardie, 3de Generallicutenant, Excellents qua en af Rigets Herrer, Seraphimerridder, har Kongens Kroningsmedaille i dobbelt Guldkjæde om Halsen. Han har været Minister flere Steder, blandt Andet i Spanien, hvoraf han gjør sig meget til. Han er bon vivant i høi Grad. Han er over 3 Alen høi med en tyk Mave. Ret forstandigt Aasyn, men noget lavt, falskt om Munden. Forekommende artig i høi Grad. Han blev svimmel een Dag, og styrtede af Hesten, men fik ingen Skade.

Statssecretair Schulzenheim, er nyligen beskikket til at bestyre Hofcantslerembedet. Det er en Mand paa nogle og tredive Aar, mager, med et stygt, men meget klogt Ansigt. Han har gjort overordenlig Lykke og föler sig heel Meget. Han fungerede her som Minister da Wetterstedt var fraværende. Han bliver mere og mere en høist vigtig Mand, skjönt han rimeligen aldrig bliver det for Wetterstedt, hvad denne var for Engeström. Ogsaa han var meget höflig.

Generalmajor Grev Brahe, 1ste Hofstaldmester (som saadan virkelig Generals Rang), Chef for Garden tilhest, Storkors af Sværdordenen, personnel Adjutant hos Kongen, 34 Aar gammel og — — 15 Aar Officeer!!!

Da han nu blev udnævnt til Generalmajor, var han af Arméns 89 Oberster den 67:de i Anciennitet. Det naturligviis sætter ondt Blod.

Han er Hofmand i høi Grad og i overordenlig Yndest. Han er meget hovmodig af sin uhyre Lykke. Jeg har fleregange seet Oberster at staae med Hatten i Haanden, at tale med ham, end sige ringere Officerer. Mod os höflig, men det var ogsaa alt.

Han lider imellem af heftige Brystkramper.

Dagligen laa han til Klokken 12 om Middagen! Kongen behandlede ham med fortrinlig Godhed.

Braherne er den ældste Familie i Sverrig, og man fortæller at dennes Fader, den end levende Grev Brahe, var Rigsherre og altsaa Excellents, som Ritmester i Garden, hvilket gav Anledning til følgende Tiltale eengang ved en Exercits af Commandeuren for Garden: »Passer Hr. Ritmesteren ikke bedre paa sin Squadrons Retning, saa sætter jeg ta' mig Fanden Eders Excellents i Arrest.»

4 Adjutanter foruden Gr. Brahe fulgte med Kongen til daglig Tjeneste:

Oberst, Kabinetskammerherre Gyllenhaal — opvartende Kammerherre —. Han har alt været Regimentschef men faaet Lov at sælge Regimentet. Nu er han 3 Aar Oberst med en Alder af 35 Aar og 19 Aar Officeer! Meget höflig og artig, uden stor Forstand; — Fortjenester i Krigen faa. Naturligviis Kongen personligen meget hengiven.

Obltn. Gr. Lewenhaupt, 32 Aar gammel. I megen Faveur. Dygtig, stolt. Tilbageholden, fremmed, indtil jeg havde havt den 1te offentlige lange Samtale med Majestæterne. Da opdagede han paa eengang at vi vare gamle Bekjendte. Siden Höfligheden selv. Meget god Forstand, skjönt neppe af mange Kundskaber.

(De to havde eet Værelse sammen paa eet Fag.)

Oberst. titul. Gen. Adjutant Hjerta, 6 Aar Oberst, 43 Aar gammel. Det er ham der altid var saa tölperagtig mod de danske. Ogsaa han maatte til at blive höflig, skjönt det kostede ham megen Umag. Han er kold men skal være yderst brav, bestemt og til at stole paa. Noget særdeles Haardt i sit Ydre. Dertil bidrager, at han stammer Noget.

Oberstlt. Claesson, en meget artig Mand og skal være en dygtig Karl. Han er ikke ung mere. Han er en kjödelig Broder til Generaladmiralen og hed för baron Cederström, — men han var een af den halve Snees echaufferede Hoveder, som paa Rigsdagen — jeg tror det var 1811, nedlagde Adelsværdighed, Navn og Rettighed.

(Disse to havde ligeledes tilsammen eet Værelse paa eet Fag.)

Captain Bachmann, et særdeles godt lille Hoved, spillende Forstand, talende ypperligt Franskt, altid tiré à quatre épingles;

Captain Grev Lewenhaupt, omtrent ligesaa, men fölende sit Navn ganske overordenligt;

Lt. gr. Gyllenstolpe og

Lt. Aminoff,

begge de sidste meget unge Officereer, vare alle 4 med som kongelige Ordonnantsofficereer.

De laae alle 4 sammen i eet Værelse.

Ritmester br. *Roxendorff*, Kammerherre hos Dronningen,

Lt. Fægerhorn og

Lt. br. Cederström

vare 3 Officerer af Garden tilhest beordrede med i Reserve, om Sygdom skulde ramme de foranførte Officerer i Tjenesten, saa og til Brug, hvis Kurerer skulde sendes. Den 1° var en saare aaben, loyal, ung Mand; den 2° var maaskee den, der havde mest Forstand af dem. Alle 3 meget artige.

(De 3 laae i eet Værelse paa et Fag.)

Obltn. Grev Rosen, en 33 Aars Mand, med megen Selvfølelse og Tilfredshed og af betydelig Indflydelse da han fungerede som Bureauchef for Arméens Expeditionskontor under Gen.lt. Björnstjerna,

Captain Grev Taube, en saare vakker, ligefrem og vistnok meget forstandig og dygtig Karl, og

Captain Amilon, yderst höflig, men neppe med megen Forstand,

vare alle 3 Officerer af Generalstaben (i den ere 80 Officerer) og arbejdende hos Gen.lt. Björnstjerna, efter hvem de rede i eet Geled, naar han red ud til Manoeuvrerne, og i hvis Ærinde de allevegne sendtes om.

End var i Kongens Suite hans Livlæge og hans Privatsecretair Krigsraad *Ulrik*, en lille, hæslig, haltende Mand, men han skal have megen Forstand, være god Regenskabsfører, og dygtig Arbejder.

Disse vare de Svenske.

Af Norske vare der:

Förste *Generaladjutant Fleischer* og Oberst *Spörch*. Disse opførte sig begge slet, og tvang os til at vise dem alvorligt tilrette. Da det den ene Gang skete i Svenskes Nærværelse, saa fik de, som vi siden erfore endnu en dygtig Visker fra oven af, bagefter.

Dernæst Major *Anker*, Kabinetskammerherre, hvilken opførte sig godt. Over ham havde vi ikke Aarsag at klage. Han var forknyt, thi den ankerske Periode er forbi. Dette lærte os følgende meest:

I den Bygning, hvor General Björnstjerna boede, havde Anker eet Værelse og Fleischer eet.

Da derpaa *Baron Ferdinand Wedel-Farlsberg*, der er blevet et Slags Favorit, i det mindste gjøres overordentligt meget af, kom, saa maatte baade Fleischer og Anker flötte ud, og overlade Wedel begge Værelserne, i det de selv maatte flötte ind i Telte. Wedel kjörte i Vogn med Kongen to Gange. Han er Generaladjutant (alt 2 Aar Oberst), Hofmarskalk, Ridder o. s. v. Chef for det ene Corps Cavalleri etc.

Wedel var meget ligefrem i Förstningen, men ogsaa han blev impertinent tilsidst, ikke mod os qua Personer, men qua Danske. Vi revsede naturligviis öieblikkeligen hans Tale.

Disse 4 vare Adjutanter hos Kongen, men spille, allenfalds paa Wedel nær, en saare elendig Rolle. De Svenske oversaae dem aldeles, og meget sjeldent toges i mindste Maaede Notits af dem. Gjerne sad de derfor sammen ved Bordet, fulgtes ad paa Marken etc. Som Ordonnantsofficeer var en Ritmester Weidemann der. Han var af mere Conduite end Fleischer og Spörch, dog ei ganske fri for, hvad der meest gik os nær.

Sommerhjelm — Ministeren — var den samme som for 5 Aar siden, c'est tout dire.

Motzfeldt saae nedtrykt ud; klagede over svageligt Helbred, og tungere end hans Helbreds Svækkelse laa nok Stilling og Lands Stilling ham paa Hjertet.

Han er bleven meget gammel. Det er den eneste af alle Normændene, der vare tilstede, der ret med sand Interesse spurgte om Deres Majestæts om hendes Majestæt Dronningens Befindende, om Tilstand og Sagerne Gang i Danmark. At han saare önskede Meget anderledes, var mig ganske klart.

Holst, Statsraad; er noksom bekjendt. Han havde Intet vundet, siden jeg sidst saae ham i Kjöbenhavn.

Due, Statssecretair, var, da jeg forrige Gang var i Leiren, 1819, *Lieutenant*.

Nu var han Statssecretair, med *virkelig Generalmajors Rang*, 3000 R. bco. i Gage og fri Bolig, Rigsherold og Ridder af 2 Ordener. Han havde det Held, at da Hagerup druknede sig, var ingen norsk Jurist tilstede, der kunde Fransk tilgavns. Kongen constituerede ham og gjorde ham siden til virkelig Statssecretair, da han skikkede sig vel i sin Post. Alle lode ham vederfares den Ret, at han har arbeidet Nat og Dag for at komme ind i Forretningerne og at blive hjemme i dem; Kongen er meget

fornöiet med ham, og alle ere overbeviiste om at han meget snart bliver, om han ikke allerede er det nu, den vigtigste Mand for Norge.

Jeg talede med ham om de 13 Forslag og om den impertinente Maade, uden at discutere dem, at höre Commissjonerne og at forkaste dem alle 13 i een Formiddag.

Due svarede i det Væsentligste, som følger:

- 1) Forslagene maatte forkastes, vi kunde ikke Andet.
- 2) Nöie vare de overveiede af Commissjonen og alle Storthingsmænd.
- 3) De Svenske smeddede Forslaget, og i det næste Statsraad trak Kongen Alt reenskrevet op af Lommen.
- 4) Han forkastede alle Indvendinger og befalede Forslaget sat op.
- 5) Nu affecterer han ikke at bryde sig om de 12, men ene at vilde staa paa det ubetingede Veto.
- 6) Dette mene Normændene ei at kunne give, da Kongens Magt, i Forening med hans Ret provisorisk at anordne mellem 2 Storthing blev efter deres Mening for stor.
- 7) Hans Overbeviisning er derfor, at det næste Storthing ogsaa vil forkaste den nye Proposition om det ubetingede Veto.
- 8) Forslaget var vel skrevet i det svenske udenlandske Ministerium, men man troede dog, at det egenligen var russiskt.

Der troedes almindeligen, at Kongen vilde være klog nok til i Norge at vise sig naadig og nedladende, og saaledes betage dem Idéen, at han nu er vred. Siden ved Leilighed at see til at faae, hvad han vil.

Stemningen i Norge er nok, paa de faa Begunstigede nær, eens i Almindelighed, hverken til Kongens eller Sverriges Fordeel. Bidrag dertil:

Ved fêten den 24:de saae en sortklædt Mand meget venligt til mig og hilste mig. Jeg spurgte, hvem jeg havde den Ære at see for mig: »En Fredrikshalder», siden, trykkende min Haand, »med et ordentligt, et ærligt *gammelt* Hjerte.» Gammelt betonedes han. Jeg erfoer siden, at det var en Grosserer ved Navn Mamen eller Mamum.

I Sverrig er Stemningen mellem den ringere Adel og Borger-skabet for Kongen, endeel af Geistligheden ogsaa, endeel lunken

og imod; og af den höie Adel ^{29/20} imod Kongen. Ogsaa skjuler den det ikke. Dog skulde vel sagtens meget til at tilfredsstille alla deres overdrevne Fordringer.

Frygten for Rusland er stor. Det gaaer ned gennem alle Stænder. Alle hæfte deres Øine paa Engelland. Det var i höi Grad mærkværdigt at see Kongens, Kronprindsens og Alles Cour i höi Grad til Hr. Benjamin Bloomfield, naar ingen Russer vare tilstede; og vare de der, da den ængstlige Omhyggelighed for dem, og det Hjerteligere, for at gjöre det godt igjen mod Engellænderne.

Var Suchtelen der, da sad han paa Sophaen, altid hos Dronningen etc. — og mod Bloomfield var man da höflig, men intet videre. Var Bloomfield der ikke, da tog Kongen ideligen Suchtelen tilside, og havde 1000 Ting at sige ham.

Var Suchtelen der ikke, da havde Kongen Samtaler paa hele Qvarteer med Bloomfield.

Mod Suchtelen var Bloomfield den cordiale, den forekommende, den courgjørende, tidt paa fad Maade, medens Suchtelen altid vat meget höflig, men aldrig cordial mod Bloomfield.

Bloomfield og hans Engellændere:

Bloomfield, Ministerens Brodersön, en ganske beskeden ung Knös, godt underviist.

Bloomfield, Ministerens Brodersön, Captain i Artilleriet, gammel Bekjendt af mig fra Cambray, loyal, ligefrem, men noget eenfoldig.

Holme — en temmelig sat ung Knös — tilbageholden i fuld Grad — ægte Engellænder.

Goore — étourdi, meget godt Hoved, gode Sprogkundskaber, taler Svensk som Indfödt;

være alle fulde af Opmærksomhed mod de Svenske og ladende altid saa saare cordiale. Da Kongen sprang af Hesten ved Manoeuvret, sprang Ministeren Bloomfield ogsaa af, og holdt Kongens Hest til Nogen kom til. — Naar Talen var om den svenske Armée, hævede Bloomfield den til Skyerne: »c'est inconcevable! On ne le croira pas! cela me tourne la tête!» og lignende Udtryk. Altid talede han derom, som om det Første i Verden.

Ministeren Bloomfield er bon vivant af 1:ste Klasse. Spiser temmeligt stærkt, drikker saare Meget. Klapper sig med Velbehag paa Maven, naar Noget smager ham, og naar han er mæt.

Blandt Diplomaterne udmærkede han sig ved altid at före la paix universelle i Munden.

Suchtelen og hans Russer:

Bodisco — Legationsraad, Kammerherre, var den 1:ste af dem; — han er upaatvivleligen et meget godt Hoved, men hovmodig i höi Grad, som ægte nyere Tidens Rus. Fra de to Ophold i Kjöbenhavn, begge korte, talede han med et Bekjendtskab til den danske Armée m. m., som forundrede. Han taler excellent engelsk, tydsk, fransk og svensk som indfödt. Ja, han havde lagt Mærke til en 30—40 danske Ord, som han meget godt anbragte, naar han talede Svenskt til os.

Mashoultsky, Oberstlieutenant i Generalstaben — mere Rus, temmelig uvidende, havde nok först i Legationen faaet Afslibning.

Saunders, Captain (i et Garderegimente), godt Hoved, taler meget godt Svensk.

Disse alle vare næsten kolde mod de Svenske, ja tillode sig meget uhöflige Ting mod dem.

Den gamle General mindre, skjönt der altid imellem kom et Sidehug eller et ringeagtende Ord eller Mine; — men *Bodisco* og *Mashoultsky* vare imellem grove. Den sidste gjorde tidt Nar af mange Ting ved Tropperne og i Exercitsen, og lod imellem Svenske höre paa det. Den förste, *Bodisco*, var tidt bitter. Eengang hos *Bloomfield*, hævede denne, der ei var særdeles fast i Fransk, sit Glas, efter at have drukket tæt, og foreslog paa Engelsk den Skaal: »Alle fraværende Venner og Bekjendtere og Alt, hvad os kjært er!» og bad *Bodisco* at oversætte det paa Fransk. Det gjorde han strax og gjorde det meget godt. Derpaa sagde *Hochschild* (den svenske Minister hos deres Majestæt) med megen Artighed og Godmodighed: »c'est parfaitement bien traduit». Men *Bodisco* satte et haanende Smil op, bukkede sig tilhöire og venstre, og sagde i den meest bidende Tone: »Ah! vous l'entendez, Messieurs, M. de *Hochschild* approuve la traduction; par conséquent elle doit avoir été parfaite: quelle satisfaction pour moi! que je suis heureux de sa bonté!»

Hochschild blev rød af Ærgrelse, men holdt *Contenancen*. Ogsaa var baade *Suchtelens* og *Bodiscos* Ansigter, begge med sarcastiske Smil, ret interessante for mig, da *Bloomfield* foreslog Skaalen: »la paix universelle!».

Baade *Bodisco*, *Mashoultsky* og *Saunders* have svenske Ridderkors. *Bloomfield* og *Engellænderne* vare höflige mod os. *Suchtelen* og hans Russer derimod overvældede os med Artigheder. Dette var lige fra den förste Gang af at vi stötte sammen og til sidste Øieblik.

Paa Pladsen samtalede jeg tidt med Engellænderne, naar jeg stødte paa dem; men Russerne derimod søgte dagligen mig.

Begge Ministrerne talede gjentagende om deres dybe Respect for Deres Majestæt og den Beundring, de af ganske Hjerter hyl- dede Deres Majestæts Caracteer med.

Andre Fremmede vore:

Den østerrigske chargé d'affaires Grev Colleredo, en ung, artig Mand, lidt étourdi, godt Hoved, excellente Sprogkundskaber — taler flydende Fransk, Engelsk og Italiensk. Han behandlede med særdeles megen Opmærksomhed, baade af Kongen og af Kronprindsen. Han er Uhlanritmester.

Den portugisiske Legations-attaché, *da Cunha*, et artig, men meget ungt Menneske. Han er Underlieutenant i en Jægerbataillon. Taler tydskt og engelskt men maadeligt franskt. Blev ei heller behandlet synderligt vel. Omtrent som et slags Appendix til *Colleredo*, der nok havde givet ham fri Reise ned til Leiren, saa vidt jeg kunde forstaae paa dem. Ogsaa boede han hos ham.

To *baierske* Officerer, Brødre, den ene Lieutenant i Artilleriet, den anden i Infanteriet. Man havde ladet dem ligge 9 Dage i Ystad for at vente paa Tilladelse at komme til Leiren, hvor de da ligefrem behandlede en canaille, og Ingen brød sig om dem.

Grev *Erlon*, ungt Menneske, Søn af Gen. Lt. Erlon. Ham giver Kongen en Cornetplads i Garden tilhest.

Afg. Marskalk *Ney's* 2 Sønner, begge med meget forstandige Ansigter, over hvilke deres haarde Skjebne dog laae som en mørk Sky. De skulle begge være vel underviste, og man troede, at de vilde blive ansatte i Artilleriet.

Endelig maa som Fremmed regnes en Svensk, en vis Baron *Böhm*, en Æventyrer, der er bleven brugt ved Afsluttelsen af Kronprindsens Givtermaal. Det er et af de meest paatrængende, meest uforskammede Mennesker, der er til. Han behandlede med Höflighed af den kongelige Familie, taaltes men gjordes ogsaa Nar af, ja fik en Grovhed imellem af de Svenske i Almindelighed, tog imod Alt, trængte sig allevegne frem, og vilde absolut spille en Rolle. En Søn førte han med sig, som han nok vilde søge ansat i svensk Tjeneste; lod til en ganske skikkelig Knøs, men blot ung endnu.

Men end saaes i Kongens og Kronprindsens Omgivelse tidt mange tilfældige tilreisende Svenske.

Af disse vare de mærkeligste:

Landshövdingen i Malmö (Malmöhuus Len eller den vestre Deel af Skaane) Baron *af Klinteberg*. Det er en meget artig,

forekommende hjertelig gammel Mand. Han har Ord for at være en af Sverrigs første Jurister. Han har Titel af Præsident. Han talede med megen Hjertelighed om den bedre Tone, der nu fandt Sted mellem Danske og Svenske.

Landshövdingen i Christianstad Læn (östre Deel af Skaane) *Grev de la Gardie* (Broder til Gen.lt.). En finere Hofmand. En smuk Mand i bedste Alder. Forekommende artig mod os.

Landshövdingen i Gothenburg, *Generalmajor Grev Rosen*, skal være en dygtig Soldat og Embedsmand. Cordial er han og temmelig bon vivant. Behandlede mig med stor og hjertelig Höflighed. Gjentagen Indbydelse at besee Troldhættan, at komme til ham i Gotenborg etc.

Landshövdingen i Carlskrona *Grev Wachtmeister*, en meget ung Mand, nylig i Embed.

Biskoppen i Lund, Dr. Faxe, en artig Mand, der dog ogsaa vilde gjøre lidt Vind, ligesom Björnstjerna, med deres indbyrdes Underviisning, og som jeg desaarsag forærede et Exemplar af Hovedrapporten. Han skal være meget lærd.

Generaladjutant *Djurklo*, som spillede en daarlig Rolle for det nye Infanterireglements Skyld, han syntes ei at have stor Forstand, blev imellem ilde medhandlet. Han var kommet for at nyde Triumph, men det blev det Modsatte. — — — — —

Uendeligt belønnende for mig vil det være, om Deres Majestæt ikke finder disse Bemærkninger ganske uværdige for Deres Majestæts Opmærksomhed.

I dybeste Ærefrygt vover jeg at undertegne mig

Deres Majestæts

allerunderdanigste

J. Abrahamson.

Kjöbenhavn d. 10. Juli 1824.

III.

Indberetning til Frederik VI fra oberstlieutenant Joseph Abrahamson om en rejse til den svenske øvelseslejr 1832.

Den höjstkommanderendes Arkiv. Indkomne Sager. H. P. nr. 31.

Hvad Kongens [5: Karl Johans] Personlighed angaaer, da holder han sig meget rask. Hans Alder vilde jo end ei være at

kalde höi, hvis ei Strabadser af alskens Art, havde i lang Række af Aar medtaget ham; men under de Omstændigheder er det mærkeligt at see en Mand paa 68 Aar saa rask. Kongen red hver Dag en Hingst, der alt imellem var meget urolig; han pousse-rede den stærkt, men uden videre at indlade sig med den, pas-sende hvad han vilde. Kongen red meget stærkt, meget i Gallop. Han var sædvanligen tilhest hver Dag fra Kl. 7^{1/2}—9 om Aftenen. Havde han spiiist i Byen (det er paa Slottet), saa kjörte han til Excerceerpladsen — og stod saa tilhest; havde han spiiist paa Rosendal, saa steg han allerede der tilhest. — — —

Alt imellem skal der gaae 3—4 Maaneder, at Stockholmeren ikke faaer Kongen at see. Och det er det Mærkelige med Hen-syn til Kongens Sundhed, at han kan tilbringe 3—4 Maaneder i Stuerne, og det til den Grad, at han i al den Tid ikke gaaer ned ad en Trappe, ikke kommer ud i en Corridor, og derpaa i læn-gere Tid rider og kjörer hver Dag flere Timer i Luften, og det, som i den nu henrundne Tid, i kold, skarp, streng Luft, uden at angribes derved, eller lide deraf.

Kongens Udseende er meget godt; hans Holding rank og opreist; hans Bevægelser levende og kraftfulde; opad Trappe tog han altid 2 Trin ad Gangen; hans Appetit er meget god, og han geneerte sig ikke med Viin han havde Lyst til. Een Middag drak han 7 Glas Viin af 4 forskjellige Slags. Diæt med Mad holder han ikke heller. Hans sidste betydelige Sygdom, for 6 Maaneder siden, skal han have paadraget sig derved, at han spiste 10—12 Skiver röget Lax til Frokost.

Denne holder han altid i Sengen, i hvilken han sædvanlig ligger fra Midnat til Kl. 2—2^{1/2} om Eftermiddagen. Han skal sove godt, sædvanligen fra Midnat til Kl. 10—10^{1/2}, stundom til Kl. 11. Da gjør han Toilette, tager en Bouillon, og derefter et Marvebeen, eller Cotteletter, eller Lax, eller noget Lignende. Ministerne, Statssecretairene, men fremfor Alle Grev Brahe, der gaaer ud og ind, naar og hvor han vil, möde da for Sengen og referere og tage Kongens Bestemmelser og Resolutioner.

Det er effectivt den virkelige Arbejdstid for Kongen, i Sengen fra 12—2—2^{1/2}, med Undtagelse af Statsraadet, i hvilket Kongen sædvanligen sidder eengang om Ugen, 2—3 Timer. Statsraadet har til hver saadan Session i forveien holdt 2—3 Möder, hvert paa 4—5—6 Timer, i hvilke först Alt bliver discuteret vidtlöftigen, inden at det forelægges Kongen. Saadanne Möder, kaldes: Bered-ningsmöder. Sagen foredrages da for Kongen overensstemmende

med Majoritetens Mening, med mindre Een fordrer at et særskilt Votum skal foredrages for Kongen.

I Beredningsmøderne arbeides i det svenske Sprog, i Möderne for Kongen, i det Franske.

Allerunderdanigst har jeg vovet at yttre, at jeg i Kongens Physik ei fandt nogen mærkelig Ændring. Maaske kunde dertil derimod være nogen Anledning med Hensyn til det Intellectuelle. Kongen taler som bekjendt gjerne og meget. Alt for 8 Aar siden hændte det vel, at han imellem taledede raskt og anførende imellem lidt exalterede Udtryk, kom til et Resultat, der vel ikke altid kunde forsvares efter sund Logiks Regler; nu derimod, skete det tiere. Næsten i hver af de Samtaler jeg havde den Ære at føre med Hans Majestæt Kongen, kom en eller anden overdreven Yttring, og stundom, mere end eengang, hændte det, at Resultatet ei svarede til Begyndelsen, at Slutninger droges, der ingenlunde svarede til de fremsatte Præmisses, ja to Gange endog at der ligefrem ei var Ende paa den begyndte Fremsætning. Det var ei saa i 1824.

Kongen overlader Alt hvad Armeen angaaer til Prindsen. Hans Majestæt kom kun paa Pladsen om Aftenen fra 7—7^{1/2}—8^{1/2}—9, og holdt sig da altid 5—600 ja 1000 Alen fra Tropperne; kun Hurrah! modtog han tildist. Ligesaa overlader Kongen Floden aldeles til Kronprindsen, som ogsaa er Storadmiral. Dog skal stundom en og anden liden Misforstaaelse være Følgen deraf, og det er i den Anledning, at man ærer Grev Brahe særdeles; thi han skal da vedblive at gaae saa længe mellem Fader og Søn, til Alt er godt igjen.

Oeconomien skal Hs Majestæt imellem drive vel vidt. Meget store Summer af egen Formue skal Kongen have sat paa de Svenske, deels som Laan, deels som Gaver, deels ved at kjøbe deres Godser, der intet indbringe ham, især siden Oberst *Classon* (en Cederström födt) havde det Uheld at gaae fra Forstanden. Det lille Lystslot *Rosendal* moerer Kongen, og paa det har han anvendt over ¹/₂, Nogle mene over ³/₄ Millioner Rigsdaler; men paa Slottet sætter han ikke en Skilling, og indvendig seer det saa sort og forfaldet ud, som om man ikke i 50 Aar havde rørt ved det. Kongen skal end, saa forsikkres det, selv inspicere Desserten ved Taffelet, og aarligen skulle temmeligen alvorlige Scener finde Sted med Kronprindsen, i Anledning af Summer, som denne i sin Huusholdning kommer tilkort.

Man sagde almindeligen, at Kronprindsen ikke kunde komme ud, med Hvad han har. Af personlig Caracteer ansee Alle ham som meget mere oplagt til at være paaholden end til at være gavmild. Dog faaer en Første jo let dette Lov paa sig, naar han ikke kan opfylde Alles Ønsker.

Heftig er Kongen end altid. Naar han imellem har Ministerene eller Statssecretairene hos sig om Formiddagen, naar hs. Majestæt end ligger i Sengen, skal han stundom kunde blive saa hidsig, at han sparker Tæpper og Lagen af sig.

Til Middag har Kongen sædvanligen god Appetit. Ugjerne venter han da paa at gaae tiltaffels, naar Tiden er der. Een Dag ved stort Taffel paa Rosendal, ansagt til 5^{2/2}, var Kongen der præcis til den Tid, men Kl. blev 5^{3/4}, den blev 6, og da først kom Dronningen hjem fra en af hendes sedvanlige Promenader. Hun tog i Dören; Kongen blev tilfreds; men Dronningen opdagede i det Samme, at hun havde tilsnavsede Skoe, vendte om igjen, og gik i sine Værelser for at skifte Fodtöi. Da brast Kongens Taalmodighed:

»Messieurs», sagde han, »quelqu'un de vous, a-t-il le malheur d'être marié?»

Alle Damer kysser Kongen paa Panden, naar han kommer, og naar han gaaer. Med at give Handen har Hs. Majestæt derimod gjort stor Forandring. Istedenfor at han för gav den til enhver Stabsofficeer, skeer det nu kun til Excellenserne og Generalspersonerne. I 1824 gav han den til enhver af os Fremmede; nu gav han den dagligen kun til mig, som den ældste af os. Af andre Fremmede var det nu kun Ministrene han gav Haanden til. För til alle fremmede Diplomater, selv de mindste.

Den gamle General *Suchtelen* beviste Kongen den Udmærkelse, at kysse ham paa begge Kinder. Suchtelen viste sin Respect ved at kysse Kongens Kjole (paa Brystet af Hs. Majestæt).

Kongen har end den Vane at hilse Enhver med Ordet: adieu. En Præst fra Landet, som var tilsagt for at faae en Decoration, var borte, da han skulde have den. Man hentede ham da igjen og spurgte ham, hvorfor han var gaaet sin Vei. »Ih min Gud», svarede han, »Kongen sagde jo 'Adieu' til mjg, saa tænkte jeg, at jeg skulde gaae min Vei.»

Hans Majestæts Paaklædning er til dagligen simpel blaae Kjole med Guldepauletter; men naar Kongen viser sig for Tropperne, er det altid den gamle Marskalksuniform (men naturligviis

blaa, stærkt broderet med Guld) og dertil en lille Kaarde, der er stukken i og bæres af Seraphimerordenens blaae Band.

Uforbeholdent yttrede hs. Majestæt sig flere Gange mod Rigsstænderne, men han lagde altid til, at han, naar han engang skulde have Constitution, var meget tilfreds med de 4 Slags Stænder han havde. »De kommer man bedre ud af det, end med 2 Kamre!» Man fortæller om ham, at han skal have sagt: »s'il fallait conquerir la moitié de l'Europe, cela devait être pour y introduire les quatre ordres.»

Men Stemningen i Sverrig synes ikke at være for de 4 Stænder. Selv de mest betydende af de Personer, der spille Rolle derved, tale mere mod end for denne Statsindretning, hvortil vel især bidrager deres mærkelige Finantsvæsen. Bestandigen drage de Parallel med Danmark. »Vi rose os af Constitution», sige de, »og Danmark har ingen; og i Danmark har en viis og sparsommelig Regent, uagtet en betydelig Gjæld, skaffet Papiirpengene næsten lige med Sölv, medens vore neppe ere $\frac{1}{3}$, det er 30 % af Sölvet. Gud give en Finantsbestyrelse som den danske!» — — —

Rigsstænderne, saaledes som de nu ere med de 4 Stænder, skulle ikke koste Meget at have til Disposition. I Ridderhuset seer man imellem, at [der] sendes Bud efter Garden tilhest's Officerer, som forlade Exercitsen, træde ind i Ridderhuset, uden at vide hvorom Talen er, og paa Befaling derpaa votere raskt med Ja eller Nei.

Præstestanden er aldeles til Disposition, Borgerstanden betyder Intet, da alle de Talentfulde efterhaanden tages op i Adelen, og Bøndestanden skal ikkun koste, i Forhold temmeligt ringe Summer.

»Men disse Summer», sige Folk, »dem kunde vi spare, og Forretningerne gik bedre og raskere.» Kort, Misfornöielsen med Stænderne er temmelig stor og almindelig.

Til ilde Tone bidrager ogsaa et Par Oppositionsblade, redigerede i en höist mærkelig Aaand. Det er en saare stor Mærkelighed at see i en monarkisk Stat, politiske Blade, at före et Sprog, som de störste Jacobinere, de gedigenste Demagoger i en reen demokratisk Republik, ei kunde före værre. Saaledes f. Ex. bestandige Sarcasmer og Grovheder næsten over ethvert Regjeringsforetagende saaledes med magelös Frækhed i Anledning af en Afhandling og Undersögelse om Legitimiteten, en Sammenligning af »Borgeren Bernadotte paa den svenske Trone» og af den legitime Kong Gustaf siddende »udsat for Regn og Kulde paa Tydsk-

lands Diligencers». Vel kunde disse Blade anklages og forbydes; men umiddelbart derefter kan Forfatteren begynde et nyt Blad, hvilket da ogsaa skeer. Tifold harmeligt maae det være for Kongen, naar det, som her Tilfældet var, er en Kjæltring, der har modtaget betydelige Velgjerninger af Kongen, og som lønner saadant paa slig infam Maade. Han hedder *Hjerta*, og har været Oberstlieutenant i Livbeværingsregimentet; — hans Fætter, en anden *Hjerta*, er Udgiver af et andet af de groveste Blade. De to Blade hedde »Den svenske Medborger» og »Aftenbladet». Det kalder man ei Trykkefrihed, men Trykkefrækhed.

Kongen og Dronningen spise sammen, naar der er stort Tafel paa Rosendal, eller om Vinteren stort indbudet diner paa Slottet; men ellers ikke. Til daglig spiser Kongen ene med Grev Brahe, eller med een eller to Personer til. Dronningen spiser for sig i sine Gemakker, sædvanligen 6 eller 8 couverts.

Hendes Majestæt havde noget stærkere embonpoint end for 8 Aar siden, men var i övrigt den Samme, i Tale, megen Latter, Conversation m. m. Kun i een Ting har hun mærkeligen forandret sig, at hun nu meget godt taaler Kulde og dagligen foretager höist betydelige Tourer. Saaledes kom hun imellem ud paae Exerceerpladsen Kl. 10—10¹/₂ om Morgenen, i aaben Vogn, steg tidt ud og spadserede (hvilket hun imellem midt om Vinteren skal gjøre og imellem i dyb Sne, eller dybt Snavs spadserer ¹/₂ Miil), steg i Vognen igjen og blev hos os til Kl. 2—3. Derpaa kom hun om Eftermiddagen igjen, blev til Kl. 9 og derefter paa Borgen til Kl. 10—10¹/₂.

Til daglig skal Hendes Majestæt beholde sine Damer og Cavallerer hos sig til Kl. 2—3 om Natten, hvorved dog aldrig spilles, og aldrig foretages Haandarbeid. Meget indtaget var Ingen deraf.

Dronningen var altid i fortræffeligt Lune, og lo uafsladeligen.

Allerunderdanigst har jeg allerede vovet at melde, at Kongen overlod Kronprindsen Alt betreffende Armeen og Floden; kun maa hans kongelige Höihed angaaende Avancement og Hovedforandringer være enig med Grev Brahe.

Kronprindsen tager sig upaatvivleligen overmaade meget af Alt hvad ham betroet er. I Artilleriet mærker man stor og betydelig Forandring, hvortil da ogsaa den sidste Rigsdags Rundhaandenhed bidrog saare, i det man paa eengang tilstod Forhöien fra 2400 til 3000 Artillerister, aarligen, fast, for bestandigt, og desuden tilstod 340000 Rbdl. banco til nyt Materiel. — — —

De betydelige Forbedringer og Forøgelse, som det svenske Artillerie har faaet og nu faaer, og som upaatvivleligen vil lade det præsentere sig ved Slutningen af Aar 1835 fra et saare smukt Standpunct, skyldes for største Delen 5 Artilleriofficerer af megen Værdi, og man maa erkjende Kronprindsens betydelige Fortjenester ved at insee disse dygtige Mænds Værd, ved at drage dem frem, ved at give dem brillant Virkekreds og ved at skjænke dem sin Fortrolighed.

Disse ere først og fremmest *Oberstlieutenant Breitholtz*, en meget dygtig, høist grundig, meget activ og derved i høieste Grad elskværdig og ligefrem Mand. I sin Tour havde han været nu Secondcaptain; nu er han *virkelig* Oberstlieutenant og Overtøimester, saa godt som Chef for Artilleriet.

Den anden er Chefen for det personelle og for den egenlige Artilleritjeneste i Regimenterne, Capitain Baron *Silfverskjöld*, der har den Lykke at have præsentert sig for Deres Majestæt. Han er et udmærket godt Hoved med mange og gode Kundskaber. I sin Tour havde han været Lieutenant, endnu i 5—6 Aar.

Den 3de er Tøimester i Stockholm, Major *Silfverstolpe*, en meget dygtig Officeer. I sin Tour vilde han nyligen være bleven Secondcaptain.

Den 4de er den vistnok exentriske og stundom vel poetiske Major *Isander*, Chefen for Marieberg Skole, et udmærket godt Hoved med mangfoldige Kundskaber; denne Mand er ikke practisk selv og holder derfor mere, end ellers vilde være Tilfældet, paa den simple Practik. Med ham har jeg haft nogle meget betydelige Discussioner om Tid og Gjenstande ved den høiere militaire Underviisning, hvorved jeg jo maatte gjentaget bede ham vel at erindre, at den danske Höiskole ganske sikkert erkjender Practik for Hovedsagen, og Maalet for dens Arbeid, at være en *dygtig Lieutenant og jo ei mere*, men at vi ogsaa mene, at man dermed retteligen begynder med at give de unge Mennesker en god Theori.

Den 5de endeligen er Baron *F. Vrede*, der har inventeert den nye Lavetconstruction, og som nu er Capitain i Arméen, medens han i sit Regiment er paa den 7de Lieutenantsplads.

Kronprindsen finder sig i høi Grad tilfredsstillet og glad i sit Artilleriarbeid, og det har han ganske vist Ret i. Det er en uhyre Forandring, der er foregaaet og foregaaer, og Maalet er høist betydeligt.

— — — Ogsaa Cavalleriet har Kronprindsen beskjæftiget sig meget med. Han er selv Chef for et Regiment, der er opkaldt efter ham, og som ung Mand var det det Vaaben, der isærdeleshed interesserede ham.

Dog siger han nu:

»Det var dengang! Men snart indseer man dog at Infanteriet er og bliver Hovedsagen, understøttet af et godt Artillerie» — — —

En Original, en Adelsmand ved Navn *Aakerstein*, har nu inventeret en ny Sadel, der i høi Grad har vundet baade Kronprindsens og Grev Brahes Yndest.

Denne Aakerstein er en Søn af en General, fordum Chef for Svea Artilleriregimentet. Selv blev han i ung Alder Artillerielieutenant. Efter et Par Aars Tjeneste kom han i ubehagelige Forhold med derværende Artillerichef, General Kardel, der nok behandlede ham vel haardt. Da tog Aakerstein sin Afsked, gik ud i Verden, gjorde 3—4 Campagner og kom da hjem til Sverrig. Der paastod han, at man ikke ret kunde kjende Tjenesten, naar man ikke tjente fra neden af op. Da flere modsagde ham, blev han vred, og traad ind i et Husarregiment som simpel Husar, levede ene og alene af Lønningen, striglede og passede sin Hest, sov i den simple Husarseng. Man omgikkes ham aldeles som Officeer, men han gjorde uden mindste Undtagelse sin Tjeneste som simpel Husar. Saaledes lærte jeg ham at kjende i 1824 i Skaane, hvor Kronprindsen havde taget ham til fast Ordonnants. Paa den Maade gik flere Aar: da gjordes han paa eengang til Ritmester i Generalstaben.

Ritmester Ankerstein lever og tænker ene paa Tjenesten og paa Forbedringer, der ere at anbringe ved Vaaben, Beklædning m. m. *Men han gjør intet Forslag uden at have selv prøvet Sagen i 10 Aar.* Saaledes har han i 10 Aar redet paa den Sadel, han nu foreslaaer. Han bærer et Kyrads paa Legemet under Vesten, Nat og Dag, og et Par Støvler, der i Foden saa temmelig ligne Carl den 12de. Men om ingen af disse 2 Dele holder han af at tale; thi Kyradset har han endnu kun baaret i 7 Aar og Støvlerne i 6 Aar. Men om respective 3—4 Aar vil han give Beretning og Forslag om begge Dele. — — —

Skjærgaards Floden har ganske vist ogsaa i seneste Decennium vundet saare Meget. Baade Kanonjoller og Kanonbaade have gjort betydelig Fremgang efter Alles Udsigende, baade med Hensyn til Lethed og Sikkerhed ved Brugen. Jeg afholder mig fra alt videre derom, da Deres Majestæt alt for allernaadigst har

modtaget det Udførlige, især angaaende Bombekanonerne og deres Anvendelse og Resultatet med dem.

Kronprindsen har bidraget meget til, at Vanæs og Carlskrona komme istand; men nu er hans Hovedidee Befæstningen af Stockholm. Da denne vil koste særdeles Meget, og Nytten ei er saa ganske indlysende, saa ere Mange, navnlig Kongen selv, ei derfor. Paa næste Rigsdag vil det vise sig, hvem der vinder, og overalt om Stænderne vil, som man haaber, fremdeles tilstaae saadan stor aarlig Sum, som den, de afgave til Kanal anlægget.

Kronprindsens Physiske er det Samme som for 8 Aar siden. Hans Figur og Ydre er meget lidt eller umærkeligen forandret. Prindsen kan være i høi Grad elskværdig, og er saa for det Meste; dog kan man ikke nægte, at denne Elskværdighed tidt seer tvungen ud, tidt har Mine af et Offer, og ei af Natur; Mine af at vare tidt och meget betænkt, beregnet. Det bemærke de Svenske ogsaa, og dertil maa nok ogsaa regnes Et og Andet, der vel gjør Virkning paa den simple Mand, men som ere let given Anledning til anderledes Udlægning af de høiere Stænder, som man, især i Sverrig, vistnok i flere Henseender har Extrahensyn at tage paa.

Til Saadant regner jeg f. Ex., at man lod gjøre en Musketuniform med Feldthue til enhver af de 3 ældste af de smaa Prindser (6, 5, $3\frac{1}{2}$ Aar) og at Kronprindsen med Kronprindsessen og de 3 Börn derpaa gik ned i Leiren til de Regimenter, der ere fra Provindserne, som Börnene bære Navn af. Saaledes gik de først til Livgrenadererne, der ere fra Østergotland, fordi den lille Prinds Oscar hedder Hertug af Østergotland. Den lille Prinds — $3\frac{1}{2}$ Aar gammel, var i Grenaderernes daglige Uniform med Hue paa, og blev de af Kronprindsen sat ind i Geleddet, mellem de to største Grenaderer i Regimentet. Derpaa en stor Mængde Hurraraab etc. Det fandt Mange at være lidt for beregnet, lidt for teatralsk.

I den Genre syntes ogsaa det Manoeuvre, *der hver Dag*, man kan næsten sige, aldeles uden Undtagelse, foretages med at lade Tropperne om Aftenen rykke tæt sammen, og raabe 3 Gange Hurra for Kongen, og siden, som tiest, ogsaa for Kronprindsen.

Men end mere teatralsk saae følgende Manoeuvre ud. Naar Kongen eller Kronprindsen kom nogetsteds nede i Leiren, udenfor Exerцитstimerne, hvilket skete f. Ex. til Skiveskydningen af Kronprindsen og siden til Præmieskydningen af Kongen og Kron-

prindsen, og ved enkelte andre Leiligheder f. Ex. Kronprindsen til en Frokost, som Generallieutenant Baron *Schulzenheim* gav i sit Telt i Leiren —

saa averteredes Vedkommende Regimente i Forveien, og hele Mandskabet holdtes nu oppe i Teltene og i Leirgaderne parat, Alt i daglig Mundering, eller vel endog uden Uniform, i Vest, i bare Skjortearmer, men med Feldthuer paa Hovedet. Naar nu den kongelige Person kom, saa styrtede alt Mandskabet *Compagnivis* frem og brød raskt ned gjennem Teltene, formerede een stor Klynge, lige for deres Telte, kastede Huerne 10—12 Fod i luften og skrege nu Hurra! paa det alleryderste. Det forestillede et voldsomt Glædesudbrud fra Hjertet; men gik alt for indeelt, alt for eens, alt for commanderet allevegne, til at det kunde undgaae at faae lidt theatralskt Udseende, hvilket aldrig gjör godt paa Sager, der skulle se ud, som om de kom fra Hjertet, fra Fölelserne.

Lidt i den Genre var dag nok ogsaa, deels, at Kronprindsen uagtet hans specielle Bemærkning, at han önskede os i Stockholm den 15“ for at see Detailexcitsen m. m.: holdt os hen og slet ikke vilde have os ud paa Pladsen, eller i Leiren, för den 19“ om Aftenen, og:

deels at han da extra foretog en ellers ikke betänkt Brigade-exercits med Garden for at vi fra 1“ Öieblik skulde imponeres og faae et brillant Indtryk af de svenske Tropper, ved allerförst at see det Bedste, som de have, og endeligen:

deels, ogsaa, at Kronprindsen ikke vilde have, at jeg maatte faae Suppositionerne og Dispositionerne, for 2—3—4 Dage efter efter at Manöuvret var afholdt, for at jeg saaledes skulde være mindre istand til at see og dömmе hvad der foretages, en Berregning, der i dobbelt Henseende ikke var vel betänkt,

baade, fordi man, havende Öinene og spændt Opmærksomhed med sig, dog ret godt kunde bedömmе Sagen,

og, fordi jeg meget snart aabnede mig Veie, ved de mange og gamle Bekjendtskaber jeg havde der, til dog at faae Alt, strax, det er om Aftenen för Manöuvret, eller om Morgenen, för det blev rykket ud, saa at jeg, paa det 1“ Feldtmanöuvrer, og de 2 förste Linieexercitser nær, siden var aldeles fuldstændigen orienteret, inden at der blev rykket ud — — — — —

At Kronprindsen har mange moyens, derom er slet ingen Tvivl; uagtet at han vistnok langt fra ikke naaer Faderen i Kraft og hurtigt Blik, saa maa man tilstaae, at han har havt en ypperlig Opdragelse, og at han siden har læst umaadeligt Meget og

tænkt over Hvad han har læst. Han staaer saaledes ganske overordenligen höit over de fleste Officerer i den svenske Armée, og ganske vist er han istand til at belære de Allerfleste af dem. Ikke desmindre finder Een og Anden det mærkeligt, naar Prindsen ogsaa udenfor Exerceerpladsen, næsten bestandigen belærer, docerer, foredrager. Et af hans Yndlingsudtryk er da: »car cela arrive bien souvent dans la guerre», hvilket klinger underligt nok af den, der aldrig gjorde et Feldttog med.

Kronprindsen har Faderens heftige Caracteer, men han er bleven strængt opdraget til at tæmme den. Det forstaaer han godt, og tidt har jeg beundret den Magt, han havde over sig selv, naar de dummeste Indvendinger imellem bleve gjorte, eller naar han, efter paa det Tydeligste at have forklaret en Sag, af Vedkommendes Svar paa eengang opdagede, at man havde aldeles misforstaaet ham, — eller naar man, efter en höist detailleret og udförlig Forklaring af Kronprindsen — gik hen og udförte Bevægelsen aldeles uovereensstemmende dermed. Men imellem forlangte Naturen sin Ret, og Kronprindsen kunde da blive i hög Grad hidsig og tillige haard i Udtryk. Det blev da hvergang bemærket öieblikkeligen af flere af de Herrer af de gamle Familier; man hörte da Udtryk som: »nu bliver hans kongelige Höihed ond!» (: vred:) eller »Prinds Oscar er heel unaadig!» og derved Ordene: *hans kongelige Höihed*, og *Prinds*, stærkt betonedede af Vedkommende, ligesom man ved saadan Leilighed ogsaa alt imellem hörte venlige Bemærkninger om *hvem Prindsens Bedstefader havde været!* og mere Lignende.

At Kronprindsen nok i det Hele föler sig end dygtigere, end betydeligere, end han er, det mene de Svenske; men at han har mange moyens og navnlig staaer uendeligen höit over de Allerfleste af dem, det er ogsaa vist. Og uomtvistelig er den Sætning, at Folk i Almindelighed ikke taale at see en Mand med erklært större moyens, og desaarsag med Fornöielse gribe enhver Leilighed til at hakke paa ham.

Tilmed forekommer det mig, at det jo bör betænkes, at Prindsen alt i meget ung Alder spillede den brillante Rolle, han spiller, den at være Chef for Armee og for Flode, og at i hans Bestyrelsestid unægteligen saare Meget er skeet, og meget store Forbedringer traadte frem; — og endeligen er Prindsen kun 33 Aar, og för de 40 kan man vel i Almindelighed antage, at den prøvede Mand ei er færdig.

Men et Par Ting lastes almindeligen, og det er mærkeligt, at Prindsen vil udsætte sig for billige og retfærdige Bebreidelser i den Anledning:

Den ene, at han altid lader vente paa sig. At han er arbeidsom og udholden, ja næsten utrættelig, det erkjende Alle. Men han kommer altid forsilde, lader altid hele Verden vente. Om Morgenen hed det altid: Opstilling Kl. 5, senere Kl. $5\frac{1}{2}$, men Prindsen kom aldrig før $6\frac{1}{4}$, før $6\frac{1}{2}$. Om Middagen tilsagdes man tiltaffels Kl. $2\frac{1}{2}$, men vi stode lidt til Kl. $3\frac{1}{2}$ — $3\frac{3}{4}$, inden vi kom til at begynde. Om Eftermiddagen stode Tropperne Kl. $5\frac{1}{2}$, men Prindsen var sjeldent paa Pladsen før $6\frac{1}{4}$.

Den anden: at Prindsen lader sig kysse paa Haanden af de Personer, der ville det. Kongen tillader aldrig Nogen, at gjøre det ved sig, men anderledes er det med Kronprindsen. Selv Grev *Brahe*, den i Sverrig næsten almægtige Grev *Brahe*, kyssede Kronprindsens Haand, og det to Gange i Borggaarden, i over 100 Personers Nærværelse. Men hvem der ellers vilde det, tillod Prindsen det ogsaa. Dog var det ei Mange; jeg talte ialt kun 6 Personer, i den hele Tid vi vare der. I Almindelighed gav det et høist ubehageligt Indtryk, og ilde forstod Prindsen sin Fordeel, ved at tillade det. Han tabte Meget derved.

Den tredje: de Svenske bruge ei Pronomenet Du. Ligesom hos os, er *han* gaet af Brug, i de høiere Stænder. *I*, eller som de Svenske sige: *Ni*, kan Fruentimmer sige til Mandfolk, men i Mandfolks Mund er det ringeagtende, naar man bruger det til andre Mandfolk. Der er altsaa Intet tilbage end *Du*, og naar man ikke kan sige det, da en evig, høist trættende Gentagelse af Titelen. Kronprindsen, som denne evige Titulatur kjeder og trætter, ligesom enhver anden tænkende Mand, har da valgt at sige *Du* til enhver Officeer, han lider godt eller staaer i nærmere Forhold til, som han seer tiere. Men til de Andre siger ham: *Ni* (*I*). Men det er netop de Fremmede, fra Provindserne, som vente naadig og höflig Behandling, medens *Ni*: er ringeagtende Udtryk. Det har jeg seet give en heel Deel Misfornöielse og ubehagelig Stemning. Derved bör jeg end bemærke, at medens enhver især, som Prindsen tiltaler med *Du*, er tilfreds dermed, og finder sig smigret derved, saa er man dog i det Hele taget ikke fornöiet dermed, paa Grund af, at det er den almindelige Skik i Rusland (hvor Keiseren aldrig bruger andet Pronom end *Du*, naar han taler med en Undersaat), og at Prindsen effectivt först begyndte dermed, da han var kommen tilbage fra Peters-

borg. Men Hadet til Rusland og til alt, hvad der er russiskt, er saa brændende, saa glödende hos den hele svenske Nation, at jeg troer, at selv den allerbedste Ting vilde blive forhadet i hele Sverrig, hvis den kom fra Rusland.

Den fjerde Punct er endeligen *Damerne*: Medens Kongen er respecteret, Kronprindsen agtet af de Fleste, Dronningen i ingen Henseende considereret, er derimod Kronprindsessen i höi Grad elsket af den hele Nation. Man tilgiver derfor ikke Kronprindsen, at han ikke viser Delicatesse ved nogle Extraforbindelser, der moere ham. Det har han gjort för, men i det sidste Aar har havt deels en Actrice, deels en temmelig berygtet Dame af Stand, og ved disse 2 Forbindelser ikke viist Delicatesse. Sagen selv criticere Ingen, den er hans, og ere Vedkommende fornöiede, saa kommer det jo Ingen ved; men man fordrer, og vistnok med fuld Föie, Delicatesse, og man er vred over, at Prindsen i den Henseende er skjödeslös. Fölgen er at Kronprindsessen har faaet det at vide, og imellem skal findes, naar Kongen eller hendes Damer overraske hende, grædende. Saadanne Taarer af en almindeligen elsket Prindsesse, af saa udmærkede Egenskaber og saa fortrinlig Opførsel, anklage Prindsen mere end Ord og Klager, og almindelig Uvilje har været Productet deraf. Hvad Prindsen i Löbet af et Aar derved har tabt i Almindelighed, skal være ganske overordentligt.

I de sidste 2 Aar har Kronprindsen i sin Levemaade gjort den Forandring, at han har lagt Brændeviin af. Naar om Midt dagen de Andre tage den i Sverrig saa höist yndede »Sup», det er $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{2}$ Ølglas fuldt af gemeent Brændeviin, saa drikker han nu et Glas Portviin. Men forresten drikker han The, kold The, næsten til Overdrivelse. Om Morgonen 3 Kopper, til Frokost Kl. 11—12, 2 Kopper, om Eftermiddagen Kl. 6, 2 Kopper, og til souper Kl. 11 stundom 2 ja 3 Kopper. Det er overdrevent.

Det er den fine russiske, saakaldte Karavanethe, der har bragt ham til det, og man kan ei negte, det er en heel anden Drik, end hvad man i almindelighed ellers kjender for The. Söreisen betager Theen aldeles visse fine, aromatiske Partikler, der gjöre den The der er kommen tillands, saa yderst velmagende. At det förresten er i Rusland, at Prindsen fik Smag derpaa, og at denne fine The faaes over Rusland, er iövrigt nok til at gjöre, at de Svenske ere utilfredse dermed!! ligesom at de ikke undlade at raillere og at sige at Prindsen er et hemmeligt Medlem af de »Nykkerhedsforeninger» der, for at afskaffe Brændeviinsdrik, ere i

Gang nu i Sverrig, dog uden ret stor Omgriben. Svenskerne elske sin Sopken for höit. Men paa den rette Maade tog Prindsen fat derpaa i det Store, i det han i Leiren, som Forsög, lod svensk Porteröl (det brygges i et stort Bryggeri i Gothenborg) træde op istedenfor Brændeviin. Soldaten tog det ret gjerne, og blev tyk og feed og kraftig derved. Man tilskrev det sin Part i den lykkelige Sundhedstilstand, i det virkelige Phænomen, at et Armeecorps af 10000 Mand ei havde mere end 33—36—39 Syge, det er $\frac{1}{3}$ %.

— — — Kronprindsen viste megen Respect mod Kongen hvor man saae dem sammen. Med Dronningen saae man sjeldent Kongen eller Kronprindsen tale. Derimod taledede de begge, og viste særdeles Opmærksomhed mod Kronprindsessen, hvilken iagttog det samme mod Dronningen.

Kronprindsessen var meget naadig og artig imod Enhver. Hun er den Person af den kongelige Familie, der egenligen er afholdt i Landet. Dertil bidrager vel meget hendes exemplariske Opførsel i hver Henseende, og den fortræffelige Maade, hun opdrager sine Börn paa.

Forsaavidt man om Smaabörn kan dömmen, da synes de at blive kjönne og ei at mangle Forstand. Den ældste Prinds Carl, ligner Kongen, den anden, Prinds Gustaf, ligner decideret Kronprindsessen; den tredie, Prinds Oscar, ligner Kronprindsen. Prindsessen er den 4“, og den 5“ er den lille Prinds Nicolai, som vi kun engang saae, og da græd han. Han syntes at ligne Dronningen.

Man er meget spændt i Sverrig paa, hvem der bliver Gouverneur for de unge Prindser. Endnu ere de i Fruentimmernes Hænder, men da den ældste Prinds er i 7de Aar, saa kan en Udnævnelse af Gouverneur neppe opsættes meget længere. Kronprindsen önsker den i flere Henseender (Hoved, Kundskaber, Hjerter, Caracteer) undmærkede Generalmajor *Lefren*; denne er villig dertil; Kronprindsessen er meget glad i den Idee og hele Nationen vilde med stor Glæde see det. Kongen selv ynder Lefren, og man skulde altsaa troe det afgjort; — men, Lefren hörer ikke til den höie Adel, og meget tvivler man derfor endnu paa, at han virkeligen udnævnes til hin vigtige Post.

Den tjenestgjørende Generaladjutant, Generallieutenant, Grev Brahe ynder Lefren, men som den 1ste Adelsfamilies Chef, troer han at burde tage særdeles Hensyn paa den höie Adel. (Jeg siger allerunderdanigst den 1“ Adelsfamilie, fordi Greverne af Brahe har N:o 1 paa Ridderhuset; men de virkelige gamle Braher ere

uddøde og en Mand af Familien Ørnflykt ægtede en Comtesse Brahe, blev Arving til Alt, antog Brahenavnet og lagde sit eget af). Grev Brahe er desuden 1ste personnel Adjutant hos Kongen, Chef for Adjutanterne, Chef for Generalstaben, Rigsmarskal, Overstaldmester, fungerende Overhofmarskal, Ridder af Seraphim, Storkors af Sværdordenen etc., en af Rigets Herrer, og altsaa Excellence. Han er Kongens erklærte Favorit og ei alene med Hensyn til Arméen den alt formaaende Mand i Sverrig. Han har ikke brillant Hoved, og ikke mange Kundskaber; men han er en honet Mand; man kan ikke anføre et Exempel paa, at han af personlig Uvillie, eller personlige Hensigter har styrtet Nogen, og man ærer, at han ved flere smaa Misforstaaelser mellem Kongen og Kronprindsen skal saalænge have gaaet imellem dem begge, til Alt var i Orden igjen. Baade mod Kongen og Kronprindsen viser han den yderste Respect ved enhver Leilighed, kysser Kronprindsen paa Haanden, og taler ei med ham uden i den respectfuldeste Stilling. Grev Brahe er ugivt, og meget sygelig. Han er i en höi Grad fiin og svagelig, og spiste bestemt ikke 8 Mundfuld Mad ved noget diner, og dette, forsikkrede hans Officerer, er det eneste Maaltid, han gjør om Dagen. Lidt vel meget har han nok i sin Opvæxt fordret af sit Legeme, som synes aldeles svækket og ödelagt. En yngre Broder, der er Cornet i Garden tilhest, er den rimelige Familiechef. Dennes Moder, altsaa Excellencens Stedmoder, har, som man siger, havt stor Deel i hans enorme Lykke. Et meget ömt Forhold, megen, særdeles megen égard af Kongen (der altid havde en vis, ganske overordenlig Godhed for Familien Koskul, af hvilken Grevinden er) for Grevinden skal have grundlagt og siden grundbefæstet den kongelige Yndest.

Generallieutenant Grev *Björnstjerna*, som var Grev Brahes Formand, som tjenestgjørende Generaladjutant, men nu er Gesandt i London, var ved Orlov hjemme. Det var ganske mærkeligt at see ham som Tilskuer ved Alting dennegang. Spændingen mellem Kronprindsen og ham er ikke forbi endnu; ogsaa sidder han endnu [som] Inspecteur af Artilleriet, hvorover egenligen Kronprindsen er ærgerlig, skjönt det Intet siger, saasom det reent ud er en Betingelse, at han ikke har at blande sig i Noget, men blot tager Gagen. Han var ligesaa kold höflig og malicieux som altid. Ved Grev Brahes diner kom jeg til at sidde ved Siden af ham, og han tracterede mig strax med den fameuse Fortælling om den i höieste Grad ubehagelige og mortifierende Historie, som Grev Carl Moltke

har havt med Kongen af Engelland, hvilken i sig selv alt fatale Historie nok af ham fremdeles pyntedes med flere höist onskabsfulde Bemærkninger og med Tilföiende af, hvor ondt det havde gjort ham! Kongen behandlede ham med temmelig Kulde; Kronprindsen med megen, med temmelig afmaalt Höflighed.

Excellenserne, som förer Titelen: Rigets Herrer, kunne ei glemme den Tid, da de, som Medlemmer af det gamle Rigsraad, virkeligen vare Herrer baade over Konge og Folk, Tider, som de gode Mænd, alt for gjerne vilde have tilbage igjen. Men det er forbi: et nuværende Statsraad har kun 8 Medlemmer, og der imellem er kun 2 af disse Herrer, foruden Ministrene, af hvilke Sverrig kun har 2, Grev *Wetterstedt*, der har den Lykke at være kjendt af Deres Majestæt, og Grev *Rosenblad*, som hele Verden har den störste Agtelse for. De övrige Rigets Herrer ere paa Grev Brahe nær udlevede Mænd, eller dog Folk, der enten aldeles have draget sig tilbage fra alle Forretninger, eller som overalt ikke ifølge deres Væsen og Personlighed betyde Stort. Som saadanne regner jeg især:

Excellence, Feldtmarskalken *Stedingk*, , nær de 80, og gaaende aldrig ud af Huset.

Grev *Cederhjelm*, aldeles udlevet Olding.

Grev *Wachtmeister*, ligesaa.

Grev *Piper*, der har Generalmajors Titel, men uden at have mindste militære eller andre Forretninger.

Excellence, Grev *Bonde*, fuldkomment retireret fra alle Forretninger.

Grev *Skjöldebrand*, Kronprindsens Opdrager, höiagtet af Alle, men ogsaa langt over de 70.

Grev *Jacob de la Gardie*, der vel er med allevegne endnu, men ingenlunde considerert.

Mere er det Tilfældet med:

Excellence, Grev *Carl Lövenhjelm*, og med Excellence Lagerbjelke, hvilke ere de 2 Medlemmer af Statsraadet og end dygtige og kraftfulde Mænd.

Ligesaa den ene af de 2 Brödre, Generalmajor Grev *Mörner*, der end er en Mand i sin bedste Alder.

I Statsraadet er fremdeles, foruden de nævnte (*Wetterstedt*, *Rosenblad*, *Lagerbjelke*, *Mörner* og *Lövenhjelm*) endnu: Grev *Adelsvärd*, Chefen for Kronprindsens Hof, en meget fiin og artig Mand, der er meget agtet, baade af Kongen og Kronprindsen, og som den hele Tid igjennem var meget med os, og saare artig.

Han havde i Førstningen den Commission, at sørge for, at jeg ikke fik andet at see end det, jeg skulde, hvisaarsag jeg uafledigen havde ham ved og om mig, og smuttede jeg et Øieblik bort, f. Ex. hen til Conscriptioner, eller ned til Artilleriet, saa var han to Minutter efter ogsaa dernede. Det morede os Alle Meget. Først den 12—13^d Dag, da Conscriptionen kunde begynde at gaae med, hørte denne ængstelige Paapassen op. Grev Adelsværd er en Mand paa 54 Aar, Ridder af Seraphimen, Medlem af Statsraadet, Overstaldmester og Hofchef hos Kronprindsen og Gouverneur paa Haga og Ulriksdal.

Han er en meget galant Mand, med godt Hoved, men uden meget solide Kundskaber. Han er derfor en af de 3 Statsraader, om hvilke man siger, »at de have gjort deres videnskabelige Carriere i Garden tilhest». Denne spiller end altid en høist betydelig Rolle hos dem, idet Grev Brahe, som Chef for den, og alt formaaende i Landet, end altid paa det Allermærkeligste protegerer den, og Alt, hvad der kommer i den.

Nyligen gaves et meget kraftigt Beviis derpaa, da Kongen udnævnte Grev Sprengporten, Ritmester i Garden tilhest, men som har den Fortjeneste at han givtede sig med Grev Brahes Söster, til *Overstatholder i Stockholm*, et af de betydeligste Embeder, hvisaarsag han ogsaa nu i Leiren, kort efter Udnævnelsen, blev Storkors af Nordstjerneordenen. — De fleste saadanne Embeder, næsten alle Landhövdingeposternes, seer man at besættes med Officerer. Noget er der vistnok i, at ei alle höie Administrations- og Bestyrelsesposter udelukkende ere for de latinske Jurister; thi ogsaa det giver Eensidighed; medens man paa den anden Side maa finde det vel stærkt, naar nyligen en *Capitain* i Garden, og vel at mærke, ikke af Landets gamle Familier: *Capitain Kræmer*, blev Landshövding i Upsala Læn, netop i Universitetsstadens Læn, en Mand, bekjendt for at være aldeles uden Kundskaber, ja uden Hoved, men som havde de 24000 Rb^d banco, der behövedes, deels til Accord for den Afgaaende, deels for at dække en Underballance, der fandtes. Eller naar en Baron *Ridderstolpe*, der var grebet af en Kobbersmed, hos dennes Kone, fremdeles vedbliver at være Landshövding i samme Stad, hvor sliq Scandal passerede.

Det var derfor ikke paafaldende, at Bondestanden paa sidste Rigsdag gjorde den Motion:

at der maatte blive draget Omsorg for, at de Personer, der herefter ville blive udnævnte til Landshövdinge i de respective Læn, først lærte Noget, men især, om det ikke skulde være mu-

ligt, at underkaste dem en Pröve, at de kjendte Noget til Lands Lov og Ret, Rigsdagenes Beslutninger og Maaden at styre Landet paa.

Men det var en heel Deel mere paafaldende, at de andre Stænder vare enige i:

at der ikke var Grund til at tage denne Bondestandens Motion i videre Overveelse,

hvisaarsag den blev lagt hen og Alt blev ved den gamle gode Skik.

I Statsraadet sidder fremdeles Baron Aakerhjelm, der ogsaa har gjort sin Vei gennem Garden tilhest. Imidlertid tilstaaer dog Alle ham en heel Deel Kundskaber, og en særdeles Activitet. Han er Chef for de nye Correctionsindretninger i Sverrig, men dog ei Hovedarbeider i den Sag; det er Generalauditeur Netzel, en Mand af megen Dygtighed og megen Fortjeneste, men ei af Adel, og altsaa kan han ei komme frem.

Endeligen er Hofcantsleren Baron *Schulzenheim* i Statsraadet. Han har blandt Andet det Hverv at vaage over Aviserne; men det er et ubehageligt Arbeid i Stockholm. Vel har han Ret til at lægge Beslag paa dem og at lade dem tiltale; men confiskeres ogsaa een, saa begynder den samme Forfatter strax en anden og bliver da endnu grovere, endnu ondskafuldere end i den første. Baron Schulzenheim har gjort en rask Carriere, men har i Væsen og Færd forbedret sig heel mærkeligen siden 1824, da han i yderste Grad var opblæst.

Den norske Statsminister *Severin Lövenskjold* var paa sin Viis udsøgt höflig mod os, gjorde endog et diner for os; men hans Sqvadronneren uden Ophör, hans evindelige Rodomontader, gjør ham i höi Grad trættende. Man nægter ham ei Arbeidsomhed, og i visse Maader endog Bestemthed; men hans uoverlagte Tale og Væsen gjør, at Alle lee ad ham. Han bad mig paa det Ivrigste at lægge Udtrykket af hans allerunderdanigste Respect for Deres Majestæts Födder.

Statsraad *Motzfeldt* og Statssecretair *Due*, ere af andet Slags. De forene megen Dygtighed med megen Artighed og Beskedenhed. I sær den sidste var i höi Grad forekommende mod os Danske, og besjælet af dyb Taknemmelighed mod Deres Majestæt for den Opdragelse han har nydt her i Kjöbenhavn.

Endnu een Normand fortjener at nævnes, som aldrig talede uden med den dybeste Respect om Deres Majestæt, og med den sandeste Hengivenhed om Danmark. Det er Söcaptainen, *Hessel-*

berg, Kammerherre hos Kronprindsen, en meget artig og meget dygtig Mand.

Men de övrige Normænd vare ubehagelige; i höieste Grad fripostige, naragtigen opblæste, vind- og allarm-gjörende og talende med den meest utroligste Uforskommenhed om Ting, de slet ikke forstaae; — eller krybende i höi Grad, eller retrancherede bag en ubrödelig Taushed baade indbyrdes, og mod os Danske, ligesom mod de Svenske.

I en af disse Cathogrier stode alle dem vi saae, foruden de ovennævnte 3, som man maa gjöre Undtagelse for, nemlig Motzfeldt, Due og Hesselberg. Men Lövenskjold selv hörte ganske ind mellem de ubehagelige Personager, og ligesaa gjorde Oberstlieutenanterne *Mansbach* og *Hageman*, Capitainerne *Rehbinder* og *Brandel*, Lieutenant *Undahl*, og mange flere.

En Mærkelighed er det, at Statholderposten i Norge staaer vacant. Man siger, at Kongen skal have tilbudt den til flere, men at Ingen har Lyst til den paa Grund af den Erfaring, de sidste Statholdere have gjort i Norge — — —

Kammerrettens Præsident er Baron *Cederström*, med Træbenet. Han er en meget dygtig Forretningsmand, men haard, onskabsfuld og stivsindet. Benet mistede han ved at vilde standse en mat recochetterende fjendtlig Kugle; han satte Benet for, og fik det slaet i Stykker. Ritmester Juel og han vare gamle Bekjendtere af det ubehageligste Slags; i Vaabenstilstanden 1813 stode de og passede paa hinanden og chicanerede hinanden dagligen. *Cederström* skal have været utaalelig ved den Leilighed. Hans Caracteer bevise de Svenske ved følgende Anecdote. Da hans Ben var slaet i tu, og Amputationen skulde skee, kom en Ven til ham og begyndte at tale om en Sag, de vare uenige om. De kom op at skjendes, og Enden blev, at Vennen gik hjem, og fik Galdefeber, og at *Cederström*, der rög sin Pibe Tobak under Amputationen, lo, og fik ikke engang Vundfeber. — — —

Af de Fremmede, som ere ansatte i Stockholm, nyde de, der ere Militaire, afgjort langt höiere Consideration end de Civile. Efter Kongens hele Carriere og efter den brændende Kjærlighed og Lyst, som Kronprindsen har til Alt hvad militairt er, er det begribeligt.

I sin Naivitet klagede den nederlandske Minister *Crombrughe* over, hvor haardt det var, at være Minister i Stockholm, uden at være Militair. »Man er altid tilovers», sagde han, »man maa med den yderste Umage söge Leilighed at see den kongelige Familie,

som de Herrer Militaire have hvert Øieblik, da man jo med For-
nøielse seer dem ved hver Øvelse, ved hvert Forsøg.»

Hans personlige Egenskaber ere ikke store: men ogsaa den
preussiske Minister *Tarrach*, som har været der i mange Aar, ta-
lede, kun paa en anden Maade, i samme Tone. »Es ist ungeheuer
viel», sagde han, »was der Gesandte hier vor uns anderen voraus
hat, wenn er Militair ist.» Nu har da ogsaa Rusland, Engelland,
Østerrig og Frankrig, alle 4 militaire Ministre i Stockholm, og
Rusland, England, Frankrig og Preussen have fremdeles yngre
Militaire ansatte i Legationerne i Stockholm. Hvor det Militaire
er til den særdeles Grad anseet, som i Stockholm, der er det
vistnok Sag af stor Vigtighed. De militaire Ministre indbydes
til at være med allevegne, de civile ikke. General Suchtelens
høie Alder gjorde at han ei kunde følge med, men General Lord
Bloomfield var med ved hver Leilighed og nød derfor ganske
anden Anseelse og Behandling, og havde langt lettere ved at ar-
bejde, naar Leilighed kom, end alle de andre. Selv de unge
Diplomater, Bodisco, Engelhardt etc. vare med, naar Noget fore-
toges, medens man aldeles ingen Notits tog af de Civile, hvorfra
ene Bille gjorde Undtagelse, medens vi vare der.

At iøvrigt den russiske Legation decideret spiller den be-
tydeligste Rolle i Stockholm, er klart. Den gamle General Such-
telen behandles derfor med ganske egen Naade af Kongen, naar
han engang indfinder sig: han er den eneste, som Kongen kysser.
De 2 Brødre Bodisco af denne Legation, indbydes allevegne, ved
hver given Anledning, fra Hoffets Side, skjönt de baade der og
mellem Folk, ere i den allerhöieste Grad forhadte, deels som
Russer, til hvem de Svenskes Had er uudslukkeligt og brændende
stærkt, og deels for deres Personlighed, da den ældre (Kammer-
herre, Statsraad) er en opblæst, men klog Nar, og den yngre
(: Oberst:) er en uvidende, eenfoldig Nar.

Ideligen forefaldt Scener og smaa Underhandlinger med Rus-
land, der ikke ere behagelige, og som tiest forhøie de ovenanførte
Følelser. Saaledes, medens vi vare der, een, foranlediget ved
meget ubesindig Fremfærd af en brav, men ueftertæksom og
lidt stundesløs Mand, nemlig den norske Generalscommissair,
Generalmajor *Birch*, der, som en Faveur da han blev General-
krigscommissair, beholdt Generalmajors Titel og blev staaende i
N:er som Generaladjutant hos Kongen, især for at han kunde
vedblive at trække de 400 Speciers Adjutantillæg, da han ingen
Formue har, men derimod en stor Familie; Birch, nemlig, har i

Christiania sat sig i Spidsen for en Comitee, der samlede Bidrag til Polakkerne. Derpaa gav General Suchtelen en Note, hvori han siger, at saalænge det var ubetydelige Personer, der foretage Sligt i Sverrig og Norge, havde han tiet dertil; men naar nu en af Kongens Adjutanter, en Generalsperson gjorde det, saa maatte Rusland see meer deri. At Suchtelen beklagede sig over Factummet, fandt Enhver i sin Orden, men den hele Note, redigeret af den ældre Bodisco, var saa bitter, saa malicieus og i saa nærgaende, bydende Tone, at man havde en Grund mere til Harmes derved.

Kongen svarede: at han delede Ruslands Misnöie derved og skulde vise det, og da vi toge bort, var Talen om Maaden at straffe Birch paa. Hans Venner frygtede, at han vilde blive ströget ud af Adjutantlisten; de havde kun et svagt Haab at see ham at slippe med en alvorlig Irettesættelse og Tilkjendegivelse af Kongens Utilfredshed.

Blandt de fremmede Diplomater vare Russerne og Engellænderne, som vare Militaire, aldeles reglementeret og rigtigt klædte: ikke saa tænkte 2 Andre af de Herrer.

Den franske Chargé d'affaires Bellecoq, Kong Ludvig Filips Chargé d'affaires, bar Nationalgardeuniform, fra Carl 10's Tid, og Hvad som var endnu curiøusere, var, at den nederlandske Secretair, Grev d'Hemricourt, Kong Vilhelms Secretair, presenterede sig endnu bestandig i Lübecks Nationalgardeuniform!! Hvorledes Crombrugge kunde taale det, var alle meget paafaldende. — — —

Kjöbenhavn d. 3. August 1832.

J. Abrahamson.

Carl Carlson Bonde

In memoriam

I Bondeska palatset i hufvudstaden stiftades för snart 35 år sedan Svenska Autografsällskapet af öfverstekammarherren friherre Carl Jedvard Bonde, som sedan och ända till sin år 1895 timade död var dess ordförande. Den fallna manteln upptogs efter honom af hans son friherre *Carl Carlson Bonde*.

Tjugu år efter sällskapets stiftelse, 1898, företogs en utvidgning af den ditintills mycket blygsamt tilltagna tidskriften, hvilken

i samband med programmets utökning fick namnet Personhistorisk Tidskrift. Ordföranden öppnade då spalterna med en skildring om »Fersenska mordet», ett fängslande kapitel ur Hedvig Elisabeth Charlottas dagboksanteckningar.

Denna drottningens dagböcker blefvo föremål för friherre Bondes särskilda omsorg genom en af honom däraf verkställd öfversättning med kommentarer, ett arbete som vittnar om verklig förståelse för tiden och ingående kännedom om dess yttre konturer, vunna genom studiet af Ericsbergs slottsarkivs egna skatter.

Friherre Bonde unnade äfven andra förmånen af studier i detta rikhaltiga och ytterst märkliga arkiv. Det kunde vara midt under det brådaste riksdagsarbetet med utskott och nattplena, aldrig fick ens den minsta forskaren vänta förgäfvos på svar på förfrågningar om de obetydligaste ting. Slottsherren syntes ha trängt in i sitt arkivs aflägsnaste vrår och mindes allt. Med en beredvillighet för hvilken otaliga haft anledning att vara tacksamma, lämnades arkivalier till låns genom offentliga institutioners förmedling, lika vänligt mottogos forskarna på längre studiebesök å slottet, detta underbara ställe med sin sällsynta charm och rococostämning, hvars tjuvningskraft blifvit vida känd äfven utanför Sveriges gränser. Man kan knappast råka en utlänning i något högre samhällsställning utan att han i samband med Sverige hört talas om Ericsberg, en återklang af någon af dessa glänsande fäster därstädes, hvilka för dem framstå, enligt eget vittnesbörd, som något af det ståtligaste och mest säregna de upplefvat. Medelpunkten vid dessa tillfällen var friherre Carl Carlson Bonde.

Också var förstämningen helt visst allmän och uppriktig öfverallt dit dödsbudet nådde. I den utländska pressen till och med, enkannerligen den franska, ristades sympatiska runor och i afkrokar af världen synas lokaltidningar innehållit skildringar om hvad som timat å Ericsbergs slott den sorgtyngda natten till den 16 november 1913.

Blomsterskörden vid Carl Carlson Bondes bår dit äfven å vårt samfunds vägnar en krans nedlagts med blågula band »till dess vördade ordförande», vittnar i sin mån om hvilka omfattande intressen den afidne odlat och huru långt hans krafter räckt.

Flera sällskap kunde ha sammanträde samma dag, friherre Bonde bevistade dem alla och hvart sällskap kunde berömma sig af att ha haft honom i sin krets med klubban i handen. Ibland kunde föredrag bli utdragna så att litet hvar till slut tappade

träden och funktionärerna försattes ur jämnvikt vid tanken på sällskapets berättigade kraf på trefnad. Vid ett dylikt tillfälle — det var icke vid något af vårt Samfunds möten — minns jag att friherre Bonde omedelbart efter det detaljrika och långtrådiga föredraget i en resumé belyste kärnpunkterna så, att man med ens fick klart för sig det hela, och tack vare hans skälmska, mästerligt funna, nätta inlägg var situationen räddad. Man trodde efteråt att föredraget varit lysande.

Var icke detta drag, äfven generaliseradt, i viss mån karaktäristiskt för den nyss hänsofne?

* * *

De yttre dragen af friherre Carl Carlson Bondes lif äro följande:

Född 1850 ²²/₆ i Stockholm; mogenhetsexamen 1869 ²⁴/₅; student i Uppsala s. å.; afl. kansliexamen 1872 i sept.; attaché vid beskickningen i Paris s. å. ²⁵/₁₀; attaché i London 1873 ²²/₁₁ och i Rom 1874 i okt; t. f. andre sekreterare i kabinettet 1875 ³/₁₂ ord. 1876 ²⁰/₃; afsked ur kabinettet med rätt att öfver stat kvarstå s. å. ²⁹/₉; afsked ur kabinettet 1882 ⁸/₁₂.

Kammarherre 1876 ²⁵/₈; öfverceremonimästare 1896 ³/₂; introduktör för främmande sändebud s. å. ⁷/₂; öfverste kammarjunkare 1900—11.

Statsrevisor 1880, 84, 85, 86, 91 och dess vice ordförande sistnämnda år; ledamot af riksdagens andra kammare 1888—1890, 1894—1899 och från 1903; ledamot af Bevillningsutskottet 1904—06 och 1910; ledamot i särskildt utskott 1905 B och C samt 1907; ledamot i konstitutionsutskottet 1907—09 och 1911 (dess ordförande); ledamot i talmanskonferensen 1909—11, vice talman 1912, talman 1913.

Gift 1876 ²⁰/₉, med friherrinnan *Ulrika Sofia Beck-Friis* född 1852 ²²/₅. Bägge makarna dogo samma natt den 16 november 1913.

Nedanstående förteckning på akademier, samfund, föreningar m. m., hvilkas ledamot den afiidne varit och förtroendeuppdrag, som vid olika tider varit honom anförtrödda, kan ej göra anspråk på fullständighet, men torde i stort sedt gifva en riktig föreställning om hans mångsidiga intressen och ovanliga läggning.

Ledamot af landtbruksakademien; ledamot af k. samfundet för utgifvande af handskrifter rörande Skandinaviens historia; inspektör och censor för Dramatiska teatern; ordförande i Sveriges

allmänna exportförening; hederspresident i S:t Gertruds Gemeinde i Stockholm; ordförande i Södermanlands och Nerikes gille i Stockholm; ordförande i Oppunda härads sparbank; ledamot af Södermanlands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, dess hedersledamot; ledamot af Södermanlands läns landsting, dess ordförande; hedersledamot af vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien; ordförande i direktionen för kungl. sällskapet Pro Patria; ledamot i styrelsen för Oppunda häradsallmänning; ordf. i Oppunda härads hushållningssällskap; ledamot i styrelsen för Södermanlands läns folkhögskola; ordförande i veterinärnämnden för Katrineholms distrikt; ordförande i Stora Malms sockens kommunalstämma; ordförande i Stora Malms sockens valnämnd; led. af inskrifningsnämnden för Vingåkers kompaniömråde; styrelseledamot i Kungl. Dramatiska teaterns aktiebolag; styrelseledamot i Aktiebolaget Dramatiska teaterbyggnadskonsortiet; styrelseledamot i Aktiebolaget Gottlands skogsrusstuteri; styrelseledamot i Allmänna Svenska Utsädesaktiebolaget; styrelseledamot i »Ny Illustrerad Tidnings Aktiebolag af år 1891»; ordförande i Alliance Française; ordförande i Folkkonsertförbundet; ordförande i Föreningen för Bokhandtverk; ordförande i Stora Malms kyrko- och skolråd; hedersordförande i 1850 års män; ordförande i Cityklubben; ordförande och hedersordförande i Vestra Södermanlands Landtbruksklubb; stormästare i Coldinorden; inspektor för Stora Malms kommunala Mellanskola; ordförande i Stockholms borgarskola; hedersledamot i Helsingfors Djurskyddsförening; hedersledamot i Föreningen for Dyrenes Beskyttelse i Danmark; hedersledamot i Föreningen for Dyrenes Beskyttelse i Kristiania; styrelseledamot i Svenska allm. Djurskyddsföreningen; styrelsel. i »Le Bureau Européen de la Donation Carnegie»; styrelsel. i Frisinnade Landsföreningen; styrelsel. i Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen; styrelsel. i Nordiska Djurskyddsföreningen; styrelsel. i Svenska Motoculturföreningen; styrelsel. i Svenska Fredsförbundet; styrelsel. i Den svenska Djurskyddsföreningen; styrelsel. i Floda Skytteförening; styrelsel. i Fransk- Skandinaviska Sällskapet; styrelsel. i »Concordia»; styrelsel. i Svenska Lifförsäkringsanstalten »Trygg»; vice ordf. i arbetareförsäkringsföreningen för Södermanlands län; styrelsel. i Samfundet för Nordiska Museets främjande; styrelsel. i »Skyddsvärnet» svenska Fattigvårdsförbundets afdelning för räddningsarbete; styrelsel. i Katrineholms Skyttegille; ledamot af Södermanlands fornminnesförening; Sveriges pomologiska förening; Föreningen för

skogsvård; Vermländska Bergsmannaföreningen; Svenska numismatiska föreningen; Carl XV:s Jaktklubb; Svenska Fornminnesföreningen; Föreningen till minne af Konung Oscar och Drottning Josephina; Kungl. Svenska Segelsällskapet; Djurvännernas Nya förening; H. M:s Skridskoklubb; Svenska sällskapet för antropologi och geografi; Carl Johans förbundet; Svenska Lifräddningssällskapet; Congres International d'agriculture; Die Landwirtschaftliche Centralgesellschaft für das Königreich Böhmen; Sällskapet till dygdigt och troget tjänstefolks belönande; Antivivisektionsföreningen i Uppsala; Gripsholmsföreningen; Nordiska Djurskyddsförbundet; Söderm. Läns Jagtvårdsförening; Sällskapet för främjande af skolungdomens fria lekar; Föreningen för senneslöa barns vård; Svenska Slöjdföreningen; Linköpings djurskyddsförening; Föreningen för bistånd åt lytta och vanföra; Föreningen för sjukvård hos fattiga inom Östermalms församling; Stockholms allm. Skridskoklubb; Verein für historische Waffenkunde; Sveriges allmänna Idrottsförbund; Stockholms frisinnade ungdomsförening; Sällskapet för nyttiga kunskapers spridande; Upplands fornminnesförening; Sveriges allmänna konstförening; Sällskapet Idun; Samfundet »Pro Fide et Christianismo»; Samfundet St. Erik; Föreningen för Stockholms prydnad med konstverk; Föreningen för svensk hemslöjd.

C. M. S.

Notiser, frågor och svar.

1. I Karlskrona lefde under tiden 1730—1809 en familj *Glörfeldt*, som ägde grafplats i Ronneby. Kan någon lämna upplysningar om denna familj.

Z.

2. »Finnes något porträtt af hofmarskalken *Johan Gustaf Watrang* f. 1758 ^{6/4}, † 1827 ^{2/2}»

Otto Croneborg.

3. *Jacob Kahl*, köpman, f. 1740 i Visby, † 1830 där, och h. h. Anna Elisabet Flygare från Strömsholm hade sonen Jakob Fredrik, sjöfarande, f. 1780 i Visby, † 1817 i Livorno. Gift 1813 i Göteborg med dottern till en bruksinspektör från Warberg Inga Fredrika Anderson. *Frågas efter deras barn.* Karl Fredrik var f. 1782, † 1813, och Anna Elisabet f. 1815. Möjligen funnos yngre syskon. På Gottland har man alldeles tappat spåren efter denna familj.

Aug. Kinberg,
Linköping.

Subskriptionsinbjudan. Måndagen den 24 november 1913 gick Tärnö slott upp i lågor. Genom denna eldsvåda förstördes utom slottets inredning, till största delen från sengustaviansk tid, äfven en mindre tafvelsamling, innehållande flere porträtt af stort historiskt intresse. Likaså blef den rikt skulpterade stock, som enligt traditionen sammanställdes med Gustaf Vasa, eldens rof. Med den publikation, hvilken härmed inbjudes till subskription, vore afsikten att för konst- och kulturforskningen i ord och bild rädda hvad man vet om de dokument till den svenska odlingens historia, som förstördes genom branden.

Priset blir för subskripenter per exemplar 10 kronor. Bokhandelspriset blir sedan betydligt högre. Skriften utges i en liten upplaga numrerade exemplar.

Sune Ambrosiani,
Nordiska Museet.

PERSON-REGISTER.²

- Abel, Gabriel. 170.
Abelin. 142.
    » Hj. Aug. 71, 74, 77.
Abrahamson, Joseph. 231.
    » Werner H. F. 231.
Acharius, Erik. 66, 76.
Acrel, Joh. G. 63, 64, 66.
af Acrel, Olof. 63, 64, 66, 67, 71, 76.
Adelswård, E. B., grefve. 280.
Adlercreutz, Carl Johan, grefve. 3.
    » G. 233.
    » G. M. 235.
Adlerfelt, Gustaf. 226.
Adlersparre, Georg, grefve. 4.
Afzelius, Jan. 76.
af Afzelius, Pehr. 66, 67, 71.
von Afzelius, P. 77.
Ahl, Anders. 214.
Ahlman, Margareta. 228.
Ahnlund, Nils. 167.
Aldén, Gustaf A. 225.
Alençon. 84.
Almén, Aug. 77.
    » A. F. 74.
    » Aug. Teod. 71, 78.
Almqvist, Ernst B. 72, 75, 76.
    » H. 144.
    » Joh. Ax. 144.
Althin, L. M. 79.
Aminoff, J. F. 259.
Ammilon, A. A. J. 259.
Anckarswård, Carl Henrik, grefve. 4.
    » Johan August, grefve. 4.
Andersson, Anders. 77.
Andréen, Carl. 74.
Anjou, Lars Anton. 6.
Anker, E. T. 233, 259.
- Anker, Peder. 5.
Anna af Österrike. 165.
Annerstedt, Ture. 6.
Apostol, Anders. 221, 223.
    » Daniel. 223.
Appelberg, Carl Magnus. 79.
Appeltofft, C. F. 79.
Armfelt, Gust. Mauritz, frih. 6.
Arrhenius, Svante Aug. 72.
Arup, Jens Lauritz. 6.
Ask, Carl Jac. 71.
    » Fritz August. 80.
Asp, C. J. 74.
Asplund, N. M. 68.
- B**achman, Alexis. 258.
Balduin, Catharina. 98.
    » Georg. 102.
Banér, Custaf. 135, 159.
    » Margareta. 160.
    » Per. 156.
    » Sigrid. 165.
    » Sten. 161.
Beck, David. F. 1621, d. 1656, holländsk porträttmålare, verksam i Sverige 1647—51. 36.
Beck, Fredrik Julius. 6.
von Below, släkten. 123.
Berg, Fr. Teod. 71, 74, 77.
    » Joh. Wilh. 71, 72, 74, 80.
Bergenholtz, Nils August. 72.
Bergensträhle, Gustaf. 235.
Bergeri, Laurentius. 175.
Bergius, Peter Jonas. 63, 64, 66, 76.
Bergman, Frans And. Gust. 72.
Bergstrahl, Joh. 63, 64, 66.
Bergström, Otto. 144.
Berlin, Nils Joh. 71, 74, 75, 77, 78.
- Berndes, A. U. 63.
Beronius, V. M. 79.
Berzelius, J. J., frih. 7, 66, 67, 68, 71, 77, 79.
(de)Besch(e), Christina. 228.
de Besche, släkten. 123.
Bielke, Barbro. 168, 169.
    » Brita. 163.
    » Claes. 163.
    » Ebba. 161.
    » Elsa. 163.
    » Erik. 156, 161.
    » Gunilla. 161.
    » Johan Turesson. 174.
    » Karin. 162.
    » Margareta. 163, 164.
    » Nils. 158, 161, 188.
    » Per. 162.
    » Svante. 164.
    » Ture. 163, 171.
Bildt, Didrik Anders Gillis, frih. 7.
af Billbergh, Johan Petter. 7.
Billecocq. 285.
Birch, Paul Hansen. 284.
af Bjerken, P. 64, 68, 77.
Björck, C. H. 79.
Björkenheim. C. G. 226.
Björkenstam, Fr. 113.
Björkman, Ernst Wilh. 72.
    » Rudolf. 225.
Björnstjerna, Carl M. Ludv., grefve. 7.
    » Magnus, grefve. 206, 232, 243, 259, 279.
Björnström, Fred. Joh. 71.
von Block, Magn. Gabriel. 63, 64, 66.
Blom, C. M. 63, 66.
Blomfeld, Benjamin. 262.
Blomstedt, Johan Otto. 113.
Bodisco. 263, 284.
Bolin, Ernst Bryno Alf. 73.

² Urtarbetadt af O. B

- Bonde, Carl Carlson, frih. 144, 276 o. f.
 > Ingeborg. 162, 163.
 > G. Trolle. 280.
- Borelius, Jaques Ludv. 73.
- Brahe, Beata. 160.
 > Erik, greve. 159, 166.
 > Magnus, greve. 8, 233, 242, 257, 279.
 > Peder, greve. 153.
- Brandel, kapten. 283.
- Brandt, Juliana. 214.
 > Kristian Fredrik. 221.
- Breda, Carl Ederik von. F. 1759, d. 1818, porträttmålare. 44.
- Bredberg, Erik Wilhelm. 8.
- Breitholtz, C. J. 271.
- Bring, Samuel E. 142, 223.
- Britteville, Christian Zeititz. 9.
- Broman, Erland. 139.
- Bruhn-Fähræus, M. 75.
- Brunnberg, J. V. T. 73.
- Bruzelius, Ragnar. 71, 73, 74, 77.
- von Buchwald, Georg. 221.
- Bugge, Peter Olivarius. 9.
- Bullion. 102.
- Bunge, Carl. 9.
- Bure, Axel. 222.
 > Erik. 222.
- Bylund, Karl Joh. N. 73.
- Bånge, Ester. 228.
- Bäck, Abrah. 63, 64, 66.
- Böhm, frih. 264.
- Böttiger, Gustaf. 77.
- C**airnis, Lucie. 95.
- Callerholm, Nils. 9.
- Caloander, J. K. 218.
- Campbell, Anna. 98.
 > Colin. 95.
 > Helen. 95.
 > Robert. 98.
 > Walter. 98.
- Canevari. 218.
- von Cardell, Carl, frih. 9, 234.
- Cardon, Johan. 68.
 > Oscar. 68.
- Carlander, Chr. 77.
- Carlson, Ax. Gabr. 77.
- Carlsson, S. C. 75.
- le Cascon. 218.
- Catharina af Sachsen. 150.
- Catharina, drottning. 160.
- Cecilia, prinsessa. 151.
- Cedergren, Nils. 227.
- Cederhjelm, G. L., greve. 280.
- Cederschöld, F. A. 77.
- Cederschjöld, P. G. 77, 79.
- Cederström, Bror, frih. 10.
 > Carl, frih. 9.
 > Gustaf Albrecht Bror, frih. 10.
 > Jakob, frih. 10.
 > O. B., greve. 45, 283.
 > R., frih. 144, 259.
- Celsius, Olof. 145.
- Christie, Wilhelm Frimann Koren. 10.
- Christina af Holstein—Gotorp. 165.
- Chytræus, David. 173.
- Clæson (Cederström), Claes. 258.
- Clason, Edv. Cl. Herman. 71.
- Cloos. 143.
- Coijet, Carl Fredrik. 10.
- Colerus. 129.
- Colleredo, greve. 264.
- Collvin, H. E. 79.
- Creutz, Clas, frih. 226.
 > Ernst, frih. 226.
 > E. J., frih. 226.
 > Johan Lorentz, frih. 226.
- Crombrugge, F., frih. 283.
- Cronstedt, Carl. 222.
 > Claes August, greve. 11.
 > Nils August, greve. 11.
- Crusius. 183.
- da Cunha. 264.
- Curman, Carl Petter. 73, 75.
- D**acke, Nils. 152.
- Dahlberg, Nils. 66, 68.
- Dahldorff, Valentin. 221.
- Dahlgren, Lotten. 119.
- Dahlström, K. A. H. 75.
- Dalberg, Erik. 200.
 > Nils. 200.
- Dalén, Joh. Alb. 80.
- Danckwardt, Joachim. 227.
- Danckwardsättlingar. 227.
- Darnley, Henry. 95.
- De Geer, Carl, greve. 11.
 > Charles Louis, frih. 254.
- De la Gardie, A. G. greve. 233, 265.
 > Jakob, greve. 233, 257, 280.
 > Jakob Gustaf, greve. 11.
- Derome. 218.
- Dickson, C. 71, 78, 79.
- Diriks, Christian Adolf. 12.
- Djurklou, N. F., frih. 265.
- Douceur. 218.
- Dubb. 68.
- Dubinsons. 218.
- Due, Fredr. Gotts. Heltzen. 12, 260, 282.
- Dughe, Henrik. 136.
- Durchman. 129.
- Durietz, Georg Frans. 64.
- Duwall, Axel. 223.
- von Düben, Gustaf. 77.
- von Döbeln, Joh. Wilh. 73, 75.
- E**dgren, Joh. Gust. 73.
- Edholm, Edv. Martin. 71, 73, 75.
- Edlund, Erik. 71.
- Eglinton, Elisabet. 100.
- Ehrenborgh, Casper Wilh., frih. 12.
- Ehrengranat, G. A. W. 78.
- Ehrenstrahl, David Klöker. F. 1629, d. 1698, målare. 6.
- Ekedal. 130.
- Eklund, Dan. 77.
- Ekman, J. J. 68.
- Ekstrand, Viktor. 224.
- Ekström, C. J. 77.
 > Fred. Aug. 71, 73, 75, 76.
- Ekströmer, Carl Joh. 71, 74.
- Elgenstierna, Gustaf. 120.
- Elisabet af Braunschweig Lüneburg. 166.
- Elisabet, prinsessa af Vasa. 153.
- Ellf, Sam. 68.
- Engelhardt. 284.
- Engelhart, Carl Didr. 63, 64, 66.
- von Engeström, Lars, greve. 12, 232.
- Engman, P. 143.
- Erik XIV. 150, 156.
- Erlon, greve. 264.
- von Essen, Hans Henrik, greve. 12, 202, 233.

- Essen—Möller, Gust. 80.
 Eve, Clovis. 218.
 > Nicolas. 218.
- Falck**, Carl. 138.
 Faxe. 265.
 Federley. 129.
 von Fersen, Eva Sofia, grefv.
 225.
 > Hans Axel,
 grefve. 225.
- Fitz-Alan, Walter. 88.
 Fitz-Flaald, Alan. 88.
 Fitz-Hamon, Robert. 95.
 Fleischer, P. R. 259.
 Fleming, Clas. 45.
 > Gustaf. 160.
- Flensburg, Carl Ax. Wilh.
 73, 74.
 Floderus, Björn G. O. 73,
 75.
 Florman, A. H. 77.
 Forsius. 129.
 Forssenius, C. 68.
 Fredrik I. 139.
 > VI. 231.
 > konung af Dan-
 mark. 163.
- Frey. 129.
 Fries, B. J. 66.
 > Elias Magnus. 66,
 67, 72, 76.
 > Oskar Robert. 76.
 Friesendorff, F. L. A., frih.
 233.
 Fristedt, R. F. 76.
 Fähræus, Johan Fredrik. 13.
 > Olof Immanuel.
 13.
- Gadelius**, Bror Erland. 73,
 75.
 > Erik. 66, 77.
- Gahn, Henr. 64, 77.
 von Gedde, släkten. 123.
 Geete, Anna. 118.
 > R. 219.
- Geijer, Agnes. 118.
 > Erik Gustaf. 118.
- Gellerstedt, P. E. 72, 77.
 (Gera), Holger Karlson.
 149.
- von Gerber, släkten. 124.
 > Tage Erhard.
 121.
- Gerlachius. 183.
 Gessner. 177.
 Giroust, Maria Susanna.
 216.
- Gistrén, I. H. 77.
 Gjöte, Helena Cath. 142.
 Glas, Olof. 72.
 Goore. 262.
 Gothus, Petrus Johannis.
 173.
 von Greiff, Joh. Ludv. Bo-
 gisl. 14.
 Grenholm, E. M. 78.
 Grevesmöhlen, C. A. 46.
 Grip, Magdalena. 161.
 Gripenstedt, Joh. Aug., frih.
 14.
 Grolier. 218.
 Grubb, Nicolaus. 170.
 Grubbe, Samuel. 14.
 Grubbensköld, Catharina.
 104.
 Grundiss, Knut. 149.
 Grähs, C. G. 77.
 Gustaf I. 148, 155.
 Gustaf IV Adolf. 206.
 Gustaf, prins. 3.
 Günter, Claes Ephraim.
 16.
 Gyldenstolpe, A. F. N., gref-
 ve. 15.
 > Wilhelmina,
 f. de Geer,
 grefv. 254.
 > löjtnant,
 grefv. 259.
- Gyllenhaal, Carl Henrik,
 frih. 15,
 233, 258.
 > Lars Herman,
 frih. 16.
- Gyllenkrook, Axel, frih.
 219.
- Gyllenpistol, Carl. 104.
 Gyllenstierna, Anna. 160.
 > Erik. 162.
 > Kristina.
 150.
 > Maria. 205.
- Gylling. 129.
 Gylta, Brita. 164.
- Hafström**, Johan Lorentz.
 73, 74.
 Hagberg, Th. 113.
 Hageman, C. F. 283.
 Haglund, S. Emil Patrik.
 73.
 Hagström, A. F. 77.
 Hagströmer, And. Joh. 64,
 66, 68.
 Haken, J. C. 63, 64.
 Hallin, Olof Fr. 73, 74,
 76, 78.
 Hallman, J. G. 63, 64.
- Hamberg, N. P. 77.
 Hamilton, Beata, f. Beck
 Friis, grefvinna.
 254.
 > Henning L. H.,
 grefve. 16.
 > Hugo Adolf, gref-
 ve. 16.
 > Hugo Johan, gref-
 ve. 221.
 > Jakob Essen,
 grefve. 17.
- Hamilton-Geete, Anna. 117.
 Hammarhjelm, Nils. 222.
 Hammarsten, Olof. 72, 73,
 74.
 Haraldsdotter, Birgitta. 149.
 Haraldsson, Lauritz. 149.
 Harrebye, Jakob Nielsen.
 199.
- Hartman, E. L. 225.
 von Hartsmansdoff, Jakob
 Aug. 17.
 von Hatzfeld, Amalia. 166.
 von Haxthausen, Fredr.
 Gottschalk.
 18.
 > Fredrique.
 254.
 > Louise.
 255.
- Hedenberg, A. 63, 64, 68.
 > Johan. 66.
- Hedenius, Per A. I. 72, 73,
 74.
- Hedenstierna, Erland. 18.
 235.
- Hederstierna, Carl Johan.
 18.
- Hedin, Sv. And. 66, 68.
 Hedlund, Joh. Aug. 73.
 > T. 77.
- Hegerman, Diderik. 18.
 von Heidenstam, E. J. 63,
 64, 66.
 > O. G. 225,
 > P. 63, 64,
 66.
- Hellström, Thure Gust.
 73, 75.
 d'Hemicourt, C. R. A., gref-
 ve. 285.
- Hendersson, Eliza. 216.
 Henschen, Salom. Eberh.
 73, 74, 76.
- Hepburn, Johan. 143.
 Hernquist, Peter. 66, 68.
 Hesselberg, Gabriel. 255.
 Heurlin, Christoffer Isak.
 18.
- Heyman, Elias. 77.

- Hierta, G. A. 158.
 › Hans. 225.
 Hildebrand, Albin. 225.
 › Emil. 144.
 Hjertén, Ivar. 206.
 Hjertman. 130.
 Hjärne, Urban. 68.
 Hochschild, C., frih. 263.
 Hofenreffer. 183.
 Hoffberg, C. F. 64.
 › C. J. 63.
 Hoffman, Anton. 66, 68.
 von Hofsten, Sven. 73, 75.
 von Hohenhausen, Carl Ludv. 19.
 Holenius, Johan. 228.
 Holm, Christina. 216.
 › Gustaf. 19.
 Holme. 262.
 Holmgren, Alarik Frith. 72.
 › Emil Algot. 73.
 › 75.
 › Frithiof. 75.
 Holmström, Hans Olof. 19.
 von Holst, Johan Hübner. 19, 260.
 Horn af Äminne, Christer. 162.
 Hubenmeir, Hippolutus. 182.
 Huss, Magnus. 72, 73, 75, 76, 77, 79.
 Hunnius, Egidius. 176.
 Hwasser, And. Thorbjörn. 73, 75.
 Hwasser, Israel. 66, 72.
 Hård. 226.
 Häggblad, Joh. 143.

Ihre, Albrecht Elof. 20.
 Ingelsson, Jacob. 224.
 Isander, L. J. 271.

Jack. 207.
 Jebenius, Anders. 143.
 Jentzen, Carl Mart. Georg. 73, 76.
 Johan III. 165.
 Johan, hertig. 164.
 Johansson, Joh. Erik. 73, 75, 80.
 Jolin, Severin. 73, 75.
 Josef II. 204.
 Josephson, Carl David. 73, 75.
 › Ernst. 131.
 Junius, Melchior. 184.
 Jäderholm, Axel. 77.

 Jägerhorn, C. M. 259.
Kaniffer, Gabriel. 223.
 › Martin Fredrik. 223.
 Karl IX. 153, 165.
 Karl X Gustaf. 225.
 Karl XII. 223.
 Karl XIII. 1.
 Karl XIV Johan. 231.
 Karl XV. 2.
 Karl August, kronprins. 2.
 Karl Johan, kronprins. 44.
 Karström, Adolf Wilh. 73.
 Katarina, prinsessa af Vasa. 151, 155.
 Kexsundssläkten. 224.
 Key, Ernst Axel H. 72, 74, 75, 77, 79.
 Key-Åberg, A. H. A. 57.
 Kjellberg, Adolf. 72, 77.
 › Nils Gustaf. 72.
 Kjellman, släkten. 130.
 Kjellson, Elisabet Sofia. 226.
 Kjerulf, Gustaf. 73, 75.
 af Klinteberg, W., frih. 264.
 Klitgaard, C. 199.
 von Klot gnant Trautvetter, Reinh. Wilh. 211.
 Koskull, Anders. 222.
 Kraft, Per d. y. F. 1777, d. 1863, målare. 48.
 von Krämer, R. F. 281.
 Kreuger, Johan Henrik. 20.
 Kristiern II. 148.
 Kristofersdotter, Ingeborg. 154.
 Krogh, Christian. 20.
 Kurck, Knut. 164.
 Kuylenstierna, Carl Johan. 20.
 › Oswald. 223.
 Köllerfeldt, Adolf Fredrik. 227.
 › Anna Cath. Wilh. 227.
 › Henrik Johan. 227.
 › Mathias. 227.
 › Sofia Magdale-na. 227.
Laferté. 218.
 Lagerbjelke, Gustaf, grefve. 21, 280.
 › Johan, frih. 20.
 Lagercrona, Anders, frih. 226.
 Lagerfelt, Israel Carl Adam, frih. 21.

 Lagergren, Helmer. 224, 228.
 › Per Johan. 21.
 Landelius, P. F. 79.
 Langell, A. A. 68.
 Larsson, Nils. 174.
 Laubry, I. Ambr. 64.
 Lefrén, Johan Peter. 21, 278.
 Leijer, J. G. E. 79.
 Leijonhufvud, Marg. 147.
 › Märta. 150.
 › Sigrid. 145.
 › Sten, frih. 157.
 › Sten S., frih. 229.
 Leijonstedt, Carl Johan, grefve. 22.
 Lemonnier. 218.
 Lennander, K. G. 77.
 Lennmalm, Carl Gust. Fr. 73, 75.
 Lewenhaupt, Adam, grefve. 1.
 › Axel, grefve 164.
 ›) Carl Stensson. 155.
 › Erik August, grefve. 259.
 › Mariana, grefvinna. 255.
 › Mauritz, grefve 166, 258.
 › P. A., grefve. 258.
 › Sidonia, grefve. 164.
 Levertin, Alfr. 142, 144.
 › Jac. 77.
 Levin, Adolf Astley. 74.
 Liborius, J. A. 68.
 Lidin, E. O. 74.
 von Liewen, Bernhard. 221.
 Liljencrantz, Charl. 113.
 Liljwalch, Carl Fr. 66.
 (Lilljörn), Måns Iwarsson. 160.
 Lind, Magnus. 191.
 Lindbæk, Sofie Aubert. 231.
 Lindberg, S. O. 76.
 Lindegren, Amalia. F. 1814, d. 1891, genre- och porträttmålarinna. 47.
 Lindienstolpe, Joh. 64.
 Lindgren, H. O. 78.
 Lindh, A. A. A. 68.
 Lindhagen, Arvid. 212.
 Lindman, Anna Christina. 228.
 Lindström, C. A. 75.

- Lindström, G. 75.
 Ling, P. H. 66, 67, 68.
 von Linné, Carl. 64, 66, 67, 68, 72, 76.
 Linroth, Klas Mauritz. 73, 74.
 Looström, Ludvig. 225.
 Louis-Philippe-Joseph d'Orléans. 204.
 Lovén, Christian. 75, 77.
 > Otto Christian. 72.
 > P. Sigurd. 79.
 > Sven. 72, 75.
 Lundberg från Askersund, släkten. 224
 > Margareta. 200.
 > Vincent. 77.
 Låftman. 130.
 Löwegren, Mich. Kolmodin. 73.
 von Löwenadler. 130.
 Löwenhielm, Carl Axel, grefve. 22, 280.
 > Gust., grefve. 22, 234, 256.
 Löwenskiöld, Severin. 23, 282.
- Magni**, Nicolaus. 172.
 > Petrus. 172.
 Magnus, hertig. 151.
 Maioli. 218.
 Malmsten, P. H. 72, 74, 77.
 Manderström, Ludvig, grefve. 23.
 von Mansbach, Carl. 23, 283.
 Margareta, drottning. 153.
 Maria af Pfalz. 165.
 Marie-Antoinette. 225.
 Martin, J. F. 65.
 > O. A. 79.
 > Roland. 63, 65.
 Mashoulsky. 263.
 Mathiesen, Haagen. 24.
 Medin, Carl Oskar. 73.
 von Meimgehe. 137.
 Mesterton, Carl B. 72.
 Molin, Johan Peter. F. 1814, d. 1873, skulptör. 41, 59.
 Montgomery, David. 112.
 > släkten. 81.
 > släktens stamtaffa. 229.
 Morén, Carin. 226.
 > Elisabet. 226.
 > Magnus. 226.
- Morén, Sofia. 226.
 de Mornay, Charles. 159.
 Motzfeldt, Peder. 24, 233, 282.
 Munthe, Sven Abraham. 24.
 Murray, Ad. 66, 67.
 > Joh. Andr. 65.
 Müller, Erik Gottlieb. 73, 75.
 Månsdotter, Karin. 160.
 Möller, Lars Magnus. 80.
 Möllerhielm, Axel Johan Adam. 24.
 Mörner, Adolf Göran. 44.
 > Axel, grefve. 247.
 > C. S., grefve. 280.
 > Karl Axel H. 74, 80.
 > Carl Otto, frih. 24.
 > Carl I hore. 73.
 > Hampus, grefve. 233.
 > Nils, grefve. 135.
- Nansen**, Hans Leijerdahl. 25.
 Natt och Dag, Johan Åkeson. 164.
 > Ture Axelson. 181.
 > Åke Axelson. 181.
 > Åke Johanson. 159.
- Naumann, Gustaf. 73.
 > Joh. Leon. 73.
 Nilsson, Jöns. 164.
 Nordénfalk, Johan, frih. 25.
 af Nordin, Carl Johan. 25.
 Norrman, Joh. 143.
 Nygren, C. E. 134.
 Nyström, C. L. H. 78, 79.
- Odelberg**, Axel. 26.
 Odhelius, Joh. Lor. 65, 67, 68, 76, 77.
 Orientsulanus, Jonas. 179.
 Oscar I. 235.
 Oscar II. 3.
 Oxenstierna, Axel, grefve. 167, 190.
 > Bengt. 169.
 > Erik. 170.
 > Gabriel Kristersson. 160, 170.
 > Gustaf Bengtsson. 176.
- Oxenstierna, Gustaf Gabri-
 elsson, frih. 168, 169.
 > Johan Gabri-
 elsson. 170.
 > Krister. 169,
 174, 177.
 > Åke Eriks-
 son. 170.
- Palmstierna**, Carl Otto,
 frih. 1.
 Pareus. 183.
 Padeloryr. 218.
 Pastor, Johannes. 184.
 Pauli, Alb. 61.
 Perman, Emil. 73, 75.
 Perséus, Edvard. F. 1841,
 d. 1890, historie- och
 genremålare. 51.
 Persson, Carl. 226.
 Petersen, Hans Christian.
 26.
 Petersson, Oskar Viktor.
 73, 75.
 Petre, Thore. 26.
 Peyron, Gustaf Abraham,
 frih. 27.
 Philippe-Egalité. 204.
 Phrygius, Sylvester Joh. 180.
 Piper, Carl, grefve. 199,
 206, 233, 282.
 > Charlotta, grefvin-
 na. 255.
 Piscator, Petrus. 180.
 Pitiskus. 183.
 Plageman, Carl Fr. 77.
 von Platen, Baltzar Bogis-
 laf, grefve. 27.
 > Baltzar Julius,
 Ernst, grefve.
 27.
- Poppius, Gabriel. 28.
 Posse, Arvid Mauritz, gref-
 ve. 28.
 > C. F., grefve. 234.
 > Carl Henrik, grefve.
 28, 234.
- Prætorius, Carolus. 179.
 af Puke, Johan Carl, grefve.
 29.
 Pålman, Otto Fredrik.
 233.
- Raab**, Adam Christian,
 frih. 29.
 Ramsay, Jully. 128.
 Ramström, Christian Ludv.
 204.
 > Oskar Martin.
 73.

- Ravens, Maria. 216.
 Regnell, And. Fredr. 72, 74, 77.
 Reh binder, Berndt. 222. G. Ch., frih. 283.
 » Karl Gustaf. 222.
 Retzius, Anders. 77.
 » Anders Adolf. 72.
 » Anders Johan. 67, 76.
 » Gustaf. 75.
 » M. E. 77.
 » Magnus Gustaf. 72, 74.
 Reuter dahl, Henrik. 29.
 Reuterholm, Gustaf Adolf. 200.
 Reuterskiöld, Casimir. 29, 234.
 Reynolds, Joshua. F. 1723, d. 1792, engelsk målare. 44.
 Rhodomannus, Laur. 179.
 Ribbing, Marina. 114.
 » Seved. 73, 74, 80.
 Richter, H. K. 218.
 Ridderstolpe, F. L., frih. 281.
 von Roland, Carl. 142.
 Ronander, C. W. H. 77.
 von Rosen, Axel Pontus, grefve. 30, 233, 265.
 » C. A., grefve. 259.
 Rosén von Rosenstein, N. 65, 67, 68, 72.
 Rosenberg, Olof. 226.
 Rosenblad, Eberhard. 63, 65, 67.
 » E., frih. 235.
 » Mathias, grefve. 65, 282.
 Rosengren, H. 225.
 Rosenkrantz, Marcus Gjöe. 30.
 Rosenstierna, Karl Gustaf. 223.
 » Libert. 223.
 Rosenstråle, Emerentia. 104.
 » Märta. 104.
 Roslin, Alexander. 215.
 » Hans. 214.
 Rossander, Carl Jac. 72, 73, 77, 79.
 Rothovius, Isak. 168.
 » Jonas. 173.
 von Roxendorff, Carl Gustaf, frih. 254, 259.
- Rudbeck, Anna Christ. Petronella. 142.
 » Johannes, frih. 144, 218.
 » Olof, d. ä. 67, 68, 76.
 Rudelius, Folke. 140, 144.
 Rung, Joh. Dan. 65.
 Rungius. 177.
 Rydqvist, Johan Erik. 227.
 Rålamb, Klas. 203.
 Rääf, Leonhard Fredrik. 30.
 Rönnow, Casten. 63, 65, 67, 76.
- Sahlgren, N. 67.
 Salin, Maur. Joh. 72, 75.
 Salingre. 129.
 Salomon, Elias. 65, 67.
 von Saltza, Evert Fredrik, grefve. 30.
 » Ludvig, frih. 30.
 Sandahl, Oskar Th. 72, 76, 77.
 Sandelin, Ellen. 75.
 Sandströmer, Anders Peter. 31.
 Santesson, Berndt Harder. 31.
 » Carl Gust. 72, 75, 77.
 Santheson, And. Laur. 65.
 Santini, Maria. 140.
 Saphiea, Johan Kasimir. 221.
 Saunders. 263.
 Schaeij, Johan. 228.
 von Schaeij, Peter. 228.
 Schaumkell, J. E. 77.
 Scheele, C. W. 67.
 von Schell, Anna Elenora. 98, 103.
 Schneider, Kristoffer. 218.
 von Schoting, Cath. Maria. 142.
 Schultz von Schulzenheim, David. 63, 65, 67, 77.
 Schulzenheim, Carol. Fr. 65, 67, 77.
 von Schulzenheim, David, frih. 257, 282.
 Schürer von Waldheim, Max. 226.
 Schützer crantz, Herman. 63, 65, 67, 204.
 von Schwerin, Carl, grefve. 113.
 » C. Th. grefve 113.
- von Schwerin, Eugenie, grefv. 113.
 » Fredrik Bogislaus, grefve. 32.
 » Gösta, grefve. 113.
 » Josep hna, grefv. 113.
 » Lotten, grefv. 113.
 » Louise, grefv. 113.
 » Mina, grefv. 113.
 » Philip, grefve. 113.
 » Wilhelm, grefv. 113.
 von Schwerin, grefvinna. 241.
 Scultetus. 183.
 Selander, Nils Edvard. 73.
 Setterblad, A. 77.
 Setterdahl, J. F. 220.
 Sig smund, konung. 165.
 Silfverskjöld, C. frih. 271.
 Silfversparre, W. 226.
 Silfverstolpe, Axel Gabriel. 41.
 » D. W. 271.
 » Gustaf Abraham. 56.
 » Malla. 118.
 Sinjowski, Adam Nikolaus. 221.
 Sjöberg, Nils. 61, 132, 137, 219.
 Sjöström, Carl. 130.
 Skjöldebrand, A. F., grefve. 233.
 Skogman, Carl David, frih. 32.
 Sköldberg, Sven. 70, 72, 77.
 Slatte, Bengt. 161.
 Smith, And. W. Salomon. 80.
 Sofia af Sachsen. 152.
 Solander, Dan. 67.
 Sommerhjelm. 233.
 Sondén, Carl Mårten. 61, 73, 75, 76, 80.
 » Carl Ulrik. 69, 77.
 » P. 167.
 Sparre, Bengt Erland, grefve. 32.
 » Erik. 164, 171.
 » Gustaf Adolf, grefve. 32.
 Sparrman, And. 67.

- Sprengtporten, Jakob Wilhelm frih. 33.
 Spörch, J. H. 259.
 Stabel, gen-major. 235.
 Staffeldt, Bernhard Ditlev. 33.
 Stang, Fredrik. 33.
 Statlander, F. W. 218.
 von Stedingk, C. B. L. Ch., grefve 33.
 Stenberg, Sten. 72.
 Stenbock, Anna. 158.
 » Arvid. frih. 160.
 » Beata. 153.
 » Carl Magnus, grefve. 126, 144, 225.
 » Ebba. 158, 160.
 » Erik, frih. 147, 150, 159.
 Stenbock, Gustaf Olsson, frih. 158.
 » Hedvig Sofia. 203.
 » Katarina. 153, 155.
 » Louise, f. Mörner, grefv. 225.
 » Margareta. 160.
 » Olof Gustafsson. 162.
 Sternberg. 129.
 Stjerneld, G. N. A. A., frih. 34.
 Stjerneld, Adolf Louis. 204.
 Stjernstolpe, Beata. 215.
 Stigzelius, Erik Eriksson. 143.
 Stille, Joh. Alb. 73.
 Stobæus, Kilian. 67.
 Strandberg, Zacharias. 65, 67.
 Strindlund, Nils. 34.
 Ström, Sewerin. 114.
 Stuart, Maria. 95.
 Sture, Carl. 165.
 » Christina. 135, 165.
 » Magdalena. 147.
 » Mauritz, grefve. 165.
 » Nils. 156.
 » Sigfrid. 165.
 » Sten. 148.
 » Svante, grefve. 148, 150, 162.
 Sture-ätten. 151.
 van Suchtelen, P. 262, 284.
 Sumelius. 129.
 Sundberg, E. J. G. 75.
 » Jak. Gust. Harald. 74.
 Sundevall, Carl Jac. 72.
- Swalin, O. A. 77.
 Swartz, John. 34.
 » Olof. 67, 68, 76.
 Svedbom, Jonas. 143.
 Svedenborg, Emanuel. 67, 68, 76.
 Svensson, Carl Axel Ivar. 73.
 » Frey Herman. 73.
 von Sydow, F. E. 68.
 Säterberg, Herman. 75, 77.
 Söderstéen, H. 224.
- T**acher de la Pagérie, Marceline, grefvinna 253.
 Tallqvist. 129.
 Tank, Casten. 35.
 Tarlov, grefve. 191.
 von Tarrach. 284.
 Taube. 136.
 » Augusta, grefv. 255.
 » G. E. A., grefve. 259.
 » Hedvig Ulrika. 138.
 » M., frih. 225.
 Tawast, Johan Henrik, grefve. 35, 250.
 Tengvall, Gustaf. 227.
 Terserus, Margareta. 228.
 Tersmeden, Carl. 137.
 » Wilh. Fredrik, frih. 35.
 Thedenius, K. F. 76.
 Theorin, Sven. 226.
 Tholander, Fr. 77.
 de Thou. 218.
 Thunberg, C. P. 65, 66, 67, 68, 72, 76.
 Thyselius, Erik. 133.
 af Tibell, Gustaf Wilh., frih. 35.
 Tisenhausen, Johan Casper. 160.
 Tingstadius, Joh. Ad. 67.
 » Laur. C. 63.
 Toll, Hugo Mauritz. 73.
 » Johan Christoffer, grefve. 35.
 Tollet. 129.
 Torstensson, Lennart. 190.
 Tory, G. 218.
 Tott, Anna. 187.
 Traufenvelt, Carl. 77.
 Trapp. 129.
 Trautvetter, Johan Reinhold, frih. 211, 222.
 (Tre rosor) Custaf Johanson. 154.
 » Johan, Tureson. 150.
- (Tre rosor) Sten Gustafsson. 163.
 Troilius, Brita Zackrisdotter. 228.
 Trolle, Ture. 149.
 Trulson, Anders. 131.
 Tuchtter, Basilius. 214.
 Tuve, Engelke. 136.
 Törnblom, Peter Alrik. 69, 77.
 Törnbom, Joh. Fr. 63, 65.
 Törneblad, Carl Peter. 36.
 Törnflyckt, Anna Maria 221.
 » Olof. 221.
- U**lfsparre, Erik Månsson. 115.
 Ulfsparre, Fabian, frih. 116.
 » Göran Eriksson. 114.
 » Hans Åkeson, frih. 115.
 » Johan Pedersson. 116.
 » Knut Göransson. 116.
 Ullholm, Sven. 228.
 Ullman, släkten. 228.
 Ulner, Carl Hans. 36.
 Ulrich, Johan. 259.
 Undahl, löjtnant. 283.
 Unge Petrus. 63, 65.
 von Ungern-Sternberg, Paul, frih. 225.
 Upmark, Gustaf. 132.
 Uttermark, Carl Gustaf. 216.
- von **V**egesack, E. E. G., frih. 36.
 Vogt, Jörgen Herman. 36.
- W**achtmeister, Axel, grefve. 190.
 » Hans, grefve. 265.
 » Hans Gabriel Trolle, grefve. 37, 282.
- Wacklin. 129.
 Wærn, Jonas. 37, 73, 75.
 Wahlberg, P. F. 69, 72, 76.
 Wahlbom, Johan Gustaf. 63, 65, 67.
 Wahlenberg, G. 67, 72, 76.
 Wahlqvist, C. F. 79.
 Wahlroos. 129.

- Walde, O. 227.
 Waldenström, Joh. Ant. 72.
 Walle, Kjerstin. 159.
 Wallensteen, J. A. 144.
     » Nils Fredrik. 37.
 Wallerius. Joh. Gottsch. 67, 68.
 Wallis, Curt. 75.
 Warfvinge, Frans Wilh. 72, 73, 75, 77, 80.
 Wasenius. 129.
 Wawrinsky, R. A. 75, 79.
 Wedel-Jarlsberg, F. C. M., frih. 38, 260.
     » J. C. H., grefve. 73.
 Wedenberg, A. Fr. 65.
 von Wedwes. 136.
 Wegener. 236.
 Weidemann, C. F. 260.
 Weigel, Chr. Ehr. 63, 65, 77.
 Weijland, Jochim. 217.
     » Karsten. 217.
 Welander, E. W. 75.
 Wellerius, Adam. 179.
     » Magnus. 179.
 Weman, släkten. 126.
 Wenner, Joh. Ludv. 65.
     » M. L. 77.
 Wertmüller, C. H. 77.
     » släkten. 213.
 Westberg, Artur Edv. 73.
 Westerberg, A. P. 79.
 Westerlund, E. O. T. 72, 75.
 Westermarck, F. J. E. 75.
 Westring, Joh. Pet. 65, 67.
     » P. E. 68.
 Wettergren, Carl Ludv. Fr. 73.
 af Wetterstedt, Gustaf, grefve. 38, 232, 280.
 Wetterstrand, Otto Georg. 73.
 Victorin, Anna Maria. 104.
     » Johan. 104.
 Wide, Anders Gustaf. 73, 75.
 Widerström, Karolina Olivia. 73, 75.
 Widerus, Johannes. 182.
 Widmark, Erik Johan. 73, 75, 80.
 Wilhelm af Oranien. 168.
 Wilkens, Gust. Dan. 73.
 Wilskman, Atle. 129.
 (Winge), Margareta Nilsdotter. 161.
 af Vingård, Carl Fredrik. 39.
 af Wirsén, Carl Johan. 39.
     » Gustaf Fredrik, gre've. 39.
 Wising, Per Johan. 73, 75.
     » (Vising), släkten. 228.
 Wistrand, A. Hilarion. 77.
     » Aug. Timol. 77.
 Wrede, Fabian, frih. 271.
 Wretlind, E. W. 79.
 von Wright, Georg Jonas. 205.
 Wählin, Karl. 131.
 Wästfelt, J. A. 76.
 Zachrisson, Lars Joh. Fredr. 73.
 Åkerhielm, Gustaf Fredrik frih. 40.
 Åkerman, Jakob. 67, 75.
 Åkerstein, N. H. J. 272.
 Ödmansson, E. O. T. 72, 75.
 Öhrvall, Hj. August. 73.
 Örnstedt, Carl Custaf. 222.

OLOF WIJK D. Y.
1833—1901

Bronsstatyett signerad af P. Hasselberg 1891.

SKRIFTER UTGIFNA AF PERSONHISTORISKA SAMFUNDET 7.

OLOF OCH CAROLINE WIJKS
PORTRÄTTSAMLING

BESKRIFVEN AF

NILS SJÖBERG

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET, P. A. NORSTEDT & SÖNER

1914

[130249]

Förord

Den samling af porträtt i olja, pastell och miniatyr som Olof och Caroline Wijk hopbragt är ej till nummerären så stor, men den innehåller i stället flera förstklassiga konstverk. Roslins bild af Fredrik Sparre hör till mästarens allra praktfullaste saker, Gustaf Lundberg är ypperligt representerad genom porträtten af Linné och Roth, den konstnärligt framstående och för vår miniatyrkonst mycket betydande Bossi har här några utmärkta saker, och samlingen af Gillbergsminiatyrer är också af betydelse.

Vid beskrifningen har här liksom förut i af mig utgifna porträttbeskrifningar höger och vänster alltid tagits i heraldisk mening, d. v. s. räknats från den afbildades synpunkt. Pl. utmärker att porträttet är afbildadt.

Jag kan ej sluta utan att framföra min tacksamhet till samlingens ägarinna, som genom sitt intresse och sin älskvardhet gjort mig detta arbete lätt och angenämt.

Stockholm i dec. 1913.

N. Sjöberg.

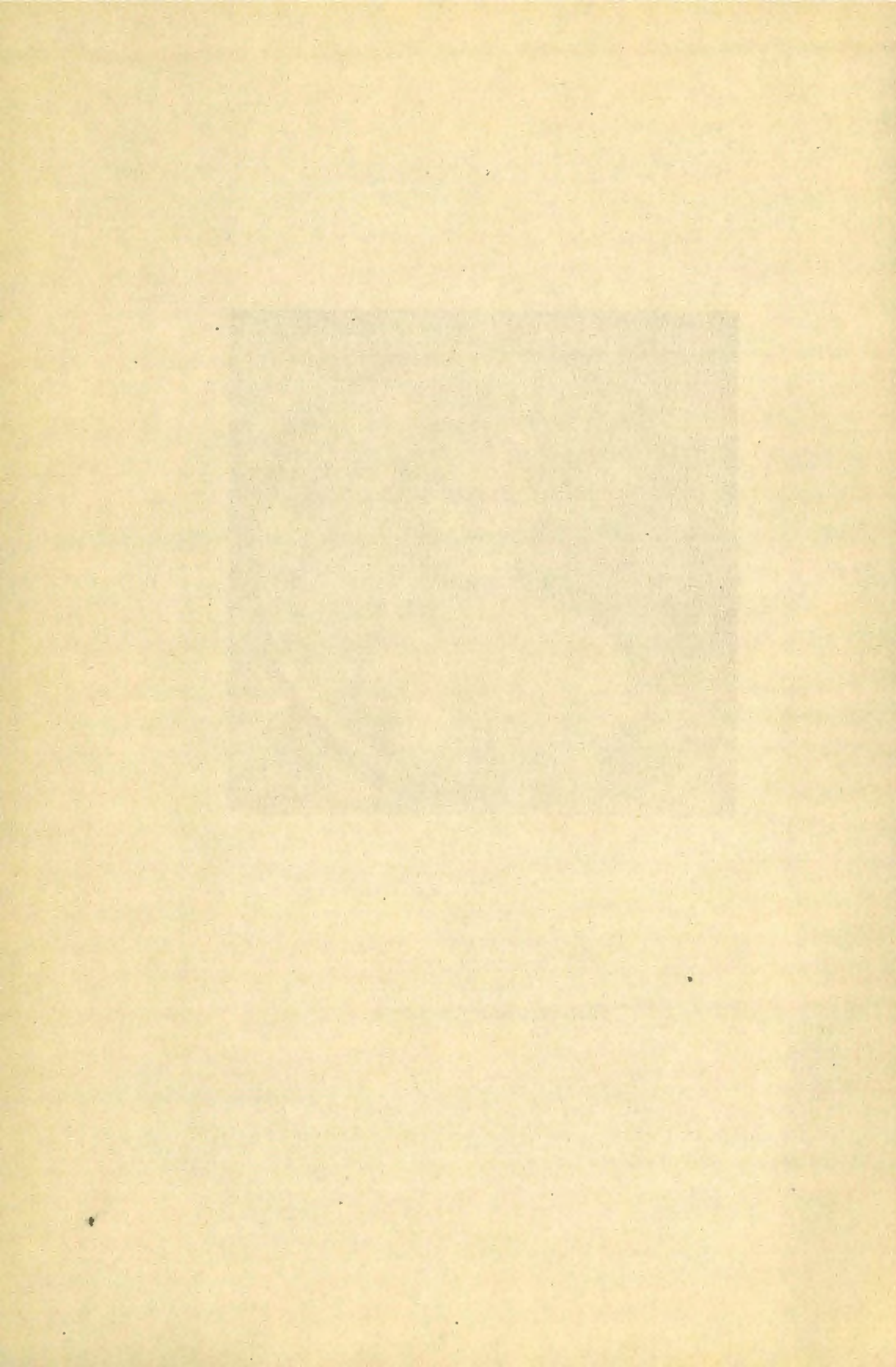

Fru KATARINA ELISABET BAGGE
född BECKMAN
1766—1840

Miniatyr signerad af D. Bossi 1801.

Adolf Fredrik. Konung i Sverige. Född 1710, furstbiskop af Lübeck 1727, svensk tronföljare 1743, konung 1751, död 1771.

1. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet åt vänster, kroppen åt höger, med blå ögon, ljusbruna ögonbryn, vitpudrad uppkammad peruk i lockar, svarta nackbandet om halsen. Hvit lindad halsduk, harnesk, blå rock med fodret och den nedliggande kragen af hermelin, serafimerband och kraschan, blåviolett kronströdd mantel öfver högra armen. Bakgrund himmel.

Oval miniatyr, gouache på elfenben, 57 × 47 mm., uppfäst på pergament i målad rokokoinramning jämte miniatyrporträtt af Lovisa Ulrika och Gustaf III. Det hela 203 × 150 mm. Förgylld skulpterad ram. På baksidan på etikettlappar: N. Lafrensen d. ä. 1698—1756. — Adolf Fredrik (H. 358) — Lovisa Ulrika — Gustaf III. — Af Nicolas Lafrensen d. ä. Inköpt på Hammers auktion 1893, n:o 358.

Beckman, Katarina Elisabeth. Född 1766, gift 1786 med grosshandlaren i Göteborg, brukspatron Carl Bagge, änka 1818, död 1840. — Ägarinnans farmorsmor.

2. Ung dam, bröstbild fas, kroppen åt vänster, lutar hufvudet åt höger. Blå ögon, brunt hår i lockar ombundet med ljust rödviolett band, pärlbesatta örringar, pärlband om halsen. Hvit klänning med djup rundad urringning kantad med broderadt band, i urringningen det djupt urringade linnet, broderadt band under bröstet. Brun bakgrund. Signerad: D. Bossi vet Pinxit 1801.

Rund miniatyr på elfenben, 70 mm. i diameter i markoängetui. — Af Giovanni Domenico Bossi. — Pl.

Bielke, Nils. Fältherre. Född 1644, öfverste för lifregementet till häst 1673, generalmajor 1677, sändebud i Paris 1679—1682, kejsarlig general och romersk riksgrefve 1686, kgl. råd, generalguvernör, general och grefve 1687, fältmarskalk 1690, dömd för förräderi från lif, ära och gods 1705, benådad till lifvet, benådad från fängelset 1715, död 1716.

3. Medelålders man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, brunt deladt hår i lockar öfver axlarna, små underrakade mustascher. Hvit lindad halsduk med juvel, ändarna nedstuckna, harnesk med förgylld upptill ornerad ås. Mörk bakgrund.

Oval miniatyr i olja, 28 × 24 mm., i pärlbesatt infattning med hängögla fäst i en liten rokokobrosch af silfver och bergkristall. På baksidan modern påskrift: Nils Bjelke 1644—1716. Fältherre. — Slaget vid Landscrona.

Dahlberg, Erik. Krigare, ingenjör, konstnär. Född 1625, generaladjutant 1657, öfverstlöjtnant och adlad 1660, öfverste 1674, riksgeneralkvartermästare 1676, generalmajor 1687, generalfälttygmästare 1692, kungl. råd, generalguvernör och grefve 1693, fältmarskalk 1693, död 1703.

4. Medelålders man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, grå delad allongeperuk på ryggen, små underrakade bruna mustascher. I halsen vit spets med blått knytband, rustning med förgyllda nitar och blått foder. Mörk bakgrund.

Oval miniatyr, gouache på elfenben, 33 × 27 mm., i förgyllt armbandsknäppe. På vit lapp på baksidan: Erik Dahlberg. — David Richter 1662—1735 — Pl.

Desideria. Drottning. Född Clary 1777, gift 1778 med general Jean Bernadotte, drottning i Sverige 1818—1844, död 1860.

5. Medelålders dam, midjebild fas, hufvudet åt höger, kroppen åt vänster, med bruna ögon, brunt deladt hår i lockar i pannan och nacken, uppsatt med pärlband, pärlörhängen. Svart empiresammetsklänning med fyrkantig djup något spetsad uringning, korta hvita gallerpuffärmar, under bröstet vitt guldiväfdt tyllskärp i rosett på vänster sida, öfver högra armen, ryggen och vänstra axeln röd schal kantad med guldbroderi af upprepade sammanbundna lagerkvistar kring krona hvaröfver stjärna. Olivbrun bakgrund.

Oval miniatyr, 77 × 67 mm. I krönt bronsram insatt i fyrkantig svart träram. På baksidan står med blyerts, nästan utplånadt: Drottning Desirée Repetition af Quaglia. — Af Ferdinando Quaglia, vacker miniatyr.

Edenhjelm, Gillis. Krigare. Född 1778, kapten vid Göta artilleri 1801, öfverste därstädes 1817, generalmajor 1830, landshöfding i Göteborg 1835—43, död 1862.

6. Medelålders man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, mörkt i vågor uppkammadt hår, fadermördare, svart lindad halsduk. Blå uniformsrock, uppstående nedvikt framtill snedskuren gul

Fältmarskalken greve ERIK DAHLBERG
1625—1703
Miniatyr.

Riksgrefvinnan KATARINA EBBA HORN
gift grefvinna BARCK
1720—1781
Miniatyr.

DROTNING DESIDERIA
1777—1860
Miniatur af F. Quaglia.

Generalmajoren och Landshöfdingen
GILLIS EDENHJELM
1778—1862
Miniatyr.

Professor FRANS MICHAEL FRANZÉN
sedermera biskop.
1772—1847

Miniatur signerad af J. A. Gillberg 1807.

krage med två guldgalonerade knapphål, förgyllda knappar, knäppt, guldepoletter med fransar och tre silfverstjärnor, två utländska ordnar om halsen, svärdsorden på bröstet. Gråblå bakgrund.

Oval miniatyr, gouache på elfenben, 62 × 50 mm.
I guldkapsel med hängögla och två glas. — Vacker miniatyr, säkerligen af utländsk mästare. Inköpt på E. A. Bomans auktion 1880, n:o 98. — Pl.

v. **Fersen, Fredrik Axel d. ä.** Politiker, krigare. Född 1719, brigadier i franska armén 1748, svensk generalmajor 1750, öfverste vid Lifgardet 1756, fältmarskalk 1770, riksråd 1772—73, död 1794.

7. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet t. h., kroppen t. v., med blå ögon, vit uppkammad peruk i lockar öfver öronen, svart rosett i nacken. Vit lindad halsduk, litet spetskrås. Gult kyller, harnesk med förgyllda kanter och axelknäppen samt rött guldkantadt foder, svärdsorden om halsen, serafimerbandet, röd hermelinsfodrad sammetsmantel med serafimerkraschan öfver ryggen och v. armen. Bakgrund himmel och träd.

Fyrkantig miniatyr, 50 × 65 mm., i vackert ciselerad rokokoguldkapsel med slipadt glas.

Franzén, Frans Mikael. Skald, präst. Född 1772, professor i Åbo 1798, kyrkoherde i Kumla 1810, i Klara 1824, biskop i Härnösand 1834, död 1847.

8. Medelålders man, bröstbild profil åt höger, med blå ögon, brunt framkammadt hår, fadermördare, prästkrage, hög lindad vit halsduk, svart väst med uppstående krage, svart rock med i nacken hög nedliggande krage, som går i ett med slaget, klädda knappar, knäppt. Bakgrund vit med moln. Signerad: Gillberg f: 1807.

Oval miniatyr, akvarell på papper, 59 × 49 mm.
I guldrum med lagerkrans kring kanten, originaletui af röd marokäng. — Af Johan Axel Gillberg. — Pl.

Fredrik I. Konung af Sverige, prins af Hessen. Född 1676, svensk generalissimus 1716, konung 1720, landtgreffe af Hessen 1730, död 1751.

9. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet åt vänster, kroppen åt höger, med blå ögon, delad vit allongeperuk i lockar på axlarna, vit lindad halsduk med nedstuckna ändar, rustning med förgyllda nitar och ränder samt mörkviolett guldkantadt foder, serafimerordens band och kraschan. Blåviolett kron-

strödd hermelinsfodrad mantel sammanhållen öfver vänstra bröstet med juvelsmycke. Bakgrund himmel.

Oval miniatyr, 77 × 62 mm. I ornerad bronsram med krona. — Af Nicolas Lafrensen d. ä.

Gustaf II Adolf. Konung af Sverige. Född 1594, konung 1611, stupade 1632.

10. Medelålders man, bröstbild fas åt höger, med tjocka kinder och tunga ögonlock, hvit nedliggande bred spetskantad krage. Mörk bakgrund.

Oval miniatyr, olja på guld, 20 × 16 mm. I metallkapsel med hängögla. Inköpt på Hammerska auktionen 1893, n:o 340. — Pl.

Gustaf III. Konung af Sverige. Född 1746, konung 1771, död 1792.

11. Barn, helfigur fas, hufvudet åt höger, kroppen åt vänster, står på parketterad tronupphöjning, pekar med vänstra handen mot bakgrunden, håller i högra kommandostafven. Blå ögon, hvit i lockar uppkammad peruk, svart nackrosett. Hvit lindad halsduk, krås, kråsmanschetter. Hvit sidenunderrock med ficklock, guldbroderi längs kanten och guldknappar, knäppt öfver magen; blå sammetsrock utan krage med utspretande skört, knapphål med guldbroderier och tofs, oknäppt, ärmslag uppknäppa på guldknappar, serafimerordens band och kraschan, svärdsorden om halsen, värja. Hvita knäbyxor, hvita strumpor, svarta skor med fyrkantiga juvelspännen. Bakom honom förgylld skulpterad tronstol klädd med gult kronströdt siden, framför honom förgylldt skulpterad bord, hvarpå ritningar, passare och jordglob, därunder harnesk och rustningsdelar. Bakgrund kolonn med kringvepande brunt draperi med snören och tofsar, där bakom landskap, hvori solbelyst rundtempel.

Fyrkantig miniatyr, gouache på pergament, 190 × 130 mm. I förgylld skulpterad ram. På baksidan modern inskrift: Gustaf III som barn målad af F. P. Klingspor. Etikettlapp med tryckt 12168. — Alldeles olik den Hall-imiterande Klingspor. Af Nicolas Lafrensen d. ä. eller möjligen ett ungdomsarbete af Nicolas Lafrensen d. y. — märk den gröna karnationen och det vackert målade harnesk. Inköpt på Hammers auktion 1893, n:o 405.

12. Barn, bröstbild fas, hufvudet åt höger, kroppen åt vänster, med blå ögon, ljusa ögonbryn, hvitt i vågor uppkammadt hår, lock på högra axeln. Hvit lindad halsduk, krås. Blå rock utan krage, knapphålen med silfverbroderi och tofs, serafimerordens band och kraschan, svärdsorden om halsen, blåviolett kronströdd hermelinsfodrad sammetsmantel öfver vänstra armen. Bakgrund himmel.

KONUNG GUSTAF II ADOLF
1594—1632
Miniatur.

DROTTNING KRISTINA
1626—1689
Miniatur af P. Signac.

KONUNG GUSTAF III
1746—1792
Miniatur af L. Örnbeck.

KONUNG GUSTAF III
1746—1792
Oljemålning af L. Pasch d. y.

Oval miniatyr, gouache på elfenben, 54 × 44 mm., fäst på samma inramning som föräldrarna. Se Adolf Fredrik. — Af Nicolas Lafrensen d. ä.

13. Ung, bröstbild fas åt höger, med blå ögon, mörka ögonbryn, uppkammad vit peruk i två lockrader ofvan örat, stor svart nackrosett med de långa ändarna nedstoppade innanför västen. Hvit lindad halsduk, spetskrås. Röd sammetsväst med silfverbroderier knäppt med silfverknappar, röd sammetsrock utan krage med rika silfverbroderier. Serafimerband och kraschan, svärdsorden om halsen, blå kronströdd hermelinesfodrad mantel öfver högra axeln. Olivgrön bakgrund.

Olja på duk, 57 × 52 cm., af Lorentz Pasch d. y.
— Pl.

14. Medelålders man, bröstbild fas åt höger, med blå ögon, mörka ögonbryn, vit slät högt uppkammad peruk med två lockrader ofvan örat, svart nackrosett med bandet om halsen. Hög vit lindad halsduk, hvitt spetskrås. Väst af guldbrokad, grön rock utan krage, oknäppt, serafimerbandet öfver vänstra(!) axeln. Röd bakgrund.

Oval miniatyr, akvarell på elfenben, 32 × 26 mm., af Leonard Örnbeck. I förgylld infattning. På baksidan på etiketlapp: L. Oernbäck 1736—1789. Gustaf III. 360. — Vacker miniatyr af Leonard Örnbeck. Inköpt på Hammers auktion 1893, n:o 360. — Pl.

Gyllenberg, Sofia Maria. Född 1779, död 1783.

15. Liten flicka, bröstbild fas, hufvudet åt vänster, kroppen åt höger, med blå ögon, ljusbrunt något pudradt knollrigt framkammadt hår. Gråblå klänning med djup rund uringning hvari vit spets, på axlarna grön sidenrosett. Gråblå bakgrund.

Oval pastell, 29 × 22¹/₂ cm:s dagyta. — Antagligen af Jonas Forsslund. Pendant till följande porträtt.

Gyllenberg, Virginia Charlotta. Född 1784, död 1805.

16. Liten flicka, bröstbild fas åt höger, med blå ögon, ljusbrunt något pudradt framkammadt hår, hvitblå randig klänning med djup spetsig uringning hvari veckad utstående spets, utanför denna blått sidenband i rosett i bröstet. Blågrå bakgrund.

Oval pastell, 30 × 23¹/₂ cm:s dagyta. — Antagligen af Jonas Forsslund. Pendant till föregående porträtt.

Gyllenstjerna, Göran. Politiker, magnat. Född 1724, lagman 1750, riksråd 1765—69, riksmarskalk 1781—88, död 1799.

17. Något äldre man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, grå ögonbryn, vitpudrad uppstruken peruk med kanonlock vid örat, lockar på ryggen. Hvit lindad halsduk med nedhängande

spetsändar, hvit sidenrock knäppt med klädda knappar, röd sammetstalar med nedliggande krage, bräm och ärmslag af hermelin. Serafimerkraschan, serafimerkedja, nordstjärnan om halsen. Olivgrön bakgrund.

Olja på duk, 75 × 60 cm., af Lorentz Pasch d. y.

— Samma porträtt i helfigur tillhör Uppsala universitet.

Hebbe, Filip Bernhard. Godsägare. Född 1764, död 1834 och hans syster, *Kristina Elisabeth*, född 1762, gift 1779 med öfverintendenten Carl Fredrik Fredenheim, änka 1803, död 1841.

18. Medelålders, midjebilder fas åt höger, han till höger på bilden, hon till vänster, håller högra handen under hans vänstra arm, han har vänstra handen stucken innanför västen. Han har bruna ögon, gult pudradt uppkammadt hår, hvit lindad halsduk, kräs, hvit väst med urringning och slag, blå rock med nedliggande röd krage utan slag. Hon har blå ögon, gult pudradt hår i lockar på ryggen, tvåradigt pärlhalsband, hvit empireklänning med djup spetsig urringning, blått band under bröstet, blå schal. Bakgrund blåbrun. Signerad: D. Bossi pinxit 1809.

Rund miniatyr på elfenben, 67 cm:s diameter. I guld kapsel med ögla. — Af Giovanni Domenico Bossi. — Pl.

Hedvig Elisabeth Charlotta. Svensk drottning, prinsessa af Holstein-Gottorp. Född 1759, gift 1774 med hertig Karl af Södermanland, drottning 1809, död 1818.

19. Något äldre dam, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, brunt hår i lockar öfver tinningarna, juveldiadem, svart slöja nedfallande därifrån på ryggen, pärlhalsband. Svart klänning med djup rak urringning, hvori hvit spets, baktill uppstående hög hvit spetskrage, gallerärmar. Blågrå bakgrund.

Oval miniatyr på elfenben, 30 × 20 mm., i drifven guldbronskapsel med baksida af glas, hvarunder på blå sidenbotten hvit hårlock med några bruna strån. — Insatt i oval drifven mässingsram i svart fyrkantig träram klädd med svart sammet. På baksidan på två etikettlappar: Gustaf Andersson. — Hedvig Elisabeth Charlotta. — Af Anders Gustaf Andersson. Inköpt på E. A. Boms auktion 1888, n:o 87.

Horn, Katarina Ebba. Fredrik I:s älskarinna. Född 1720, romersk riksgrefvinna 1746, gift 1762 med riksrådet grefve Ulrik Barck, änka 1772, död 1781.

20. Ung dam, bröstbild fas, hufvudet åt höger, stöder högra handen med käpp (?) vid högra kinden. Blå ögon, bruna

Godsegaren **FILIP BERNHARD HEBBE** (1764—1834)
och hans syster
Fru KRISTINA ELISABET FREDENHEIM (1762—1841)
Miniatyr signerad af **D. Bossi**.

Kommerserådet FRANS JENNINGS
1692—1754

Pastell af G. Lundberg.

ögonbryn, pudradt hår, nacklockarna hopknutna med svart rosett, svart hatt, violett oknutet knytband i halsen, som är bar. Blågrå—blågrön bakgrund.

Rutformig miniatyr, akvarell på elfenben, 38 × 30 mm., i ornerad mässingsram med sammetsframsida. — Pl.

Hårleman, Karl. Född 1700, hofintendent 1728, öfverintendent 1741, friherre 1747, ceremonimästare 1748, död 1753. Arkitekt, Stockholms slotts fullbordare.

21. Medelålders man, bröstbild fas åt höger, med blå ögon, hvit uppkammad peruk i lockar öfver öronen, nacklockarna hopbundna med svart rosett. Hvit lindad halsduk, hvitt spetskrås, hvit blåfasonerad väst, oknäppt upptill, blått draperi med brokadfoder öfver vänstra axeln. Blå bakgrund.

Oval miniatyr, 42 × 35 mm., i förgylld vackert ciselerad rokokokapsel med hängkrok, fasettslipadt glas. På baksidan på påfäst papper: Hårleman. Gust. B. Marderfelt. — Af okänd mästare.

Jennings, Frans. Född 1692 i Irland, handelsman i Stockholm, naturaliserad svensk adelsman 1742, kommerseråds titel 1751, död 1754.

22. Något äldre, bröstbild fas, hufvudet åt vänster, kroppen åt höger, med blå ögon, ljusbruna ögonbryn, hvit uppkammad peruk i lockar på axlarna, hvit lindad halsduk, spetskrås, grön rock, violett draperi med grönt foder öfver båda axlarna. Gråblå bakgrund.

Pastell, 64 × 50 cm:s dagyta, — Af Gustaf Lundberg. En replik häraf finnes på Skånelaholm. Inköpt på Hammerska auktionen 1893. n:o 115, kallas där Jonas Alströmer. — Pl.

Jennings, Gustaf Adolf Fredrik. Född 1803, löjtnant vid Livregementets dragoner 1827, ryttmästare 1833, riddare af svärdsorden 1843, död samma år.

23. Medelålders man, bröstbild fas åt höger, med bruna ögon, mörkbrunt framkammadt hår, tunna polisonger. Fadermördare, hvit lindad halsduk i rosett, gul väst med uppstående krage, blå rock med nedliggande krage, slagflik, slag. Bilden nedtill afskuren. Svart bakgrund.

Oval miniatyr, 54 × 45 mm., i modern guld-kapsel. Bakpå står med bläck: Medlem af familjen Jennings Viertel? — Om uppgiften att detta är en medlem af familjen Jennings är riktig, kan det ej vara någon annan af de hos Anrep upptagna. Ett barnporträtt af honom i sepia finnes på Skånelaholm. Af okänd mästare.

Karl XI. Född 1655, konung i Sverige 1660, död 1697.

24. Barn, bröstbild fas, hufvudet åt höger, med bruna ögon, ljusgul allongeperuk i lockar på vänstra axeln och i nacken, hvit lindad halsduk, blå rosett i halsen, gul rock med guld- och silfverbroderier. Brun bakgrund.

Oval miniatyr, 25 × 22 mm., fattad i förgylld kapsel med hängögla.

25. Medelålders man, knäfigur stående fas åt höger, håller i högra handen kommandostafven, den vänstra i höften. Allongeperuk, hvit lindad halsduk, gult kyller kantadt med bredt guldbroderi, harnesk och rustningsarmar med förgylld ornering, om lifvet fältbindel af guld och silfvertyg i rosett på vänstra höften. Till höger mantel och på bord regalierna. Bakgrund vägg, till vänster utsikt.

Olja på duk, 140 × 110 cm. — Af David Klöker Ehrenstrahl, god bild. Inköpt på Hammerska auktionen i Köln 1893 (n:o 34).

Karl XII. Född 1682, konung i Sverige 1697, stupade 1718.

26. Medelålders man, bröstbild profil åt vänster. Uppstruket hår, kal hjässa, svart lindad halsduk, harnesk med förgylld ornering och gapande lejonmask på axeln, blått draperi öfver båda axlarna. Mörk bakgrund: Omskrift i gult: Carolus XII. Svecor: Gothor: Wandalarumq. Rex.

Oval vaxpoussering med färger, 52 × 42 mm., i metallkapsel med hängögla. På baksidan ingraveradt: Wo hat mann ie gehört, wo hat mann ie gelesen? Wo hat mañ ie gesehn, dass ein solch Held gewesen? aussr diesem zwölfften CARL ist warrlich Keiner nicht, Er ist u. bleibt der gröst biss dass die Weld zerbricht. Natus. d: 17 jun. 1682 Occub. d. 30. 9b 1718. — Inköpt på Hammers auktion 1893, n:o 351.

Karl XIII. Född 1748, konung i Sverige 1809, död 1818.

27. Gammal, bröstbild fas, hufvudet starkt åt vänster, med blå ögon, hvitt uppstruket hår, kal panna, lockar i nacken, små polisonger. Hvit skjortlinning öfver den svarta lindade halsduken, blå uniformsrock med framtill rundad snedskuren krage, serafimerband, Karl XIII:s orden om halsen, på bröstet serafimerkraschan, svärds-, nordstjärne- och vasaorden. Brun bakgrund.

Oval miniatyr på elfenben, 60 × 51 mm., i oval ciselerad guldbronsinfattning fäst i svart fyrkantig träram under kunglig krona. På infattningens baksida står: Karl XIII målad af L. Spargren. — Af Lorentz Svensson Sparrgren.

Karl XIV Johan. Född 1763, konung i Sverige 1818, död 1844.

28. Medelålders man, bröstbild fas åt vänster, med bruna ögon, mörkbrunt knollrigt hår, små polisonger. Fadermördare, svart lindad halsduk, blå uniformsrock med uppstående framtill snedskuren krage, en rad förgyllda knappar, knäppt, guld-epoletter med fransar. Serafimerordens band, om halsen Karl XIII:s orden, på bröstet serafimerkraschan med svärd, svärdsorden och nordstjärneorden. Bakgrund himmel.

Oval miniatyr på elfenben, 67 × 58 mm., i drifven bronsram fäst i fyrkantig träram klädd med svart sammet. På baksidan på nummerlapp: Sparrgren Carl XIV. — Af Lorentz Svensson Sparrgren. Inköpt på E. A. Bomans auktion 1888, n:o 61.

Kristina. Född 1626, drottning i Sverige 1632, nedlade kronan 1654, död 1689.

29. Ung, bröstbild fas, hufvudet åt höger, kroppen åt vänster, med blå ögon, ljusbrunt benadt hår i lockar öfver öronen. Blå klänning med rundad uringning, blått draperi öfver h. axeln. Bakgrund blå med rödt draperi.

Rund miniatyr, akvarell, 18 mm. i diameter, i metallkapsel med bortbruten ögla. Fasettslipadt glas. — Af Pierre Signac. Inköpt på Hammerska auktionen 1893, n:o 343.

30. Medelålders, helfigur stående åt vänster hufvudet fas, kroppen profil, spiran i högra handen, vänstra handen vid bröstet. Blå ögon, ljusbrunt hår med bena och tvärbena i lockar på axlar och rygg, uppsatt i nacken. Hvit sidenklänning med djup spetsig uringning, mycket vida ärmor, släp. Däröfver blå kronströdd sammetsmantel med bräm och krage af hermelin, uringad i halsen och hopfäst i bröstet med smycke. Framför henne bord med röd guldfransad duk, hvarpå krona och svärd. Bakgrund brun vägg, i hörn öfver bordet rödt guldfransadt draperi, bakom drottningen kolonn. Rutadt stengolf.

Fyrkantig miniatyr, gouache på pergament, 123 × 95 mm., i förgylld skulpterad träram från omkring 1700. På baksidan påfäst papper med stil från 1800-talets början: Drottning Christina, då hon på Upsala slott d. 9 Junii 1654 nedlägger regeringen. Senare ditskrifvet med blåpenna: Signac.

Lenngren, Anna Maria, född **Malmstedt.** Född 1755, gift 1780 med kanslisten sedan kommerserådet Karl Peter Lenngren, död 1817. Skaldinna.

31. Medelålders, bröstbild profil åt höger, med blå ögon, mörkt askbrunt hår i lockar ombundet med blått band, smålockar i nacken, röd schal. Blå bakgrund.

Akvarell, oval dagyta, 9 × 7¹/₂ cm. På baksidan silkesbroderi: landskap med sittande kvinna.

Linné, Karl von. Född 1707, professor i Uppsala 1740, död 1778.
»Botanisternas förste.»

32. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet åt höger, kroppen åt vänster, med magert ansikte, bruna ögon, bruna ögonbryn, vit uppkammad peruk i lockar öfver öronen, svart nackrosett med bandet om halsen. Hvit lindad halsduk, spetskrås, pärlblå väst med malvafärgade broderier, klädda knappar, knäppt nedtill. Malvafärgad sammetsrock utan krage med klädda knappar, oknäppt. Svart trekantigt hatt under vänstra armen. Bakgrund himmel.

Pastell, 66 × 52 cm:s dagyta, i rikt skulpterad ram med monogrammet C. L. och blomrankor. — Af Gustaf Lundberg, utmärkt vackert porträtt. Gustaf Lundberg målade enligt uppgift i bref från Linné 1753 dennes porträtt. Det här beskrifna porträttet som har kvar sin af blommor rikt smyckade originalram med monogrammet C. L. och en däri inflätad kvist, har tillhört en dam, till hvilken det enligt hennes uppgift kommit från släkten Martin, af hvilken en gren härstammar från Linné. Det inköptes från henne af byggmästaren E. A. Boman, på hvars auktion 1888 (n:o 15) det förvärfvades till Wijkas samlingen. Professor T. Tullberg har i sitt arbete Linné-porträtt (Sthlm 1907 s. 32 ff.) framställt tvifvel om att detta porträtt verkligen föreställer Linné, säkerligen med orätt. Så väl traditionen som monogrammet talar därför, i dräkt och peruk finnes intet som talar däremot. Hvad likheten med andra porträtt beträffar är ju uppfattningen häraf subjektif. De bruna ögonen äro likväl ej så vanliga på svenska porträtt och bortser man från Lundbergs idealisering kan man ej förneka likheten exempelvis med den professor Tullberg tillhöriga N. Lafrensen d. ä. tillskrifna gouachen. — Pl.

Lovisa Ulrika. Prinsessa af Preussen. Född 1720, förmäld med svenske tronföljaren Adolf Fredrik 1744, drottning i Sverige 1751, änka 1771, död 1782.

33. Medelålders, bröstbild fas, hufvudet åt höger, kroppen åt vänster, med stora blå ögon, bruna ögonbryn, vitpudrad uppkammadt hår med juvelbesatt gulddiadem och pärlsnöre, lockar på axlarna. Pärlblå klänning, djup rundad urringning besatt med bred vit spets, spetsärmar, lifvet framtill besatt med juveler. I bröstet stort juvelsmycke, vid hvilket är fäst den blå, kronströdda hermelinsfodrade sammetsmanteln, som går öfver vänstra armen och ryggen. Bakgrund himmel.

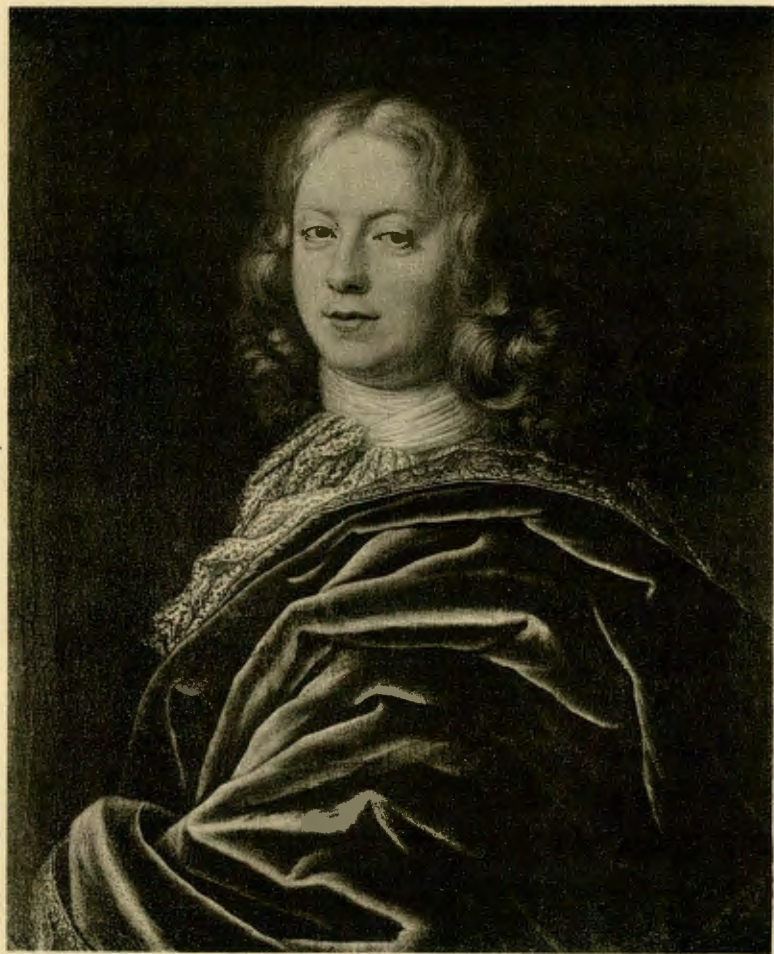

Arkiater CARL LINNÆUS
1707—1778
Pastell af G. Lundberg.

Målaren MARTIN MEYTENS D. Y.
1695—1770

Oljemålning signerad af L. v. Breda.

Löjtnanten och brukspatronen JOHAN NIKLAS NÖRDENFELT
1759—1825

Miniatyr signerad af J. A. Gillberg 1796.

Oval miniatyr, gouache på elfenben, 58 × 49 mm.,
uppfäst på ram jämte man och son. Se Adolf Fredrik.
— Af Nicolas Lafrensen d. ä.

Meytens, Martin d. y. Född 1695, porträttmålare, österrikisk hof-
målare 1726, direktör för konstakademien i Wien 1759, död
1770.

34. Ung man, bröstbild åt höger, hufvudet fas, kroppen profil,
med blå ögon, askblondt hår benadt i midten, nedkammadt
i lockar på ryggen. Hvit lindad halsduk med nedhängande
spetsändar, rödt draperi med gulbrokadfoder på vänstra axeln.
Mörk bakgrund.

Olja på duk, 77 × 64 cm., signerad på baksidan:
L. v. Breda f. — Af Lukas von Breda. Inköpt på
Hammerska auktionen 1893, n:o 214. Själporträtt af
Meytens finnes i Konstakademiens samling, Wiens museum
och Uffizierna i Florens. — Pl.

Nordenfelt, Johan Niklas. Född 1759, löjnant vid Jämtlands
regemente 1781, afsked 1803, brukspatron, död 1825.

35. Medelålders man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, ljusa
ögonbryn, vit slätt uppkammad peruk, kanonlock vid örat,
svart nackrosett. Hvit lindad halsduk, veckadt krås, gul brun-
randig väst med klädda knappar, de två öfversta oknäppta,
svart rock, upptill snedskuren, svart nedvikt sammetskrage,
utan slag, klädda knappar, de två öfversta oknäppta, puder
på kragen. Bakgrund himmel. Signerad: Gillberg f. 1796.

Oval miniatyr på elfenben, 73 × 62 mm., guld kapsel.
— Af Jakob Axel Gillberg. Pendant till Anna Wil-
helmina Posses porträtt, har varit dubbelminiatyr. Original-
etui. — Pl.

Oxenstierna, Axel. Född 1583, rikskansler 1612, död 1654.

36. Gammal man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, hvitt
hår i vågor i nacken, kullrig svart kalott, hvita mustascher,
bredt hvitt hagskägg. Hvit nedliggande krage, svart fasonerad
rock knäppt med svarta knappar, svart kapp. Mörkbrun
bakgrund.

Olja på oval duk, 66 × 55 cm. På baksidan står:
Grefve Axel Oxenstierna Svea Rikes Canceler
och General Directör af Protestanska [!] Bunde
i Tysland. — Gammal kopia efter David Beck. Har
förut tillhört kustchefen friherre Erik Gustaf Oxenstierna.

Oxenstierna, Kristina Magdalena. Född 1689, död 1777.

37. Ung dam, bröstbild fas, hufvudet åt höger, kroppen åt vänster,
med mörkblå ögon, ljusa ögonbryn, vit pudradt i midten

benadt i lockar uppkammadt hår. Gul brokadklänning, lifvet med djup rundad uringning framtill uppskuret, i uringningen batistkrås, blåfodradt, axelsleiferna fästade vid framstycket med pärlsmucke, halfärmarna lösa från lifvet och fästade vid axlarna med pärlagraff, nedtill vida och skurna i flikar, linneengageanter. Öfver rygg och vänstra axeln rödt draperi med pärlblått föder, i bröstet juvelsmucke med tre pärlkläppar. Blågrå bakgrund.

Olja på duk, 81 × 64 cm. På baksidan namn och årtal, öfverstrukna — antagligen är öfverstrykningen gjord vid första försäljningen. — Med modern stil: David Krafft. — Inköpt på Hammers auktion 1893, n:o 220, och uppgifves där vara af D. v. Krafft. Torde bättre kunna tillskrifvas J. Starbus.

Pauli, F., grosshandlare i Stockholm.

38. Något äldre, bröstbild fas till höger, med blå ögon, bruna ögonbryn hvit i vågor uppkammad peruk, kanonlock vid örat. Stor svart nackrosett, hvit lindad halsduk, veckadt krås, gul rödrandig uringad väst med slag, brun rock med nedvikt krage och stora slag, klädda knappar, knäppt. Bakgrund himmel. Signerad: Gillberg f. 1797.

Oval miniatyr, 77 × 62 cm. i originaletui. — Af Jacob Axel Gillberg.

Piper, Axel Adolf. Född 1778, löjtnant vid lätta lifdragonerna 1800, ryttmästare i armén 1801, kammarherre, död 1827.

39. Medelålders man, bröstbild fas åt vänster, med bruna ögon, brunt lockigt framkammadt hår, polisonger. Fadermördare, hvit lindad halsduk i rosett, hvitt veckadt krås, hvit underväst med uppstående krage, likadan mörkblå öfverväst, svart rock med i nacken hög nedböjd krage, slag. Blågrå bakgrund.

Fyrkantig miniatyr med afskurna hörn på elfenben, 55 × 47 mm., i förgylld metallkapsel med hängögla, baksidan med glas, hvarunder blått siden. — Det är ej fullt säkert, om porträttet föreställer den uppgifne personen.

Posse af Säby, Anna Wilhelmina. Född 1779, gift 1795 med brukspatron Johan Niclas Nordenfelt, änka 1825, död 1858.

40. Medelålders dam, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, brunt gråpudradt hår deladt i midten och kammadt i lockar på axlarna. Gul kapotthatt med blått band i rosett framtill och i nacken, fodrad med hvitt krås. Pärlhalsband, hvit empireklänning med djup spetsig uringning hvari linnet, hvit rosett i bröstet, blått band under bröstet. Brun schal med bård af röda ränder öfver axlarna. Bakgrund himmel. Signerad Gillberg f. 1796.

Friherrinnan ANNA WILHELMINA NORDENFELT
född POSSE
1779—1858

Miniatyr signerad af J. A. Gillberg 1796.

Stallmästaren GEORG WILHELM ROTH
Pastell af G. Lundberg.

Grefve FREDRIK SPARRE
sedermera rikskansler
1731—1803
Oljemålning af A. Roslin.

Oval miniatyr på elfenben, 75 × 60 mm., i guld-kapsel. — Af Jacob Axel Gillberg. Har tillsammans med mannens porträtt varit en dubbelminiatyr. — Pl.

Prytz, Hilda Virginia. Född 1810, gift 1832 med kommerserådet Olof Wijk d. ä., änka 1856, död 1890.

41. Medelålders dam, byst i fas, benadt hår i lockar öfver öronen, lock på vänstra axeln, djupt uringad empiredräkt, draperi.
Marmorbyst på rund plint, 67 cm. hög, signerad P. Molin Rom 1853. — Af Johan Peter Molin. Pendant till mannens byst.

Roth, Georg Wilhelm. Hofstallmästare.

42. Medelålders man, bröstbild fas till vänster, med blå ögon, bruna ögonbryn, vit i vågor uppkammad peruk i lockar öfver öronen, svart nackrosett med ändarna om halsen. Vit lindad halsduk, harnesk, blå sammetsrock med brunt pälsfoder, utan krage, med klädda knappar, oknäppt. Bakgrund himmel.
Pastell, 64 × 51 cm:s dagyta. På baksidans täckskifva står med bläck: Portrait de George Guillaume Roth Ecuyer du Roy. Peint par son ami M:r Lundberg 1750. — På en Chr. Hammers etikettlapp: Lundberg G. f. 1700 † 1786. Porträtt af Georg Wilhelm Roth, Hofstallmästare. — Af Gustaf Lundberg, utmärkt vackert porträtt. Inköpt på Hammers auktion 1893, n:o 233. — Pl.

Sparre, Fredrik. Grefve. Född 1731, hofkansler 1773, riksråd 1781—1789, guvernör för kronprinsen 1781—1787, rikskansler 1792—1797, död 1803. »Riskansleren.»

43. Ung man, midjebild sittande fas, hufvudet åt vänster, kroppen åt höger, stöder båda armarna mot ett skrifbord, håller gåspenna i högra handen, som hvilar mot en bok. Bruna ögon, bruna ögonbrun, vit uppstruken peruk i lockar öfver öronen, svarta nackbandet om halsen. Vit lindad halsduk, spetskrås, spetsmanschetter, röd sammetsdräkt med klädda knappar, västen oknäppt, rocken utan krage, oknäppt med stora uppknäppta ärmslag. Bordet har blå duk, därpå papper och bok, bakom skrifbordet jordglob, förgylld brokadklädd fåtölj, bokhylla bakom grönt draperi.

Olja på duk, 100 × 80 cm. — Af Alexander Roslin. Utmärkt porträtt, synnerligen dräkten och accessoireerna ypperligt målade. — Pl.

Swedenborg, Emanuel. Född 1688, assessor i Bergskollegium 1716, afsked 1747, död 1772. Naturvetenskapsman, mystiker.

44. Medelålders man, bröstbild fas åt höger, med gråbruna ögon, vit uppstruken peruk i tre lockrader öfver örat, vit lindad halsduk, spetskrås. Mörkt gråbla dräkt med mörka knappar, rocken utan krage, nedtill oknäppt. Nedfallet puder på axlarna. Mörk gråbrun bakgrund.

Olja på duk, 76 × 63 cm. På baksidan står: Emanuel Swedenborg born 1688 d. 1772. — Kopia af Carl Fredrik v. Breda (Sander n:o 34) möjligen efter original af Joshua Reynolds. — Breda kom först till England 1787, och kan således ej hafva målat porträttet efter naturen. I Upsala universitets samlingar finnes samma porträtt, och en inskrift på baksidan anger det som en kopia efter Joshua Reynolds (Sjöberg: Svenska Porträtt I s. 74); den omständigheten, att Breda var lärjunge af Reynolds kan ju i någon mån bekräfta denna uppgift. Porträttet inköptes på Hammers auktion i Köln 1893 (n:o 256). — En förteckning öfver Swedenborgs-porträtt upprättad af Alfred H. Stroh finnes i J. V. Hultkrantz: The mortal remains of Swedenborg. Upsala 1910. s. 92.

Törnflycht, Kristina Margareta Augusta. Född 1714, gift 1735 med löjtnanten sedan generalmajoren och öfverståthållaren Axel Wrede-Sparre, änka 1772, död 1780.

45. Medelålders dam, midjebild sittande fas åt vänster, framför toalettspiegel, håller i v. handen solfjädern, med den högra håller hon fram sitt pärlörhänge. Gråblå ögon, brunt hår, vit spetskantad hufva, svart kappa med kapuschong öfver hufvudet, halfärmar med engageanter, pärlband om armarna. Sitter i rödklädd stol vid toalettbord täckt med vit duk, därpå står spegel jämte två flaskor, ljusstake, ask och svart band med smycke. Brun och grönbå bakgrund.

Fyrkantig miniatyr på elfenben, 90 × 74 mm., i förgylld skulpterad träram. På baksidan med Chr. Eichorns stil: Kristina Margar. Augusta Törnflycht F. 1714, g. 1735 med sed. gen.-majoren och öfverståthållaren gr. Axel Wrede-Sparre † 1780 änka. Åtten utslocknade med henne. Olof Arenius pinx. (Enda mig bekanta aquarellminiatyr på elfenben af denne mästare.) Ramen skuren hos Nerpin efter antikt mönster. Konstindustriutst. 1876/77. — Af Olof Arenius — Pl.

Ulrika Eleonora d. ä. Prinsessa af Danmark. Född 1656, gift 1680 med konung Karl XI, död 1693.

46. Medelålders, bröstbild fas, hufvudet åt höger, kroppen åt vänster, med blågröna ögon, brunt hår i lockar kring pannan och på

Grefvinnan KRISTINA MARGARETA AUGUSTA WREDE-SPARRE
född TÖRNFLYCHT
1714—1780

Miniatyr af O. Arenius.

Kommerserådet OLOF WIJK D. Å.
1786—1856

Teckning signerad af P. Hallman 1854.

vänstra axeln, juvelsmycke öfver pannan, päronformig pärla i örat. Röd klänning med djup rund uringning, hvari spets, besatt med juvelkedja med tre kläppar af päronformiga pärlor i bröstet. Blå hermelfodrad sammetsmantel hopfäst med juvelsmycke öfver högra axeln. Grågrön bakgrund.

Oval miniatyr på spelkort, 54 × 48 mm., i förgylld drifven kopparinfattning. På baksidan på två nummerlappar (moderna): Utterhielm 1662—1717. — Ulrika Eleonora d. ä. — Af Erik Utterhielm. Inköpt på Hammers auktion 1893, n:o 348.

Wijk, Eleonora (Ella). Född 1880, gift 1901 med godsägaren greve Eugène von Rosen.

47. Ung flicka, bröstbild fas åt vänster med blå ögon, gult hår slätkammadt och klippt i rak lugg, i vågor på axlarna. Hvit klänning, djup rund uringning med uppstående spets, korta puffarmar med trädtrött band och spets nedtill hvitt spetskantadt, förkläde med bröstlapp, upptill med trädtrött band. Mörkgrön bakgrund. Signerad Am. Lindegren 1885.

Olja på duk, 52 × 44 cm. — Af Amalia Lindegren.

Wijk, Olof d. ä. Född 1786, affärsman i Göteborg, kommerseråds titel 1820, död 1856. Kommunalman, politiker.

48. Något äldre man, midjebild fas, hufvudet åt vänster, stöder högra armen mot stolsrygg. Mörkt något gråsprängt öfver hjässan tunnt vågigt framkammadt hår, polisonger. Fadermördare, hög hvit lindad halsduk i rosett, uringad brun sidenväst, oknäppt svart rock. Karl XIII:s orden om halsen, vasaordens band öfver västen, på bröstet vasaordens kraschan och nordstjärnan. Interiör, till vänster jordglob. Signerad P. Krafft 1839.

Olja på duk, 84 × 71 cm. — Af Per Krafft d. y.

49. Något äldre man, byst i fas, håret framkammadt öfver öronen, korta polisonger, bar hals, draperi.

Marmorbyst på rund plint, 70 cm. hög, signerad: P. Molin Rom 1853. — Af Johan Peter Molin.

50. Äldre man, midjebild fas åt vänster, med knollrigt hår, underakade polisonger. Fadermördare, lindad hvit halsduk, hvitt skjortbröst, svart väst med djup uringning, svart rock med nedliggande krage, slagflik och slag, två rader klädda knappar. Karl XIII:s orden om halsen, vasaordens band öfver västen, vasaordens kraschan och Karl XIII:s klädeskors på bröstet, nordstjärnan på slaget. — Signerad: P. Hallman 1854.

Teckning med isatt kinesiskt hvitt, 31 × 24 cm:s dagyta. — Af Philippus Hallman — Pl.

Wijk, Olof d. y. Född 1833, affärsman i Göteborg, kommunalman, politiker, talman i riksdagens andra kammare 1880—1890, död 1901.

51. Äldre man, bröstbild sittande fas åt vänster, med blå ögon, glasögon, kal hjässa, ljust uppkammadt hår, grå polisonger. Uppstående vit krage, vit halsduksrosett, starkt vitt skjortbröst med två pärlmoknappar, svart frackväst, svart frack. Vasaordens band öfver västen. Mörk stolsrygg bakom honom. Grå bakgrund. Signerad: Emil Österman.

Olja på duk, 73 × 60 cm. — Af Emil Österman, replik målad efter Olof Wijks död, af porträtt i Lifförsäkringsaktiebolaget Svea, Göteborg. — Ett annat porträtt af Olof Wijk måladt af E. Perséus 1884 i riksdagshuset.

52. Något äldre man, byst, hufvudet åt höger, håret benadt på vänster sida, tunnt öfver hjässan, polisonger. Uppstående vit krage, kravatt med kråsnål, redingot.

Marmorbyst på fyrkantig plint, 74 cm. hög. Frampå plinten i monogram O. W. — Af Per Hasselberg.

53. Äldre man, helfigur stående med hufvudet åt höger, händerna på ryggen. Uppstruket hår, kal hjässa, polisonger. Uppstående vit krage. kvavatt med kråsnål, bonjour.

Bronsstatyett på fyrkantig fotplatta, 40 cm. hög, signerad: P. Hasselberg 1891. — Pl.

Herre från omkring 1700.

54. Medelålders man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, vit delad allongeperuk i lockar på ryggen, vit lindad halsduk i knut med nedhängande ändar, blå guldkantad rock, rödt draperi öfver högra axeln med guldbroderad bård. Rödbrun bakgrund.

Oval miniatyr, 30 × 25 mm., i förgylld kapsel, baksidan graverad, med två byglar, hängögla, fasetteradt glas.

Krigare från omkring 1710.

55. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet åt höger, kroppen åt vänster, med blå ögon, små uppvidna svarta mustascher, hög vit allongeperuk nedfallande på ryggen. Svart lindad hatsduk, harnesk, blå rock med nedliggande krage, kantadt med guldgalon, galon utanför knappar och knapphål, på axeln och kring ärmhålet, förgyllda knappar, oknäppt, rödt foder. Brun bakgrund.

Oval miniatyr, 37 × 31 mm., i förgylld metallkapsel med hängögla.

Herre från 1720-talet.

56. Något äldre man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, mörka ögonbryn, högt uppkammad delad allongeperuk i lockar

OKÄND MAN

Miniatyr signerad af D. Bossi 1796.

OKÄND DAM

Miniatyr af J. E. Bolinder.

på ryggen. Hvit lindad halsduk, veckad skjorta, blå sammetsdräkt med silfver-knappar, västen med mindre knappar, oknäppt, rocken utan krage med större knappar, uppknäppta ärmslag med silfvergalon och tofs. Mörk bakgrund.

Oval miniatyr, gouache på spelkort, 66 × 52 mm., i mässingsinfattning med hängögla. På baksidan på nummerlapp: Starbus J. 1697—1724 H. 426. — Af Johan Starbus. Inköpt på Hammers auktion 1893, n:o 426.

Herre från 1720-talet.

57. Medelålders man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, bruna ögonbryn, mycket små underrakade mustascher, mörk allongeperuk i lockar på axlarna. Hvit lindad halsduk med nedhängande spetsändar, röd rock, rödviolett draperi öfver högra axeln. Mörkbrun bakgrund.

Oval miniatyr, olja på spelkort, 28 × 23 mm. På baksidan står med blyerts: Lundberg. Metallkapsel med hängögla och fasetteradt glas. — Vacker miniatyr af okänd målare.

Herre från 1796.

58. Äldre man, bröstbild fas åt höger, med blå ögon, vit uppstruken peruk, piska med svart rosett, lindad vit halsduk, krås, gul broderad väst med uppstående krage, malvafärgad rock med nedvikt krage och stora slag. Gråbrun bakgrund. Signerad D. Bossi Pinxit 1796.

Oval miniatyr, 45 × 38 mm. — Af Giovanni Domenico Bossi. Utmärkt vackert porträtt, säkerligen någon konstnär. — Pl.

Dam från 1800-talets början.

59. Ung dam, midjebild fas åt höger, med bruna ögon, askblondt något pudradt hår i lockar på rygg och axlar, vit empireklänning, mycket djup fyrkantig rundad urringning kantad med spets, blått band under bröstet med flerfärgadt knäppe framtill. Blågrå bakgrund.

Oval miniatyr, akvarell på elfenben, 60 × 48 mm., i metallkapsel med hängögla. — Af J. E. Bolinder.

Dam från 1807.

60. Något äldre dam, bröstbild profil åt höger, med blå ögon, mörkt i lockar framkammadt hår. Hatt af spetsar med hvitt sidenband i rosett framtill, därunder konvaljebukett, knuten med blåhvitt sidenband under hakan. Hvit klänning med djup spetsig urringning, hvori uppstående spets, blå schal öfver axlarna. Bakgrund moln. Signerad Gillberg d. 1807.

Oval miniatyr, 66 × 56 mm., i förgylld rutformig filigransram. — Af Jakob Axel Gillberg. Inköpt på Hammers auktion 1893, n:o 394.

Herre från 1809.

61. Medelålders man, bröstbild profil åt höger, med blå ögon, askbrunt gråpudradt framkammadt hår, lock framför örat, nackpiska med liten rosett. Hvit lindad halsduk, veckadt krås, vit väst med uppstående krage, blå rock med nedliggande krage, slagflik och slag, två rader förgyllda knappar, knäppt. Bakgrund vit med moln. Signerad Gillberg 1809.
Oval miniatyr på papper, 56 × 49 mm., i guldram.
— Af Jakob Axel Gillberg.

Herre från 1812.

62. Medelålders man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, mörkbrunt öfver pannan framkammadt hår, polisonger. Fadermördare, vit lindad halsduk i liten knut, hvitt skjortbröst med kråsnål, vit väst med hög uppstående krage, mörkblå rock med i nacken hög nedliggande krage, slagflik och slag, två rader klädda knappar, knäppt. Blå bakgrund. Signerad: Henry 1812.

Oval miniatyr på elfenben, 61 × 49 mm., i förgylld ciselerad omfattning i svart fyrkantig träram. — Af en okänd målare Henry.

Herre från 1810-talet.

63. Ung man, bröstbild fas åt vänster, med bruna ögon, brunt i lockar öfver pannan framkammadt hår, polisonger. Hög lindad halsduk öfver hakan i liten rosett, hvitt veckadt skjortbröst, blåvit urringad väst, svart rock med i nacken hög nedliggande krage, slag, två rader klädda knappar, knäppt. Blå bakgrund.

Rund miniatyr på elfenben, 70 × 70 mm., i förgylld metallinfattning. På baksidan under glas mörkbrun hårmatta. — Af Johan Karl Fredrik Viertel.

Herre från 1820-talet.

64. Medelålders man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, mörkt framkammadt knollrigt hår, polisonger. Fadermördare, vit lindad halsduk i rosett, vit väst med uppstående krage, utstående slag och pärlemoknappar, de två öfversta oknäppa, svart rock med i nacken uppstående nedböjd krage, slagflik, slag, två rader klädda knappar, knäppt. Blågrå bakgrund. Signerad till vänster: S. Hofling målat 1820.

Oval miniatyr på elfenben, 49 × 36 mm. i blå sammetsklädd ram. — Af Salomon Hofling.

Utländska porträtt.

Alexander I af Ryssland. Född 1777, kejsare 1801, död 1825.

65. Medelålders man, bröstbild fas åt vänster, med blå ögon, hvitpudradt framkammadt hår, ljusbruna polisonger. Hög svart lindad halsduk, mörkgrön uniformsrock, hög uppstående fram-till snedskuren röd guldbroderad krage, guldaxelträs med fransar, blått ordensband, kraschan. Bakgrund himmel och rödviolett draperi. Signerad: D. Bossi 180 . . .

Oval miniatyr, 42 × 34 mm. i metallkapsel med hängögla besatt med slipade bergkristaller. — Af Giovanni Domenico Bossi. Beklagligtvis är sista siffran i årtalet oläslig. Detta skulle annars gifvit ett bidrag till den kringresande konstnärens biografi.

Katarina I. Född 1684, hette egentligen Marta Skavronski, gift 1702 med ryttaren vid Livländska adelsfanan Johan Kruse, tillfångatagen af ryssarna s. å., förmäld med tsar Peter af Ryssland 1707, kejsarinna 1718, änka och regerande kejsarinna 1725, död 1727.

66. Medelålders dam, midjebild fas, hufvudet åt vänster, kroppen åt höger, med bruna ögon, svartbrunt hår med juvelbesatt gulddiadem. Blågrå klänning, snibblifvet med djup rundad urringning hvori spetskrås, vida halfärmar med juvelkedja och spetsengageanter, vid veckad styfkjol, Andreasordens blå band och kraschan. Rödbrun bakgrund, uppe till höger gråblått draperi.

Fyrkantig miniatyr, gouache, 77 × 53 mm., i försilfrad metallkapsel. På baksidan på nummerlapp: 418 Marderfeldt Katarina I. — Af Gustaf Mardefelt. Inköpt på Hammers auktion 1893, n:o 418. Pendant till följande.

Peter I af Ryssland. Född 1672, tsar 1682, död 1725.

67. Medelålders, midjebild åt vänster, hufvudet fas, kroppen profil, sträcker fram högra armen. Bruna ögon, mörkbrunt uppkammadt hår, underrakade mustascher. Hvit skjortlinning, rustning med förgyllda ränder och nitar, violett guldkantadt foder, blått ordensband öfver högra axeln, ljusblå sidenlifbindel, hermelinsfodrad mantel öfver vänstra axeln. Bakgrund himmel.

Fyrkantig miniatyr, gouache, 76 × 52 mm., i försilfrad metallkapsel. På baksidan nummerlapp, hvarpå står: Marderfeldt Peter I. H. 417. — Af Gustaf Marde-

felt. Inköpt på Hammers auktion 1893, n:o 417. Pendant till föregående.

Pius VI, Giovanni Angelo Braschi. Född 1717, kardinalpresbyter 1773, påfve 1775, död i fransk fångenskap 1799.

68. Äldre man, bröstbild fas åt höger, med blå ögon, hvitt uppkammadt hår, kanonlock öfver örat, hvit kalott. Hvit uppstående nedvikt krage, röd guldbroderad kappa med hvit skinnbård. Brun bakgrund.

Oval miniatyr på elfenben, 32 × 26 mm., i förgylld ciselerad ram infattad i svart fyrkantig träram. På baksidan med blyerts: Pius VI.

Stanislaus II August Poniatowski. Född 1732, konung i Polen 1764, tvingad att afsäga sig kronan 1795, död 1798.

69. Medelålders man, bröstbild fas, hufvudet åt vänster, kroppen åt höger, med bruna ögon, mörka ögonbryn, högt uppkammad hvit något delad peruk, lockar vid öronen. Hvit lindad halsduk, krås, blåviolett rock med rödviolett nedliggande krage, rödt ordensband om halsen. Grågrön bakgrund.

Oval miniatyr, gouache på elfenben, 32 × 27 mm., fattad i förgylld metallkapsel apterad till brosch. — På baksidan på nummerlapp: Stanislaus August Kon. i Polen. — Gåfva af konungen till en grefve Düben (riksrådet Carl Vilhelm?).

Konstnärsförteckning.

Siffrorna hänvisa till porträttens nummer i förteckningen.

- Andersson*, Anders Gustaf. F. 1780, d. 1833, miniatyrmålare. — 19.
Arenius, Olof. F. 1701, d. 1766, porträttmålare. — 45.
Beck, David. F. 1621, d. 1656. Holländsk porträttmålare, i Sverige 1647—51. — 36.
Bolinder, Johan Erik. F. 1768, d. 1808, miniatyrmålare. — 59.
Bossi, Giovanni Domenico. F. 1767, d. 1853, italiensk miniatyrmålare, verksam i Sverige från slutet af 1700-talet till början af 1810-talet. — 2. 18. 58. 65.
von Breda, Carl Fredrik. F. 1759, d. 1818, porträttmålare. — 44.
von Breda, Lucas. F. 1676, d. 1752, porträttmålare. — 34.
Ehrenstrahl, David Klöker. F. 1629, d. 1698, målare. — 25.
Forslund, Jonas. F. 1754, d. 1809, målare, skulptör. — 15, 16.
Gillberg, Jakob Axel. F. 1769, d. 1845, miniatyrmålare. — 8, 35, 38, 40, 60, 61.
Hallman, Philippus. F. 1830, d. 1856, målare. — 50.
Hasselberg, Karl Peter Åkeson (Per). F. 1850, d. 1894, skulptör. — 26, 52, 53.
Henry. — En emaljmalare med detta namn år 1812 verksam i Genf, en miniatyrmålarinna med detta namn år 1788 bosatt i Potsdam. — 62.
Hofling, Salomon. F. 1778, d. 1827, miniatyrmålare. — 64.
Klingspor, Fredrik Filip. F. 1761, d. 1832, öfverstlöjtnant, miniatyrmålare. — 11.
von Kraft, David. F. 1655, d. 1724, porträttmålare. — 37.
Kraft, Per d. y. F. 1777, d. 1863, målare. — 48.
Lafrensen, Nicolas d. ä. F. 1698, d. 1756, miniatyrmålare. — 1, 9, 11, 12, 33.
Lafrensen, Nicolas d. y. F. 1737, d. 1807, gouache- och miniatyrmålare, verksam i Paris 1774—91. — 11.
Lindegren, Amalia. F. 1814, d. 1891, målarinna. — 47.
Lundberg, Gustaf. F. 1695, d. 1786, pastellmålare. — 22, 32, 42.
Mardefelt, Gustaf F. 1664, d. 1729, preussisk minister i Petersburg, miniatyrmålare. — 21, 66, 67.
Molin, Johan Peter. F. 1814, d. 1873, skulptör. — 41, 49.
Pasch, Lorentz d. y. F. 1733, d. 1805, porträttmålare. — 13, 17.
Perséus, Edvard. F. 1841, d. 1840, målare. — 51.
Quaglia, Ferdinand. F. 1780, d. 1825, italiensk miniatyrmålare, verksam i Florens och Paris. — 5.
Reynolds, Joshua. F. 1723, d. 1742 engelsk målare. — 44.
Richter, David d. y. F. o. 1664 (enl. andra o. 1670), d. 1741, porträtt- och miniatyrmålare. — 4.
Roslin, Alexander. F. 1718, d. 1793 porträttmålare verksam i Paris. — 43.

- Signac*, Pierre. F. o. 1625, d. 1684, fransk miniatyr- och emaljmalare verksam i Stockholm. — 29, 30.
- Sparrgren*, Lorentz Svenson. F. 1763, d. 1828, miniatyrmalare. — 27, 28.
- Starbus*, Jaen. F. 1679, d. 1724, porträttmalare. — 37, 56.
- Utterhielm*, Erik. F. 1662, d. 1717, kammarherre, miniatyr- och emaljmalare. — 46.
- Viertel*, Johan Karl Fredrik. F. 1772, d. 1834, dansk miniatyrmalare, verksam i Sverige 1800—1819. — 23, 63.
- Örnbeck*, Leonard. F. 1736, d. 1789, miniatyrmalare. — 14.
- Österman*, Karl Emil. F. 1870, porträttmalare. — 51.

Följande af samfundets skrifter utlämnas åt *ledamöter i samfundet*, efter rekvisition hos skattnästaren, adr. Riksarkivet, till nedannämnda pris nämligen:

Svenska autografsällskapets tidskrift, Del I, nr 1 samt 3—12 årg. 1879—1888 , dock saknas nr 2), per nr	kr. 1.
Svenska autografsällskapets tidskrift, Del II, nrs 1—12 (årg. 1889—1896, 346 sid.) , lämnas fullständig till nedsatt pris af allenast	kr. 6.
Lösa häften för 1 kr. för hvarje häfte; dubbelhäftet nrs 11—12 för 2 kr.	
Ex. tryckt på <i>bättre papper</i> (däraf några få fullständiga årg. äro tillgängliga)	
jämte <i>Register</i> till delarne I och II, äfven på <i>bättre papper</i>	kr. 15.
Personregister till delarne I och II (44 sid.)	kr. 2.
Personhistorisk tidskrift, årg. II (1900, 180 sid.) med 24 porträtt och register samt Dödslista för 1900, 53 sidor	kr. 5.
Årg. I och III slutsålda. Däraf finnas endast I h. 3 o. 4 samt III h. 4 å 1.25 per häfte.	
Personhistorisk tidskrift, årg. IV (1902, 166 sid., med 24 porträtt och register samt Dödslista för 1902, 43 sid.	kr. 5.
Personhistorisk tidskrift, årg. V (1903, 222 sid., med 25 porträtt och register samt Dödslista för 1903, 37 sid.)	kr. 5.
Personhistorisk tidskrift, årg. VI (1904, 164 + 23 sid., med 22 porträtt och register)	kr. 5.
Personhistorisk tidskrift, årg. VII (1905, 167 + 56 sid., med 19 porträtt och register)	kr. 5.
Personhistorisk tidskrift, årg. VIII (1906, 133 + 106 sid., med 17 porträtt och register)	kr. 5.
Personhistorisk tidskrift, årg. IX (1907, 111 + 160 sid., med porträtt och register)	kr. 5.
Personhistorisk tidskrift, årg. X (1908, 203 sid. med 22 porträtt och register)	kr. 5.
Personhistorisk tidskrift, årg. XI (1909)	kr. 5.
Personhistorisk tidskrift, årg. XII (1910)	kr. 5.
Personhistorisk tidskrift, årg. XIII (1911)	kr. 5.

Handlingar, utg. genom samfundet:

I. St. Nikolais kyrkas i Stockholm vigselbok, I. 1604—1650 och 2. 1651—1700 (182 sid.), utg. af F. U. Wrangel	kr. 3.
II. En adlig och furstlig hofpredikant under 1600-talets senare hälft, P. G. Öjer; utg. af Karl af Schmidt (82 sid.), ...	kr. 1:50.
III. Släkten Aminoff (85 sid. + 1 tab.)	kr. 5.
IV. Klosterfolket i Vadstena; af C. Silfverstolpe (168 sid.)	kr. 3.
D:o d:o tryckt på <i>bättre papper</i> (i få ex.)	kr. 5.
V. Svenska porträtt i samlingarna vid Uppsala universitet, förteckn. af N. Sjöberg (6 + 87 sid.) med 31 porträtt, ingår som bilaga i årg. III och IV.	
VI. Svenskarne under dannebrogen 1848—50, med tillägg (102 + 24 sid.), af B. Schöldström, med 97 porträtt. Erhålles gm C. E. Fritzes bokhandel, Stockholm.	
VII. Svensk genealogisk litteratur, förtecknad af J. A. Almquist (80 sid.)	kr. 2.
VIII. Porträttsamlingarna å Edsberg och Hedensberg (23 sid. och 14 porträtt + 56 sid. och 3 porträtt), ingå som bilagor i årg. VI och VII.	

Ny serie:

1. Köpings stads tjänstemän 1605—1905, af G. Elgenstierna (106 sid.); ingår som bilaga i årg. VIII, h. 3—4.	
2. Kalmar regementes chefer 1623—1907, af F. Rudelius (160 sid. + 23 porträtt); ingå, som bilaga i årg. IX, h. 3—4.	
Dödslistor från och med år 1899 till och med år 1903 å	kr. 1.
3. Register till Personh. Samfundets porträttsamligar årg. I—III (1906—08); ingår som bilaga i årg. XI, h. 2—4 och XII, 1—2	kr. 2.
4. Personhistoriska anteckningar rörande Kristianstads magistrat och andra stadens tjänstemän under åren 1700—1800. Af Karl Enghoff	kr. 2.
5. V. Millqvist, Svenska Riksdagens Borgarstånd 1719—1866. Personhistoriska anteckningar	kr. 3.
6. Erik XIV:s almanacksanteckningar, hans dagböcker, ritningar och musiknoter i urval utgifna af C. M. Stenbock (är h. 2—3 af årg. XIV). (Äfven i lyxupplaga; utgången).	

Stockholm. P. A. Norstedt & Söner 1914.